

TURUN
YLIOPISTO

”Vastaanottamisen halu”

Ihminen ja kollektiivi Bnei Baruchin *Kabbala for the Student* -teoksessa

Johanna Kujala

Pro gradu -tutkielma

Kulttuurien tutkimuksen opinto-ohjelma, uskontotiede

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2022

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Historian, kulttuurien ja taiteiden tutkimuksen laitos / Humanistinen tiedekunta

Kujala, Johanna

”Vastaanottamisen halu”

Ihminen ja kollektiivi Bnei Baruchin *Kabbala for the Student* -teoksessa

Sivumäärät: 78 sivua.

Tässä pro gradu -tutkielmassa selvitän Bnei Baruchin kabbalan opetuksessa esiintyviä näkemyksiä ihmisestä ja ihmiskollektiivista. Bnei Baruch on vuonna 1991 perustettu liike, jonka opetukset perustuvat Rav Yehuda Ashlagin (1884–1954) kirjoituksiin. Hänen sanotaan olevan 1900 -luvun merkittävin kabbalisti, jonka opit perustuvat kabbalan luriaaniseen haaraan. Kabbala on perinteisesti juutalaisuuteen liitetty mystinen suuntaus, jonka historia ulottuu muinaisiin viisaperinteisiin. Tutkimani Bnei Baruchin kabbala on nykykabbalaa, jonka opit ovat tarjolla myös ei-juutalaisille.

Aineistoni on *Kabbala for the Student* (2009). Se on 860 -sivuinen perusteos kabbalasta, jonka on toimittanut Bnei Baruchin perustaja, rabbi Michael Laitman. Tutkimusongelmanani teoksen välittämä ihmiskäsitys, ja millaisena oppi esittää ihmisyhteisön ja kollektiivin. Tutkimuksen teossa hyödynnän sisällönanalyysin menetelmää, ja otteeni on fenomenologishermeneuttinen. Teen myös näkyväksi aktiivisen kuvittelun menetelmän tutkielman teon välineenä. Teoriataustani nojaa länsimaisen esoteerisuuden tutkimukseen. Lisäksi analysoin aineistosta tekemiäni poimintoja posthumanismista kumpuavaa antiessentialistista näkökulmaa hyödyntäen.

Analyysissäni päädyin siihen, että *Kabbala for the Student* -teoksen esoteerinen ihminen ja kollektiivi ovat analogioita toisilleen. Vastaavuudet luonnehtivat koko kosmologiaa. Samassa määrin ihminen ja kollektiivi ovat kaiken aikaa muutoksen tilassa, ja muutos on myös perimmäinen tavoite, jota luonnehditaan dvekut -käsitteellä. Se tarkoittaa adeesiota Luojan kanssa. Kabbalassa määritellään muutoksen suunta, joka on tulla osaksi *Kaitselmusta*. *Kaitselmus* on ihmiskunnan ja Luojan yhteisesti luoma olemassaolon muoto, jota kuvataan aineistossa myös *luontona*. Tarkastelin *Kaitselmusta* myös posthumanistisen kasviajattelun näkökulmasta, jonka mukaan empaattisuus on ihmiselle inkarnaatioprosessissa vegetatiiviselta tasolta peräisin oleva piirre. Näin esoteerisuuden *elävän luonnon* kategoria sai yllättävän merkityksen. Lisäksi mielikuvitus on oppien parissa varsin aktiivisessa käytössä. Se on implisiittinen piirre, jota aktivoidaan opin ohessa. Sitä myös kuvataan voimana, joka vie pahasta pois päin ja etäännyttää, sen lisäksi että se mahdollistaa yhteyden mm. *Kaitselmukseen*.

Aineiston ollessa rikasta ja tekstin erityistä, sitä voisi valitsemani näkökulman lisäksi lähestyä myös esimerkiksi retorisen tutkimuksen tai tekstin tutkimuksen näkökulmista. Bnei Baruchin synnyn historiaa olisi myös syytä tutkia.

Avainsanat: kabbala, esoterismi, posthumanismi, uskontofenomenologia, ihmiskäsitys, kollektiivi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
1.1	Tutkimuksen lähtökohta ja tutkimuskysymykset	5
1.2	Mikä Bnei Baruch?	7
1.3	Tutkijan positio ja eettisyyden pohdinta	9
2	Kabbala	12
2.1	Versoava kabbala	12
2.2	Kabbalan tutkimus	16
3	Mitä ja miten tutkin?	21
3.1	Aineistona <i>Kabbala for the Student</i> (2009) -teos	21
3.2	Sisällönanalyysi	23
3.3	Kuvittelu näkyväksi	26
4	Esoteerinen ja posthumanistinen ihmiskäsitys	28
4.1	Länsimainen esoteerisuuden tutkimus ja Antoine Faivren typologia	28
4.2	Immanentti post-ihminen	32
	Ihmiskäsitys ja kollektiivi <i>Kabbalah for the Student</i> -teoksessa	35
5	Esoteerinen post-ihminen	36
5.1	Ihmisen atribuutit	36
5.2	Kerroksellinen tajuisuus	38
5.3	Sielu	40
5.4	Ruumiillisuus	43
5.5	Ärsykkeet situaatioina	46
6	Ihminen suhteina maailmaan	49
6.1	Kosmos	49
6.2	Luoja ja ihminen	51
6.3	Toiset ihmiset situaatioina	55

6.4 Kollektiivi	58
7 Yhteenveto	63
Liitteet	75
Liite 1. Ihmisen sielu ja ABYA	75
Liite 2. ABYAn paikka	76
Liite 3. Tikkaat	77
Liite 4. Neshaman ja Ruahin tie	78

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen lähtökohta ja tutkimuskysymykset

Turhautuneena koko maailma kysyy samaa kysymystä, nimittäin: ”Mikä on elämän tarkoitus? Toisin sanoen, kaikki elämämme vuodet, josta maksamme kallista hintaa kaikkine kipuineen ja piinoineen, täyttääksemme ne täysin, kuka niistä nauttii? Tai vielä tarkemmin ilmaistuna, ketä minä ilahdutan? (Rav Yehuda Ashlag – *Kabbalah for the Student* 2009, 316.)¹

Lainaus on Bnei Baruchin kabbalan opetusten isän Rav Yehuda Ashlagin kynästä. Lainaus sisältää tutkielmani kannalta oleellista pohdintaa siitä, ketä varten ihminen oikeastaan elää elämäänsä, ja onko elämä mielekästä sellaisena, kuin sitä elää. Nämä teemat ovat aineistoni keskiössä, ja pohdinnat tarkentuvat tutkimuksen edetessä. Bnei Baruchin opiskelu- ja tutkimusinstituutin perustajan, rabbi² Michael Laitmanin mukaan ihmisen kärsimysten alkusyy on siinä, ettei ihminen tunne itseään. Laitmanin kokoomassa *Kabbalah for the Student* – teoksessa (2009) ihmistä kutsutaan ”haluna vastaanottaa” – siitä tutkielmani nimi, ”ihminen”. Mikäli ongelma on itselleen vieras ihminen, millaista ratkaisua Bnei Baruchin kabbalan opiskelu siihen tarjoaa? Millaisena ihminen oikeastaan esitetään teoksen sivuilla? Entä millainen kuva syntyy ihmisestä suhteissa toisiin, ja ihmiskunnasta kollektiivina? Näitä ajatuksia pohtimalla ryhdyin pro gradu -tutkielmani tekoon. Pohdinnat ja oletukset ihmiskäsityksestä ja toiminnan muodoista kuuluvat kiinteästi uskontojen oppien sisältöihin yleisemminkin.³

Kabbala on alkujaan juutalaisuudesta versonnut mystisenä pidetty suuntaus. Sen juuret ulottuvat tulkinnasta riippuen myöhäisantiikkiin tai vähintään keskiaikaan saakka, ja aikojen kuluessa tradition lukuisat haarat ovat versonneet pinnan alla meidän päiviimme asti. ”Pinnan alla”, kuvaa osuvasti esoteeriseksi, eli piilotetuiksi kuvattuja oppeja ja traditioita eksoteerisen, eli yleisesti tiedetyn vastakohtana. Esoteerisuus oli ja on erityistä ja moninaista valtavirtakulttuurin ulkopuolella tapahtuvaa uskonnollista toimintaa.⁴ Jokaisen uskonnon parista on löydettävissä vastaavanlainen, esoteerinen juonne.⁵ Esoteerisuuden akateeminen tutkimus systematisoitui 1990-luvulla, vaikka

¹ Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen: This indignant question is a question that the whole world asks, namely, “What is the meaning of my life?” In other words, these numbered years of our life that cost us so heavily, and the numerous pains and torments that we suffer for them, to complete them to the fullest, who is it who enjoys them? Or more precisely, whom do I delight? (Ashlag 2009, 316.)

² M. Laitman on myös tietoteorian ja ontologian professori, filosofian ja kabbalan tohtori ja biokybernetiikan maisteri.

³ Laitila & Vesala 1987, 62.

⁴ Esoteria -termi (kr.esoteriko) viittaa salaiseen ja piilotettuun tietoon. Termi on laajentunut tarkoittamaan tietyllä ryhmällä hallussaan olevaa salaista tietoa, ja se on myös salaisen tiedon tavoitteluun liittyvä diskurssi. Termin vastakohta eksoteerinen tarkoittaa kaikille paljastettua. (Tieteen termipankki: Esoteria) [Poimittu 19.3.2022])

⁵ Needleman 1993, xxvii.

esoteerinen-adjektiivina on esiintynyt jo toisella vuosisadalla ajanlaskun alussa.⁶ Pohjoismaihin esoteerisuuden tutkimus rantautui vasta 2000 -luvulla, joten tutkimusalana se on hyvin nuori. Länsimaisen esoteerisuuden tutkimuksen kohteita on perinteisesti ollut mm. kristillinen mystiikka, gnostilaisuus, teosofia, hermetismi, kabbala ja ns. okkultiset tieteet, kuten magia, astrologia ja alkemia.⁷

Tutkielmani asemoituu länsimaisen esoteerisuuden tutkimuksen perinteeseen. Esoteerisuuden tutkimus on yleensä historiaan suuntautunutta. Näin on myös erityisesti kabbalaan erikoistuneen tutkimuksen laita ja nykykabbalan tutkimus on marginaalista.⁸ Vähäinenkin nykykabbalaan suuntautuva tutkimus on usein kriittisesti asennoitunutta – toisinsanoen tiedämme siitä aika vähän. Tämän asian korjaamiseksi ihmiskäsitystä jäljittävä tutkimustehtäväni on lähestymistavaltaan uskontofenomenologinen, eli pohjaan valintani ymmärtävään tutkimusperinteeseen. Länsimaisen esoteerisuuden tutkimuksen lisäksi nojaan filosofis-tutkimukselliseen posthumanistiseen ajatteluun, jonka projektina on etsiä vaihtoehtoisia tapoja tarkastella ihmistä ja ympäristöä. Tämä tutkimus on tärkeää tehdä, jotta ymmärtäisimme paremmin nykypäivää – sillä Bnei Baruchin kabbalassa on kyse nykypäivänä aktiivisesta ja vaikuttavasta esoteerisesta liikkeestä, opista ja toiminnasta. Vaikka tutkimuksen parissa kiistellään laajemmalti nykykabbalan ”autenttisuudesta”, on tutkimani Bnei Baruch kiistatta kabbalaa sen oppien perustuessa kiinteästi 1900 -luvun tärkeimmän kabbalistin rav Yehuda Ashlagin opetuksiin.

Aiheenani on siis jäljittää *esoteerista ihmiskäsitystä* Bnei Baruchin kabbalaan opastavassa teoksessa *Kabbalah for the Student* (2009). Ihmiskäsityksen tutkimuksen myötä tavoittelen ymmärrystä myös aineistossa kuvatusta ihmiskunnasta ja ihmiskollektiivista. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millainen on *Kabbalah for the Student* -teoksen esoteerinen ihminen?
2. Miten kollektiivi määritetään *Kabbalah for the Student* -teoksessa?

Aineiston analyysimenetelmänä on sisällönanalyysi. Luvussa 2 esittelen kabbalan moneen suuntaan versoavaa historiaa ja tutkimusta, ja luvussa 3 esittelen teoreettisen viitekehýkseni. Sen jälkeen on vuorossa analyysi ihmiskäsityksestä ja yhteisöstä. Yhteenvedossa fokusoin analyysini teoreettisen kehikkoni näkökulmasta. Seuraavaksi taustoitan Bnei Baruch -liikkeen historiaa ja oppeja, jotta analyysini on selkeämmin asemoitavissa.

⁶ Hanegraaff 2013, 3.

⁷ Räsänen 2018, 2.

⁸ Huss 2020, 73.

1.2 Mikä Bnei Baruch?

Tässä luvussa esittelen Bnei Baruchia yleisluontoisesti, kontekstinomaisesti ja analyysin seuraamisen helpottamiseksi. Tämän kabbalan opiskelu- ja tutkimusinstituutin opit perustuvat alkuperäisesti tikkaiden mestarin Baál HaSulamin eli rabbi Yehuda Leib HaLevi Ashlagin (1884–1954) oppeihin ja tulkintoihin luriaanisesta kabbalasta⁹. Yehuda Ashlagin poika, rabbi Baruch Shalom HaLevi Ashlag (1906–1991) siirsi tulkintoja ja isänsä oppeja myöhemmin Michael Laitmanille. Laitmanista tuli Baal HaSulamin lähin oppilas ja henkilökohtainen avustaja, ja tämä suhde kesti 12 vuotta.¹⁰ Laitman perusti Bnei Baruchin vuonna 1991, ja nimesi sen (Bnei Baruch – Baruchin pojat) kiittolisuuden osoituksena opettajilleen kaikista saamistaan opeista. Uskontososiologi Massimo Introvignen mukaan Bnei Baruch on Israelissa nopeiten kasvava uususkonnollinen liike, jonka tapahtumissa käy jopa 50 000 ihmistä. Maailmanlaajuisesti Bnei Baruchin kabbalan opiskelijoita on arviolta 150 000¹¹. Laitmanin jokapäiväiset luennot käännetään reaaliajassa seitsemälle kielelle, ja hänen useita kymmeniä teoksiaan on käännetty 18: lle kielelle¹². Michael Laitman on syntynyt Valkovenäjällä vuonna 1946, ja hänen kuvataan olevan johtava autenttisen kabbalan asiantuntija¹³. Lisäksi kabbalah.info-verkkosivulla Laitmanin kerrotaan olevan ontologian ja tietoteorian professori, tohtori filosofiassa ja kabbalassa, sekä maisteri lääketieteellisessä biokybernetiikassa¹⁴. Uran muutoksestaan omalla henkilökohtaisella kotisivullaan¹⁵ Laitman kirjoittaa,

Oletin elimistön solujen tavoin myös kehon olevan osa suurempaa järjestelmää, jossa se toimii kokonaisuuden osana, mutta tieteellisellä arenalla yritykseni tutkia aihetta sai toistuvasti kielteisen tuomion. Minulle sanottiin, että "tiede ei käsittele tällaisia kysymyksiä".¹⁶

Laitmanin mukaan oli pelkästään luonnollista, että hän soluja ja organismeja opiskellessaan kiinnostui niiden olemassaolon tarkoituksesta ja merkityksestä suhteessa johonkin suurempaan. Hän ei kuitenkaan pystynyt löytämään vastausta kysymykseen, mikä oli koko ihmisruumiin (body) tarkoitus, joten hän lähti etsimään vastausta kabbalasta.

⁹ Luriaaninen kabbala syntyi 1500 -luvulla Safedissa Isaac Lurian johdolla. Isaac Luriasta käytetään toisinaan myös nimeä ARI.

¹⁰ Laitman 2012, 8.

¹¹ Introvigne 2017, 3.

¹² www 1.

¹³ Laitman 2012, 8.

¹⁴ www2.

¹⁵ www3.

¹⁶ www4. Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen lainaus: I assumed that like the cells in the organism, the body is a part of a greater system, towards which it functions as a part of the whole. But my relentless attempts to research the subject within the scientific arena were repeatedly met with denial and rejection. I was told, "Science does not deal with such questions".

Laitmanin teokset *Kabbalan valo. Johdatus kätettyyn viisauteen* (2010) ja *Johdanto kabbalaan. Opas rauhallisempaan elämään* (2012) ovat nimiensäkin perusteella johdattelevia teoksia, jotka helppolukuisuuden vuoksi toimivat vaikkapa ensimmäisinä teoksina lähdeettäessä tutustumaan kabbalaan. Teoksissa tähdenetään, että nyt oppi on tarjolla kaikille uskonnosta ja sijainnista riippumatta, ja on olemassa syitä, miksi opit pysyivät kätköissä vuosisatoja. Sille on myös syynsä, että ne juuri tänä aikana avautuvat kaikille maailman ihmisille löydetäviksi. Kabbalan henkiset lähdeeteokset kuten *Zohar* ja *Raamattu* kirjoitettiin Laitmanin mukaan siksi, että ihminen voisi oppia tutkimaan henkisiä maailmoita.¹⁷ Uskontojen tehtävä yleisemmällä tasolla on *Kabbalah for the Student* -teoksen mukaan pahan tunnistaminen ja ymmärtäminen. Juuri pahan tunnistamisen kyky tekee ihmisistä erilaisia toisiinsa nähden. Kehittyneempi ihminen tunnistaa pahuuden myös itsessään, ja sen johdosta kykenee erottelemaan ja hylkimään sitä. Vähemmän kehittynyt ihminen ei osaa tunnistaa pahaa, eikä näin pysty myöskään hylkimään sitä itsestään sillä seurauksella, että kaikki saasta jää hänen sisäänsä. Pahuus ei kuitenkaan ole mitään sen kummempaa kuin itserakkautta eli egoismia, joka on täysin päinvastainen muoto siihen nähden, mitä Luoja on.¹⁸ Kabbalistit ovat kirjoittaneet lukuisia kirjoja kaikkina aikakausina ja aikakausien tyyliä mukailten. Ihmiset, jotka etsivät tietoisuutta, päätyvät oppien pariin, koska kabbala on tekemisissä maailmojen kanssa, joista löytyvät ulottumattomissa olevat, piilossa olevat halujemme ja ajatustemme juuret. Nykyajan ihmisellä on syntynyt kiinnostus henkisten asioiden tavoitteluun. Tätä halua kabbalistit kutsuvat *pisteeksi sydämessä*, ja sen tyydyttämiseksi tarvitaan menetelmää ”kabbalan viisaus”¹⁹. ”Neljän tai viiden vuoden vakavan kabbalan opiskelun jälkeen ihminen alkaa kehittää henkisiä aisteja”, sanoo Laitman *Jerusalem Postin* (1999) haastattelussa. Vakava opiskelu tarkoittaa kirjojen lukemista, opettajan seuraamista ja juutalaisten lakien noudattamista.²⁰ Bnei Baruchin opetuksissa kerrotaankin yleisesti, että kabbalan opit kuuluvat kaikille ympäri maailman. Käytännössä tämä on nähtävissä myös siinä, kuinka monille kielille Bnei Baruchin kabbalan opetukseen keskittyneitä verkkosivuja ja johdattelevia teoksia käännetään.

¹⁷ Laitman 2012, 46.

¹⁸ Ashlag 2009, 55.

¹⁹ Laitman 2012, 46.

²⁰ Odenheimer 1999, 12; Laitman 2012, 46; Ashlag 2009, 55.

1.3 Tutkijan positio ja eettisyyden pohdinta

Tässä luvussa teen parhaani mukaan näkyväksi tutkimukseni motiivit ja pohdin eettisiä kysymyksiä siihen liittyen. Oma alkuperäinen tutkimuksen motiivi juontuu mielenkiintoon aihetta kohtaan – kuvallinen esitys elämän puusta on kiehtonut minua. Kiinnostus on ajan kuluessa saanut uudenlaisia muotoja, sillä aikaisemmat Bnei Baruchin opetuksiin kohdintuneet pienoistutkimukset ovat herättäneet uusia kysymyksiä, ja kasvattaneet halua ymmärtää lisää. Olen esimerkiksi aikaisemmin analysoinut edellä mainittuja Michael Laitmanin kabbalaan johdattelevia teoksia, ja Bnei Baruchin *Enter the Zohar* -verkkokurssia hyvinvoinnin kontekstissa. Ihmiskollektiivista puhuttiin *Enter the Zohar* -kurssilla kiinnostavasti kuin yhtenä entiteettinä, josta käytettiin nimitystä Adam. Koska kurssi on nimensä mukaisesti *Zoharin* oppeihin johdatteleva, siinä piilee myös yhtymäkohta tähän tutkimukseen – *Kabbalah for the Student* -teosta kuvaillaan *Zoharin* kommentaariksi²¹. *Zoharista* kerron lisää etenkin aineistoa esittelevässä luvussa 3.1. Näistä edellä mainituista syistä johtuen minulla on esiyymmärrystä tutkimuskohteestani. Sen perusteella tutkimukseni fokus on terävöitynyt ja olen päätenyt tutkimuskysymyksiini. Lisäksi se vaikuttaa voimakkaasti oletuksiin siitä, mitä tulen tutkielmassa löytämään, eli lähtökohtaisesti siihen, millaisia aineistopaimintoja teen. Tähän havahduin esimerkiksi siinä, kuinka pyrin aineistopaimintoineni jonkinlaiseen koheesioon. Tällöin analyysin ulkopuolelle jää seikkoja, jotka eivät sovi ns. kuvaan. Näin tutkielmassa on piirteitä teoriaohjaavuudesta – teoria ohjaa valintojani. Vaikka päädyin valitsemaani metodologiaan aikaisemman tutkimukseni perusteella, silti tutkimusprosessi on tuonut eteen myös yllätyksiä. Ymmärrän hyvin, että edellä mainitsemani seikat saattavat estää jonkin oleellisen huomaamista. Tutkimuskysymykset ja metodologia rajaa rikasta ja runsasta aineistoa, ja kuvaa sen hyvin kapeasta näkökulmasta. Aineistosta riittäisi tutkittavaa useista näkökulmista, ja sen ihmiskäsitys saattasi näyttäytyä kiinnostavana myös jostakin toisesta näkökulmasta.

Aineiston englannin kieltä luen hyvin, mutta käännökset ja tulkinnat ovat sen varassa. Eri kielisten käsitteiden merkitys saattaa käänöksessä muuttua, ja tämä muutoksen mahdollisuus on tutkielmani kannalta monipolvinen verrattuna alkuperäisiin aineiston teksteihin. Viimeisimpänä tässä ketjussa on minun käänökseni ja tulkintani, joissa on väärinymmärryksen mahdollisuus olemassa.²² Heparankieliset viittaukset ja viittaukset juutalaisuuden traditioihin jäävät itselleni valitettavan usein vieraisiksi. Näkökulmani on siis väistämättä sidoksissa kulttuuriseen paikkaani maailmassa. Valitsemani metodologian avulla piirrän tutkimuskohteestani kuvaa yhdestä kapeasta

²¹ mm. kabbalahbooks.info-sivusto (www5).

²² Eco 1977, 179.

näkökulmasta, enkä suinkaan suuremmalti ryhmän opeista. Lisäksi, vaikka pyrin syvälliseen kabbalan ymmärtämiseen ja eläytymiseen, en kuitenkaan ole, enkä ole pyrkimässä tulemaan kabbalistiksi. Siitä huolimatta olen kaikkien mieleni kerroksien, ymmärrykseni ja tunteideni kera pyrkimässä tavoittelemaan sitä ymmärrystä. Tämä tuo tutkielmaan pienen fenomenologisen sävyn. Suhtautumiseni tekee näkökulmastani ennemminkin religionistisen kuin kriittisen. Religionistinen tutkijan näkökulma on yleensä tradition sisäpiiriläisen näkökulma, joka ei omalla kohdalla kuitenkaan päde. Tutkimuksen edetessä olen saanut kokea inspiraation ja oivalluksen hetkiä kuin ymmärtäen toisinaan, ja nähden jopa maailmaa uudesta näkökulmasta, kuten uuden oppimisessa usein tapahtuu.

Lisäksi, niin kuin ihmistieteiden parissa yleensä, niin minäkin sen edustajana olen kiinnostunut ”ihmisen hyvästä.”²³ Eteenpäin ajavana voimana on halu palvella ihmiskuntaa. Jos tutkimuskohteellani on asiasta hyvä ja selvä visio, sille on syytä antaa huomiota maailmanparannuksen nimissä. Uskontotieteen tutkija Teemu Tairan mukaan vastuullisen tutkijan on kysyttävä itseltään, kenen ihmiskuntaa hän palvelee. Hän tähdentää, että emansipatorinen tutkimushorisontti kätkee näkyvistä seikkoja, joiden tiedostaminen on huomioitava.²⁴ Ymmärrän tämän ainakin siten, että tutkijana minun on syytä pohtia, mahdollistaako julkaistu tutkimustieto tutkimuskohteen tai ehkä jonkun toisen tahon vahingoittumisen. Vaikka tiedon tuottamista rajattomasti on pidetty hyvänä ja arvokkaana asiana, liittyy siihen myös valta.²⁵ On esimerkiksi mahdollista, että teen tutkijana virheellisiä tulkintoja, jotka eivät tee oikeutta tutkimuskohteelle. Saatan myös tarpeettomasti korostaa jotakin yksityiskohtaa, joka ei ole niin kovin merkityksellinen. Tätä pyrin välttämään tieteellisen tiedon luonteen mukaisella avoimella raportoinnilla²⁶, jossa tekemäni valinnat ovat näkyvillä ja perusteltuina. Kunnioitan kaikella tapaa tutkimuskohdettani, ja kohtelen aineistoa arvostavasti. Alusta saakka on ollut selvää, että tekstin tasolla tuon sen ilmi ainakin niin, että kirjoitan suurilla alkukirjaimilla kaikki jumaltermeiksi²⁷ tulkitsemäni sanat saman tapaan, kuin ne ovat tuotu esiin aineistossa. Tutkimuskohteeni, esimerkiksi, kieltää kabbalan olevan uskontoa. Myös historioitsija ja esoteerisuuden tutkija Wouter J. Hanegraaff kirjoittaa esoteeristen traditioiden olevan jotakin vielä määrittelemätöntä, mutta ei kuitenkaan uskontoa, eikä filosofiaa. Lisäksi tieteen, magian ja uskonnon kolmijaottelu estää hänen mukaansa traditioiden

²³ Tuomi & Sarajärvi 2018, 112–114.

²⁴ Taira 2001, 1.

²⁵ Tuomi & Sarajärvi 2018, 112.

²⁶ www.tenk.fi

²⁷ Jumaltermeistä kirjoitti ainakin Tuula Sakaranaho Kenneth Burkea lainaten (Sakaranaho, 2001, 15).

monimuotoisuuden ymmärtämistä²⁸. Itsekin pyrin joustavuuteen ja unohtamaan tähän tutkimukseen sopimattomat uskonnon määritelmät tässä tutkimuksessa, ja näin haastamaan mielikuvitukseni rajoja tutkimuksen sallimissa puitteissa²⁹. Kautta tutkimuksen en myöskään viittaa oppiin uskontona, vaan tutkimuskehikkoni ja Antoine Faivren tavan mukaan *esoteerisena spirituaalisuutena*. Tietoisena tekona rajaan tutkielman ulkopuolelle tarkemmat pohdinnat siitä, kuuluuko Bnei Baruch autenttisesti esoteerisiin vai new agen traditioihin. Tutkimuksessa käsitteiden välille tehdään toisinaan pesäeroa³⁰, mutta tämän tutkimuksen fokuksessa se ei ole. Bnei Baruch määrittää opin autenttiseksi kabbalaksi, ja Yehuda Ashlag on tunnustettu 1900 -luvun merkittävimmäksi kabbalistiksi. Näiden lisäksi traditio juontuu Isaac Lurian kabbalasta. Nämä seikat asemoivat tutkimukseni esoteerisuuden tutkimuksen piiriin. On myös muistettava, ettei tutkimuskohde ole olemassa ”tuolla jossain” tunnistettavissa objektiivisessä mielessä oikein, sillä vaikka analyysin apuna on systemaattinen ja objektiivisuuteen pyrkivä metodi, kohteen todellisuuden tajuamisessa ei ole kyse totuudesta sinänsä, vaan inhimillisestä ajattelutavasta, joka on itsessäänkin eräänlainen kulttuurin tuote. Valitsemani metodit systematisoivat ja rajaavat, mutta eivät anna minulle mitään erityistä näkemisen paikkaa, josta voisin nähdä enemmän, kuin mitä voin rajallisen tutkimukseni perusteella ymmärtää.³¹ Näitä kaikkia edellä mainittuja seikkoja on syytä reflektoida läpi tutkimuksen. Seuraavassa luvussa 2 *Kabbala* käsittelen kabbalaa ensin yleisesti tarkastelemalla sen historiallista kehitystä ja joitakin keskeisiä opinkappaleita sellaisista näkökulmista, jotka tuntuvat merkityksellisiltä tutkielmani kontekstissa. Toiseksi teen katsauksen kabbalan tutkimuksen kentän juonteisiin, siirtyen kronologisesti kabbalatutkimuksen historiasta kohti nykytutkimusta.

²⁸ Hanegraaff 2013, 1; 104.

²⁹ Tässä kohtaa ”spirituaalinen” -kategoria voisi toimia, mikäli sillä olisi suuremmin merkitystä tämän tutkimuksen kohdalla. Samaa termiä käytetään opin sisälläkin. Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan ole tarvetta korvaavalle kategorialle. Spirituaalisen kategoriasta uskonnon ja sekulaarin väli-kategoriana kirjoitti Boaz Huss artikkelissaan *The Emergence of a New Cultural Category and its Challenge to the Religious and the Secular* (2014). Siinä tuodaan ilmi läntinen ilmiö ihmisten puheissa ”olen henkinen, mutten uskonnollinen” hauskaasti kirjainyhdistelmänä ”SBNR”. (Huss 2014, 47.)

³⁰ Jacob Needleman piti tämän asian selvittämistä tärkeänä osana esoteerisuuden tutkimusta (Needleman 1992, xxv). Toisaalta Hanegraaffin ajatus tekee erottelun häilyväksi: hänen mukaansa new age on sekularisoitunutta esoteerisuutta. (Hanegraaff 1996, 517).

³¹ Tuomi & Sarajärvi 2018, 87; 114.

2 Kabbala

2.1 Versoava kabbala

Tässä luvussa esittelen kabbalan historiaa painottaen etenkin luriaanisen kabbalan suuntausta, jonka jatkumolle Bnei Baruchin kabbala asemoituu. Esittelen myös joitakin kabbalan opin perusteita, ja ohessa havainnollistan sen eri suuntiin versoavaa luonnetta. Juutalaiset kabbalistit ovat luoneet ainutlaatuisia järjestelmiä näkymättömän ymmärtämiseksi. Heidän luomuksiaan on mm. *kymmenen sefiron* järjestelmä ja numerologinen *gematria*, joka on heprealaisiin aakkosiin perustuvaa eksegeettistä tekniikkaa.³² Kabbalan alkuperän mysteeri kiehtoo tutkijoita, eikä sen ajankohdasta vallitse yksimielisyyttä. On tavallista mainita kabbalan olevan ”iänikuinen”, ”antiikkinen” tai ”muinainen”, mutta täsmällisemmin tarkasteltuna alkuperästä on valloillaan kolme eri teoriaa: ensimmäisen mukaan kabbalan salaisuudet paljastettiin Siinain vuorella Moosekselle. Toisen, yleensä ei-juutalaisen teorian mukaan kabbalan salaisuudet olivat tiedossa jo Abrahamilla, ehkä jopa ensimmäisellä ihmisellä Adamilla. Kolmannen teorian mukaan jäljet vievät 1100 -luvun Ranskaan. Akateeminen tutkimus ei hyväksy kabbalan väitettyä antiikkista alkuperää. Kabbalan teorioita ja sille ominaista käsitteistöä on nähty varhaisimmin teoksessa *Sefer ha-Bahir*, joka liitetään juuri 1100-luvun etelä-Ranskan rabbiinisiin piireihin. Kabbalan pääteokseksi nousee kuitenkin 1200 -luvulla *Zohar* (”Loiston kirja”), ajanlaskun alussa eläneen rabbi Shim’on bar Johain nimeen liitetty teos.³³ Modernin kabbalatutkimuksen isällä Gershom Scholemilla oli näkemys, että kabbalan opit olisivat tuntemattomasta juutalaisgnostilaisesta piiristä lähtöisin.³⁴ Tämä teoria veisi juuret antiikkiin saakka.³⁵ Kabbalan historiassa 1300–1400 -luvut olivat hiljaista aikaa, mutta sen jälkeen syntyi useita teoksia, ja oppisuuntauksia haarautui eri perinteiksi. Kabbala rajoittui 1500 -luvulle saakka lähinnä juutalaisen eliitin harjoittamaksi toiminnaksi Espanjassa, Kreikassa, Italiassa, Saksassa ja Israelin maalla. Noihin aikoihin myös kristityt ajattelijat kiinnostuivat siitä, kabbalatekstejä käännettiin latinaksi ja kabbalasta syntyi myös kristillisiä tulkintoja. Varhaisena modernina aikana monet kristilliset teologit, tutkijat ja tieteen tekijät tulivat kabbalasta tietoisiksi. Lukujen 1600–1700 aikoina kabbalan opetukset levisivät sefardijuutalaisten

³² Hanegraaff 2013, 28.

³³ Tämän tutkielman aineistoa *Kabbalah for the Student* -teosta pidetään juurikin avaimena *Zohariin*, tai sen kommentaarina. Kerron *Zoharista* lisää luvussa 3.1 *Aineistona Kabbalah for the Student* (2009) -teos.

³⁴ Gnostilaiset olivat myöhäisantiikissa vaikuttanut uskonnollinen ryhmittymä, jonka paissa uskottiin materiaallisen maailman olevan alempien jumalallisten voimien luomaa, ja että ihmissielulla on jumalallinen kipinä vangittuna ruumiiseen. Tuon jumalallisen kipinän uskottiin olevan vapauttavissa tiedolla ja viisaudella – eli *gnosiksella* (kr.). Nämä ideat sekoittuivat Scholemin mukaan uusplatonisten käsitteiden kanssa. Nämä kiehtoivat juutalaista älymystöä mm. myöhäisellä keskiajalla. (Huss & Kadary 2020, lesson 7.1.)

³⁵ Huss & Kadary 2020, lesson 7.1 *Early Kabbalah and Sefer ha-Zohar – The Origins of Kabbalah*.

parista muihinkin juutalaisiin yhteisöihin, ja opetukset saavuttivat melko normatiivisen aseman. Kirjoitukset saatettiin kirjoittaa sellaiseen muotoon, että ne olivat helposti lähestyttäviä. Laajassa tarkastelussa kabbalan traditio yhdistää ajanlaskun alusta saakka kaikkia esoteerisia juutalaisia liikkeitä.³⁶

Merkittäväksi noussut kabbalistien keskittymä 1500 -luvulla sijaitsi Galilean Safedissa. Sinne vaelsi myös Jerusalemissa vuonna 1534 syntynyt Isaac Luria (1534–1572), josta tulisi myöhemmin eniten kabbalaan vaikuttanut kabbalisti. Hänen kirjallinen tuotantonsa ei ole kovin laaja, vaan Lurian oppilaat kirjasivat opetuksia muistiin.³⁷ Lurian läheisin oppilas, Hayym Vitali kirjoitti mm. teoksen *The Tree of Life*, joka levisi rabbiin piirissä ja aikojen kuluessa, vaikka Vitali itse julisti teoksen salaiseksi. Lurian opetukset koostuivat mm. *Zoharin* tulkinnasta ja ihmisen ja jumalallisen puhdistus- ja parannusrituaaleista, kuten *tikkunimista*. Lisäksi Luria oli kiinnostunut sitoumusten syistä, oikeanlaisesta intentiosta rukoilun aikana, ja sielun muutoksesta. Lurian mukaan nimetyssä luriaanissa kabbalassa keskeinen elementti on jumalallisen maailman harmonian palauttaminen ja korjaaminen *mitsvoilla* eli noudattamalla–ja sitoutumalla–Luojaan käskyihin³⁸. Luria kuoli pari vuotta Safediin saapumisensa jälkeen. Hänen seuraajansa ylistivät häntä, kirjoittaen ”hän oli täynnä Tooraa, kuin granaattiomena” ja ”hän keskusteli sujuvasti puiden, lintujen ja enkelten kanssa” sen lisäksi, että hänen kerrotaan tunteneen ihmisen halut ja sielun läpikotaisin.³⁹ Muita merkittäviä Safedissa vaikuttaneita kabbalisteja olivat mm. Rabbi Shlomo Alkavetz ja Rabbi Moshe Cordovero.

Käsitteenä kabbala (hepr. qabbala) tarkoittaa ”vastaanottaa”, ja se merkitsee vastaanotettua tietoa ja perinnettä. Kabbala on versoillut aikojen kuluessa useisiin haaroihin, joista löytyy yhtäläisyyksiä, vaikka ne oppisisällöiltään eroaisivatkin toisistaan. Doktriinit käsittelevät jumalallisen maailman struktuuria ja dynamiikkaa eri komponenttien välillä – toisin sanoen kabbala kuvaa monimutkaista kosmosta, ja ohjeistaa ihmistä tuntemaan sen, sillä jokainen oppijäsennys sisältää omia teorioita ja harjoituksia, liittyen ihmisruumiiseen, sieluun ja kykyyn olla vaikutuksessa Jumalallisen piirin kanssa.⁴⁰ Kabbalan tradition tiivistys määritteli 1700 -luvulla samalla myös ihmisen – tai kabbalistin – ”olennoiksi, joka on luotu kokemaan Jumala”.⁴¹ Sen tavoittamiseksi on opiskeltava ja edettävä hitaasti.

³⁶ Tuori 2013.

³⁷ Lurian oman tuotannon kuuluisimmaksi opetuksiksi on muotoutunut oppi nimeltään *Zimzum*, *Contraction of the Ein Sof*, vaikka se mainitaan kirjoituksissaan vain muutamia kertoja. (Huss 2020, luento 8.4 *Lurianic Kabbalah – the Zimzum*).

³⁸ Tuori 2013.

³⁹ Huss & Kadary 2020, Edx:n luento 8.3 *Isaac Luria and Lurianic Writings* [Luettu 30.3.2022]. Myös: Tuori 2013.

⁴⁰ Huss & Kadary 2020, EdX:n *Introduction to Kabbalah* -kurssi, luento 1,2 *What is Kabbalah?*

⁴¹ Odenheimer 1999, 12. Odenheimer viittasi rabbi Moshe Haim Luzzatton määritelmään 1700 -luvulla.

Laajalti kabbalan kentällä käsitetään jumalallinen vaikutuspiiri jakautuneena kymmeneen jumalalliseen voimaan, eli *sefiroon*⁴². Tämä jumalallisen maailman struktuuri sisäisine dynamiikkoineen on ollut kabbalan keskeisimmässä fokuksessa jo 1200-luvulta lähtien.⁴³ Tuohon aikaan sijoittuu myös ajatus kaikista maailman olennoista materialisoituneina *sefiroina*, joiden mystisen toiminnan tarkoituksena on pyrkiä kohoamaan ylös jumalalliseen.⁴⁴ Tuorempi, kabbalatutkija Joseph Danin teoksessaan *Kabbalah. A Very Short Introduction* (2006) esittämä näkemys on, että *kymmenen sefiroa* on kabbalistille jumalallisen olemuksen perusprinsiipit, joihin on kätkeytyä *Ein Sof*, eli ikuinen, loppumaton, käsittämätön ja muuttumaton.⁴⁵ Joskus *sefirot* esitetään kosmologisina symboleina tilassa, ajassa ja moraalisessa ulottuvuudessa⁴⁶, tai niiden voidaan sanoa symboloivan askeleita maan ja taivaan välillä.⁴⁷ Sanojen ja *sefiroiden* välinen suhteen ei kuitenkaan aina ajatella olevan pelkästään symbolinen, sillä juutalaismystiikan tutkija Moshe Idelin mukaan oikeat sanat manipuloivat *sefiroa* suoraan. Se aiheuttaa halutun reaktion sanaan liitettyssä *sefiron* ilmentymässä meidän maailmassamme⁴⁸. Uskontotieteen tutkija Egil Aspremin mukaan *sefirot* ovat maaginen instrumentti siirtyä, edetä ja tutustua tuntemattomaan⁴⁹. Kabbalistien näkemys on, että ihmiset voivat syntyä tekemällä häiritä jumalallista harmoniaa. Oikeanlaisella käytöksellä ja seuraamalla jumalallisia sitoumuksia voidaan ylläpitää harmoniaa *sefiroissa* ja korjata näin jumalallista järjestystä. Useimmat kabbalistit uskovat, että ihmisen ja jumalallisen valtapiirin samankaltaisuus mahdollistaa niiden yhdistymisen, ja antaa ihmiselle kyvyn vaikuttaa *sefiroihin*.⁵⁰ *Sefirot* puolestaan koostuvat kymmenestä erilaisesta ajattoman jumaluuden olemuksesta, jotka *emanoituvat*⁵¹, eli virtaavat meidän maailmassamme ja ajassamme.^{52 53}

Vaikka perinteisesti on ajateltu, että kabbalan opit kuuluvat vain juutalaisille, kirjoitti kabbalan historiaan perehtynyt Erich Biscoff jo 1900 -luvun alussa teoksessaan *Kabbalah: and Introduction to Jewish Mysticism and its Secret Doctrine* (1985, 1910), että kabbalan levitessä keskiajan

⁴² Sefiro, eli ”luku”.

⁴³ Huss & Kadary 2020, luento 1.2 *What is Kabbalah?* Kabbala-aiheinen

⁴⁴ Cohn-Sherbok 2006, 7–8. Provencelaisen rabbi Isaac Sokean näkemyksiä Cohn-Sherbokin mukaan.

⁴⁵ Dan 2006, 39–40.

⁴⁶ *The Early Kabbalah* -teoksessa (Dan & Kiener 1986, 7–8).

⁴⁷ *Mysteries of Kabbalah* -teoksessa (Ouaknin 2000, 14).

⁴⁸ Idel 1998, 205.

⁴⁹ Asprem 2007, 138.

⁵⁰ Huss & Kadary 2020, EdX:n *Introduction to Kabbalah* -kurssin Sefiroita käsittelevä luento.

⁵¹ *Emanaatio* -käsitteen alkuperä on latinan *emano*-sanassa, joka merkitsee virrata ulos, valua, saada alkunsa ja levitä. Käsite on tullut filosofiaan uusplatonismista, eli filosofi Plotinoksen tekemistä ja opettamista Platonin tulkinnoista (alkaen noin v. 245). Plotinos suosi *emanaation* vertauskuvina valon säteilyä auringosta tai veden valumista lähteestä. Hänen ajattelussaan koko todellisuus oli lähtöisin virtaavasta, säteilevästä tai emanoituvasta ytimeistä.

⁵² Dan 2006, 39–40.

⁵³ Tieteen termipankki, emanaatio: olioiden virtaaminen ulos jumaluudesta tai absoluutista.

Euroopassa mm. diasporan ja juutalaisten Espanjasta karkotuksen vaikutuksesta, se pysyi salaisena oppina lähinnä vaikean saavutettavuutensa vuoksi: sitä oli hepreaa osaamattomien mahdoton ymmärtää.⁵⁴ Vaikka osalla tutkijoista on vastakkainen näkemys aiheeseen, mainitaan *Kabbala for the Student* – teoksessa viisauden olleen tarjolla ”kaikille kansakunnille”, ”mutta kaikki eivät sitä hyväksyneet”.⁵⁵ Teoksessa myönnetään, että kabbalan viisaus ja kieli on opin sisältä käsin määriteltynä täsmällistä, mutta vaikeasti saavutettavaa ja ymmärrettävää, ja kerrotaan ajasta, jolloin viisaat eivät saaneet oppimaansa siirrettyä eteenpäin ymmärtäville vastaanottajille, ja se heikensi kabbalaa luoden alijäämää.⁵⁶ Jokaisen viisaan on välitettävä oppimaansa eteenpäin seuraavalle sukupolvelle. Opin siirtämiseen on olemassa säännöt, sillä vaikka kaikki ovat tasa-arvoisia, on ymmärrys jakaantunut epätasaisesti. Lisäksi, spirituaalisuus ei ole siirrettävä vaan henkilökohtaisesti saavutettava ominaisuus. Näin jokainen sukupolvi lisää viisauteen omat kerrostumansa sukupolvi sukupolven jälkeen, ja viisaus muokkautuu.⁵⁷ Joseph Dan toteaa tämän myös akateemisen kabbalatutkimuksen parissa: jokainen kabbalisti⁵⁸ tekee opista ja viisaudesta omat tulkintansa.⁵⁹ Esimerkiksi romantiikan ajan ajattelijat korostivat sekä kabbalan että Zoharin elävää mielikuvitusta, emotionaalista rikkautta ja mystiikkaa.⁶⁰ Muokkautumiskyynsä vuoksi kabbalan opit seuraavat näin kulloistakin aikaa, ja on kaikesta huolimatta pysynyt elinvoimaisena.⁶¹ Traditio ei näytä hiipumisen merkkejä, vaan päinvastoin: etenkin 1980 -luvulta lähtien kiinnostus kabbalaa kohtaan on kasvanut sekä Israelissa että lännessä. Kabbala jatkaa versoilua kokonaan uusien liikkeiden muodossa, ja vanhoja kabbalalaisia ryhmiä on aktivoitunut uudelleen.^{62 63 64} Juutalaisen kulttuurin tutkija Riikka Tuori esitteli nykykabbalan jakautuvan neljään virtaukseen

⁵⁴ Bischoff 1952, 18.

⁵⁵ Ashlag 2009, 242.

⁵⁶ Ashlag 2009, 40–41.

⁵⁷ Ashlag 2009, 40–41; 48.

⁵⁸ kabbalisti i. kabbalaa harjoittava henkilö.

⁵⁹ Dan 2006, 42.

⁶⁰ Huss 2016, 297.

⁶¹ Uraaaurtanut kabbalatutkija Gershom Scholem ja Andreaas Kirlcher tarkastelivat aihetta ”luovan väärinymmärryksen” näkökulmasta. Niin paradoksaalista kuin se onkin, väärinymmärrysten luova potentiaali vaikuttaisi tästä näkökulmasta olevan tradition säilymisen elinehto. Se, että myöhäisemmät sukupolvet ovat tehneet aikaisempien sukupolvien tekemistä materiaaleista vääriä tulkintoja, on pitänyt traditiota elossa – toisinsanoen Scholem ja Kirlcher implikoivat, että täydellinen ymmärtäminen olisi johtanut tradition kuolemaan. (Hanegraaff 2010, 107; lainasi Scholemia teoksessa *Major Trends* (1946), ja Kirlcheriä teoksessa *Sprachtheorie der Kabbala als ästhetisches Paradigma* (1998).) (Vertaa posthumanismin *immanentti ja sattumanvaraiset erilaistumiset*, s. 33.)

⁶² Huss 2020, 125.

⁶³ Esim. vuonna 1999 Micha Odenheimer kirjoitti *Jerusalem Postin* artikkelissa *Kabbalah goes mainstream* kabbalan viimeaikaisesta suosion noususta.

⁶⁴ Laajemmalti tämä kasvava kiinnostus henkisytyteen johtuu Jacob Needlemanin mukaan modernia aikaa leimaavasta spirituaalisesta kriisistä, joka on seurausta kokonaisvaltaisesti ihmisen elämämaailmaa käsittelevän näkemyksen puuttumisesta. Tämä aiheuttaa erillisyyden ja yksinäisyyden kaltaisia kokemuksia, joita lääkitään erilaisilla uusilla spirituaalisilla oppijärjestelmillä. Esoteeristen traditioiden parissa modernin ajan sairastuttaman ihmisen kehon tarkoitus, luonto, työ ja ihmissuhteet pyhitetään uudelleen. (Needleman 1992, xxv.)

Israelissa: vanhaortodoksien eli haredien perinteinen kabbala, Lähi-idän mizrahi-juutalaisten kabbala, uskonnollis-siionistinen kabbala ja new age-vaikutteinen uususkonnollinen kabbala. Niiden rajat ovat aikaisempaa häilyvämpiä, ja ”lähes kaikki kabbalistiset virtaukset ovat saaneet vaikutteita muista uskonnollisista perinteistä ja populaarikulttuurista sekä tietoisesti että tiedostamatta”, Tuori kirjoittaa.⁶⁵ Tämän lyhyen kabbalahistoriikin ja -selvityksen myötä siirryn tarkastelemaan kabbalan akateemista tutkimuskenttää, jossa painotan etenkin Ben-Gurionin yliopiston juutalaisuuden professorin ja kabbalatutkijan Boaz Hussin näkemyksiä.

2.2 Kabbalan tutkimus

Tässä luvussa tutustun kabbalan akateemisen tutkimuksen piirteisiin. Avaan ensin hieman modernia kabbalatutkimusta pitkään määrittänyttä Gershom Scholemin koulukuntaa, ja etenen siitä kohti nykykabbalan kentän tutkimusta. Edellä esittelemäni risteilevät *sefiroiden* kuvaukset toimivat oivana esimerkkinä tutkimusta leimaavasta tulkintojen moninaisuudesta – samainen piirre on ominainen niin tutkimukselle kuin traditiollekin. Joskus niitä on vaikeaa jopa erotella toisistaan, kuten seuraavassa tulee ilmi. Tutkimusperinteiden jakolinja on olemassa ainakin klassisen tai autenttisen ja läntisen kabbalatutkimuksen välillä – joka sekin haaroittuu tutkimustraditiosta riippuen. Klassisesta/autenttisesta kabbalan tutkimuksesta puhutaan etenkin israelilaisen ja heprean kielisen kabbalatutkimuksen piirissä. Kabbalan tutkimus ilman heprean kielen taitoa jää käännettyjen tutkimustekstien varaan, koska alkuperäislähteiden äärelle ei ole pääsyä, ja myös tutkimus tehdään heprean kielellä.⁶⁶ Kielimuurin vuoksi mm. perinteisen haredien⁶⁷ harjoittaman kabbalan tutkiminen on hankalaa puhumattakaan siitä, että sille ominainen suullinen perinteen siirtäminen ei jätä jälkeensä kirjallista aineistoa. Mahdolliset tekstit pidetään perinteen sisällä.⁶⁸

Moderni akateeminen kabbalan tutkimus henkilöityy Gershom Scholemiin (1897–1982), historian maineikkaimpaan kabbalatutkijaan. Saksanjuutalainen Scholem aloitti kabbalan tutkimisen 1900-luvun alussa, ja hänen historiallis-filologinen tutkimuksensa määritti myöhäisempää tutkimusta pitkään. Hänen mukaansa *hasidismi*⁶⁹ oli viimeinen oikeaksi juutalaiseksi mystiikaksi laskettava traditio, eikä aitoa mystiikkaa ole enää olemassa. Kabbala ei-juutalaisten käsissä oli Scholemin

⁶⁵ Tuori 2013.

⁶⁶ Hanegraaff 2013, 17.

⁶⁷ Haredeja on Israelissa n. 650 000–750 000. He suhtautuvat kriittisesti mm. modernin maailman ilmiöihin. (Tuori 2013).

⁶⁸ Tuori 2013.

⁶⁹ Hasidismi on Puolassa 1700-luvulla syntynyt juutalaisuuden mystinen suuntaus.

mukaan ”pseudo-kabbalaa”. Toisenlaisiakin tapoja tarkastella kabbalaa on kuitenkin syntynyt. Moshe Idel lähestyi kabbalaa fenomenologisesta näkökulmasta, jossa traditio ei ole sidottu erityisiin historiallisiin ja maantieteellisiin paikkoihin.⁷⁰ Näkemysten ja koulukuntien haaroittumisen toisena esimerkkinä voidaan pitää eriäviä näkemyksiä luriaanisen kabbalan synnyn syistä. Suuntaus syntyi Scholemin mukaan juutalaisten karkoitusten vuoksi, mutta Idelin mukaan sellaiselle väitteelle ei löydy tukea 1500 -luvun kabbalistisista teksteistä. Sen sijaan suuntaus tulisi ymmärtää oman aikansa sosiaalisten ja kulttuuristen todellisuuksien selittäjinä. Kabbalaan liittyvä käsitteistökin tuottaa moninaisia tulkintoja, esimerkiksi kabbalan yhteydessä on tavattu puhua juutalaisuuden mystiikasta. Hussin mukaan mystiikka -käsite on vaikeaa määritellä, ja esittää, ettei monetkaan kabbalaan oleellisesti kuuluvista ideoista kuulu mystiikan piiriin. Epätarkat viittaukset johtavat harhaan ja kuvitelmaan, jossa koko doktriini ja harjoitukset nähdään suoran jumal-yhteyden ja mystisen kokemuksen tavoitteluna, vaikka sellaisesta ei kabbalistien kirjoitusten perusteella ole kyse. Hän ei myöskään miellä kabbalalle ominaista jumalallisen valtapiirin struktuurin tutkimusta mystiikan piiriin kuuluvaksi. Tutkimukset ihmisen kyvyistä, ihmisen luonnosta ja voimasta eivät nekään kuulu mystiikkaan, eikä kabbalistiset rituaalit.⁷¹ Myös Antoine Faivre tekee pesäeroa mystiikan ja esoteerisuuden välille teoksessaan *Modern Esoteric Spirituality* (1992), painottaen esoteerisuuden operoivan mielensisäistä, sisäistä katsetta ja sen mahdollisuutta jumalalliseen välitykseen.⁷² Tämä seikka rohkaisee myös tämän tutkielman esoteerista näkökulmaa ja viitekehystä (luvussa 4).

Teoksessaan *Mystifying Kabbala: Academic Scholarship, National Theology, and New Age Spirituality* (2020) Huss erittelee lukuisia poleemisia juonteita, jotka erottelevat ja yhdistävät kenttää kabbalatutkimuksen parissa. Nykykabbalaan kriittisesti suhtautuvia tutkijoita ovat mm. aikaisemminkin mainittu Idel ja Joseph Dan. Huss selittää kritiikin modernia kabbalaa kohtaan perustuvan teologiseen kehykseen, ja kabbalan oppien tarjoamista kaikille pidetään populismina. Näitä ankaria akateemisia tutkijoita ja kabbalisteja, jotka piilottavat tutkimuksensa, Huss kutsuu ”kabbalan suojelijoiksi”. Kriitikoiden äänissä kuului syytteitä huijaamisesta, valheellisen onnellisuuden tarjoamisesta, hirviömäisestä perversiosta, yksinkertaistamisesta ja jopa vaarasta. Tarkemmin tarkasteltuna mm. Danin kritiikki tuntuu kohdistuvan liikkeiden sijasta kenttään, jolle kabbala on asemoitunut nykyhenkisydessä.⁷³ ”Vartijoiden” näkökulmasta tarkasteltuna tällaisesta epäilyttävästä toiminnasta annettiin esimerkkinä Philip Bergin luotsaama The Kabbalah Center,

⁷⁰ Huss 2020; myös Tuori 2013.

⁷¹ Huss & Kadary 2020, EdX:n *Introduction of Kabbalah* -kurssi 1,2.

⁷² Faivre 1992, xvii.

⁷³ Esimerkiksi astrologian, alkemian, zen-buddhalaisuuden ja vaihtoehtolääkinnän oheen.

jonka parissa ”esoteeriset ja teosofiset opetukset muuttuvat new age -hömpäksi”. Huss kategorisoi Bnei Baruchin uskabbalaksi tai nykykabbalaksi (neo-kabbalah), ja on myös mainittava, että Dan autentisoi Yehuda Ashlagin ”modernin ajan merkityksellisimmäksi kabbalistiksi”. Bnei Baruchin oppien aluperä on näin validoitu ”vartijan” toimesta. Huss kirjoittaa, että kabbalan tutkijat pitävät tutkimustaan usein keinona paljastaa kabbalan metafysisiä totuuksia, elvyttää juutalaisuutta henkisesti, pyrkii näin määrittämään kabbalan symbolista arvoa ja näin hallitsemaan sen kasvavaa kulttuuripääomaa nykymaailmassa. Samaa ”kabbalan omistajuutta” pohti uskontososiologi Massimo Introvigne tutkimuksessaan. Jatkuvasti muuttuvaa traditiota ei omista sen enempää henkiset gurut kuin akateemiset tutkijatkaan, vaan se elää omalakisesti omaa todellisuuttaan.⁷⁴

Suojeleva ja esimerkiksi nykykabbalaan kriittisesti suhtautuva tutkimuskeskustelu näyttää esimerkkien valossa paikoitellen jopa vihamieliseltä. Artikkelinsa lopussa Huss nostaa tärkeän ajatuksen ilmoille kyseenalaistaen ”suojelijoiden” autenttisuuden vaateen, joka jättää sen ulkopuolelle mm. akateemisen maailman ulkopuoliset kabbalan harjoittajat.⁷⁵ Tämä nostaa väistämättä mieleen Scholemin ajatuksen modernin kabbalan merkityksestä enää ainoastaan akateemisen tutkimuksen kohteena.⁷⁶

Laajamittaisesta esoteerisuuden ilmiöstä kabbalan läntinen haara on vain yksi osa suurempaa kuvaa, jossa globaalisti ei-länsimaisista uskonnoista ja kulttuureista on paikannettavissa esoteeristen opetusten perinteitä.⁷⁷ Kuten edellä mainitsin, kabbalatutkimus on poleeminen tutkimuksen kenttä autenttisen kabbalan puolella, joka tarkastelee usein mennyttä ja alkuperäistekstejä. Nykykabbalan tutkimus on marginaalista.⁷⁸ Suomessa tutkimusta ei tällä hetkellä tehdä, mutta juutalaisen kulttuurin tutkija Riikka Tuori kirjoitti kabbalaa yleistajuisesti ja useasta näkökulmasta käsittelevän artikkelin *Nyky-kabbala Israelissa* (2013). Muualla tehtyä nykykenttään suuntautuvaa tutkimusta on tehnyt mm. Introvigne ja Jody Myers Boaz Hussin lisäksi.⁷⁹ Introvigne tutki uususkonnolliseksi ja ashlagilaiseksi kabbalaksi luokittelemaansa Bnei Baruchia⁸⁰ tutkimuksessaan *Pragmatic Kabbalists: Bnei Baruch and the Globalization of Kabbalah* (2017). Kabbala-opiskelijoiden sitoumuksista ja kokemuksista koostettu tutkimus rakentaa kuvaa yhteisöllisestä elämästä Bnei Baruchin oppien mukaan. Tutkimus antaa näkökulman ryhmän toimintaan sen syntysijoilla. Uskontotieteen

⁷⁴ Huss 2020, 131; myös Introvigne 2017, 33–35.

⁷⁵ Huss 2020, 126; 131, 144.

⁷⁶ Tuori 2013.

⁷⁷ Hanegraaff 2013, 11.

⁷⁸ Huss 2020, 124.

⁷⁹ Heprean kielistä tutkimusta mm. Bnei Baruchista on tehnyt esim. Jonathan Meir, mutta en valitettavasti pysty sitä lukemaan.

⁸⁰ Juutalaisuuden tutkija Riikka Tuori jäseni Bnei Baruchin kuuluvaksi uususkonnolliseksi liikkeeksi (Tuori 2013).

professori Jody Myers Kaliforniasta paneutui Bnei Baruchin ja Kabbalah Centerin kaltaisiin uususkonnollisiin kabbalasuuntauksiin artikkelissaan *Kabbalah for the Gentiles: Diverse Souls and Universalism in Contemporary Kabbalah* (2011). Myers kirjoittaa, että Laitman on luonut ashlagilaisesta perinteestä narratiivin, jossa läpikäydään niin Israelin kuin muidenkin valtioiden onnistumisia ja kömmähdyksiä. Myersin mukaan opetukset ovat täynnä draamaa, salaisuuksia ja hyvän ja pahan absoluuttista taistoa. Oppien käytäntöä edustaa esimerkki kärsimyksen väistämättömyydestä sielun korjaamiseksi ja viimeisen pelastuksen saavuttamiseksi. Myers nostaa esiin tulkinnan Laitmanin oppien essentialistisesta kategoriasta, joka asettaa universaaliudesta huolimatta juutalaiset muihin verrattuna eriarvoiseen asemaan.⁸¹

Toinen laajalle levinnyt ashlagilaiseen kabbalaan kuuluva uususkonnollinen liike on Rabbi Philip Bergin luotsaama The Kabbalah Center, joka on noussut esiin etenkin siihen liittyneiden kuuluisuuksien myötä. Johtohahmo kirjoittaa ahkerasti Laitmanin tavoin, ja the Kabbalah Centerin nimiin voikin listata kabbalistisia opuksia, jotka linkittävät kabbalan koskemaan luovalla tavalla useita eri elämänalueita.⁸² Boaz Huss kirjoittaa artikkelissaan *All You Need is LAV: Madonna and Postmodern Kabbalah* (2005) Madonnan kabbalaopiskelusta ja sen oppien ammentamisesta työhönsä. the Kabbalah Center nostetaankin usein esille juuri kuuluisuuksien hyödyntämisestä julkisuuskuvassaan. Berg ja hänen vaimonsa Karen perustivat The Kabbalah Centerin 1970-luvun alussa. Yhdysvalloissa elänyt Berg opiskeli kabbalaa pienessä hasidijuutalaisessa⁸³-ryhmässä Israelissa. The Kabbalah Center on maailmanlaajuisesti levinnein kabbalistinen liike, ja sillä on useita opetuskeskuksia ympäri maailman.⁸⁴

Viimeaikaisesta kabbalan tutkimuksesta Huss kirjoittaa teoksessaan *Mystifying Kabbalah: Academic Scholarship, National Theology, and the New Age Spirituality* (2020), osoitten

heidän sitoutuneen moderneihin teologisiin lähestymistapoihin, jotka tunnistavat mystisen kokemuksen kohteen immanentiksi metafyyksiseksi periaateksi ja paikantavat jumalallisen periaatteen eli "absoluuttisen todellisuuden" sisäisistä ihmisen sielun syvyyksistä ja korkeammista tietoisuuden muodoista tai tasoista.⁸⁵

⁸¹ Myers 2011, 203.

⁸² Esimerkkiaiheita: Nanoteknologia materiaalin hallintaan mielen voimalla, astrologia, kuolemattomuus, itsen voima, navigointi universumissa, tietoisuus ja kosmos.

⁸³ Haside Stratin (Huss 2005, 615)

⁸⁴ Huss 2005, 615.

⁸⁵ Huss 2020, 63. Suomeksi tutkijan. Alkuperäinen lainaus: By examining the accepted definitions of mysticism among Kabbalah scholars today, I will show that they are committed to modern theological approaches that identify the object of the mystical experience as an immanent metaphysical principle and locate the divine principle or "absolute reality" in the inner depths of the human soul and in a higher form of consciousness.

Kuten kokoamaani teoriataustaa avaavassa luvussa käy ilmi, tämä yhtäläisyys oman teoriani ja viimeaikaisten tutkimustrendien suunnasta vahvistaa ainakin sen, mitä positiota ja eettisyyttä pohtivassa luvussa toin esille: metodologian ja analyysin tekijänä olen kulttuurin tuote. Jos tutkimuksen kentällä päädytään samankaltaisiin ratkaisuihin, kertoo se ehkä jotakin ajalle ominaisesta ajattelusta laajemmin. Seuraavassa luvussa esittelen tutkimusaineistoni ja tutkimusmentelmäni.

3 Mitä ja miten tutkin?

3.1 Aineistona *Kabbalah for the Student* (2009) -teos

Tutkimusaineistoni *Kabbalah for the Student* (2009) (Tästä eteenpäin *KFTS*) on tohtori ja rabbi Michael Laitmanin kokoama, 828-sivuinen teos, jota suositellaan käytettäväksi kabbalan opiskelussa ja esimerkiksi verkkokurssien oheislukemistona tukemaan opiskelua. Kirjaa välittävällä verkkosivulla.⁸⁶ Laitmanin kerrotaan sisältäneen teokseen koostettuna kaikki tarvittavat kabbalatekstit, joita kabbalanoviisin on syytä omaksua. Teoksen artikkelit tai esseet ovat pääosin Laitmanin oppi-isän isän, 1900 -luvun merkittävimmän kabbalistin, Rav Yehuda Ashlagin (1888–1954) käsialaa. Mukana on myös mm. Laitmanin kirjoittamia esseitä ja joitakin tekstejä, joissa kirjoittajaksi on määritetty Bnei Baruch. Sen lisäksi teos sisältää lähdetekstien ymmärtämistä helpottavia esseitä. Kirjan kuvaillaan tarjoilevan vastauksia elämän suuriin kysymyksiin, kuten mikä on elämän tarkoitus. Leipätekstin lisäksi teoksen lopusta löytyy kabbalasanastoa, kymmeniä diagrammeja kabbalan kosmoksesta⁸⁷, sielun kerroksista, ja astioista.⁸⁸ Lopussa on kompakti esittely Bnei Baruchista, johon itseasiassa tekstissä ei juurikaan viitata – valtaosa artikkeleista on nimittäin kirjoitettu ennen Bnei Baruchin perustamista, kuten seuraavassa selitän tarkemmin. *KFTS* pohjautuu oman esittelytekstinsä mukaan modernin ajan suurimpien kabbalistien Rav Yehuda Ashlagin ja hänen poikansa Rav Baruch Ashlagin tulkintoihin *Zoharista*. Artikkeleiden kirjoittamisen ajankohdista ei mainita tarkemmin, joten tekstit tulevat postuumisti liitetyiksi teoksen kustannusajankohtaan. *Zohar*, eli *Loiston kirja*, on puolestaan kabbalisteille tärkeä teos, jonka kommentaareja historialliset kabbalikirjoitukset valtaosin ovat. Hussin mukaan *Zohar* heijastelee myöhäisen keskiajan espanjalaista sefardijuutalaisuuden harjoittamista. *KFTS*:ssa *Zoharista* kirjoitetaan mm. seuraavaa: *Zoharin* avasi ARI (eli luvussa 2.1 esittelemäni Isaac Luria⁸⁹), joka päällystyi ja johdatti tien sen (*Zoharin*) pariin, ”jonka valon määrää on vaikeaa käsittää”. Päällystetty tie ja ”sisäänmenoaukko” ovat siunauksia, joiden tekstissä toivotaan kulkevan yli sukupolvien ”ymmärryksen kasvattamiseksi”.⁹⁰ Akateemisen tutkimuksen piirissä *Zoharin* synnyn ajankohdasta ja kirjoittajasta on esitetty useita näkemyksiä. Esimerkiksi kabbala-asiantuntija Joseph Dan ja juutalaisuuden professori Dan Cohn-Sherbok esittivät vuonna 2006 sen pääasialliseksi kirjoittajaksi

⁸⁶ <https://www.kabbalahbooks.info>

⁸⁷ Tutkielman lopussa on neljä liitettä, jotka olen valinnut havainnollistamaan ja täydentämään tutkielman määrättyjä yksityiskohtia. Viitetiedot tekstin yhteydessä.

⁸⁸ *KFTS* -teoksessa pelkkiä diagrammeja sivut 813–856.

⁸⁹ Isaac Lurian akronyymi sanoista ”the Divine Rabbi Isaac”, josta toisinaan käytetään myös nimitystä ”the Lion”. (Huss & Kadary EdX:n luento 8.3 *Isaac Luria and Lurianic Writings* [Luettu 30.3.2022].)

⁹⁰ Ashlag 2009, 41.

Rabbi Moses de Leonia 1200-luvun lopulta⁹¹. Juutalaisuuden kulttuurin tutkija Riikka Tuori puolestaan kirjoitti vuonna 2013 *Zoharin* olevan ajanlaskumme alussa eläneen Rabbi Shimon bar Joshain käsialaa⁹², ja tätä näkemystä tukee myös Huss, vaikka toisaalta on esitetty, että Zohar olisi antologia.⁹³ Aineistoni, eli *KFTS* voidaan hyvällä syyllä luokitella *Zoharin* kommentaariksi.⁹⁴ Kaupallinen jakelu tekee teoksesta julkisen. Teos on verkkosivuston kautta ostettavissa sekä kirjana että sähköisenä versiona, ja sitä on nide Turun yliopiston kirjastossa. Aineisto on siis valmiina olemassa, ja tutkimukseni etenee analyysiin aineistopimintojeni perusteella.

Primääriaineistossani on vahvasti mukana kirjoittajan ääni ja tulkinnat kirjoitettavasta aiheesta. Mainitakseni jotakin teoksen muodosta ja sen lukemisen kokemuksesta, voisin sanoa sen selkeytyneen edetessään. Toki alusta saakka teos kantoi tarinassaan mukana tuttuja ihmisen elämismaailman asioita, mutta siinä käytetty tapa jäsenellä ja puhutella lukijaa oli vieras. Myönnettäköön myös, että päästäkseen lukemisessa eteenpäin, oli toisinaan ohitettava vieraita termejä ja kokonaisia asioita – jotka toisinaan lukemisen edetessä avautuivat. Teoksessa toistuu tietyt teemat useaan kertaan, joka toi lukukokemukseen kaivattua tuttuuden tunnetta, ja samalla korosti toistetut asiat tärkeiksi. Teoksen teksti polveilee pitkiä matkoja palaten jälleen aikaisempaan aiheeseen, eli teoksessa viitataan usein teoksen muihin artikkeleihin täydentävästi. Näin tärkeisiin teemoihin luodaan useita näkökulmia. Teksti on kiireetöntä ja sisältää paljon esimerkkejä, joiden myötä abstraktit asiat tulevat konkreettisiksi. Kirja on kirjoitettu englannin kielellä, mutta sanastossa on paljon heprean kielisiä termejä, jotka yleensä selitetään auki. Kulttuuriset viittaukset saattavat mennä minulta toisinaan ohi, mutta pääosin teoksen kieli on hyvin ymmärrettävää. Teos määrittelee kieltään ja kabbalan kieltä myös itse. Sen mukaan kabbalan kieli on hyvin tiivistä, ja se sisältää sekä syiden että seurausten käsittelyä. Meriittinä voidaan mainita kyky ilmaista asioita niin hienovaraisen yksityiskohtaisesti ilman rajoituksia, että sen avulla on mahdollista tavoittaa asiat aivan suoraan, ilman siihen mitään lisäämättä. Sen vikana on vaikea saavutettavuus, ja sen voi ymmärtää vain kabbalan viisaat tai viisaat, jotka ymmärtävät omalla mielellään. Kielen voi kuitenkin ymmärtää vain, jos sen opettaa kabbalaviisas, joka on oppinut sen toiselta kabbalaviisaalta.⁹⁵ Nämä opin sisäiset rajoitukset voidaan katsoa suoraksi kritiikiksi tutkimustani kohtaan, ja se muistuttaa myös tutkimuksen näkökulmallisuudesta. Valitsemani menetelmät toivoakseni auttavat tässä, ja muissakin ongelmissa, eteenpäin. Seuraavassa erittelen, millaisin elementein etenen sisällönanalyysissäni.

⁹¹ Dan 2006, 30; Cohn-Sherbok 2006, 9.

⁹² Tuori 2013, 134.

⁹³ Huss 2016, 37.

⁹⁴ *Zoharin* kommentaariksi se kuvataan kirjaa kaupittelevalla kabbalahbooks-sivustolla.

⁹⁵ Ashlag 2009, 38.

3.2 Sisällönanalyysi

Analysoin aineistoani sisällönanalyysin keinoin. Analyysissäni on piirteitä myös hermeneuttis-fenomenologisesta analyysistä: lukukerta toisensa jälkeen analyysini etenee kehämäisesti vuorotellen tutkimuskirjallisuuden ja aineiston keskustellessa keskenään. Analyysissäni kuvaan aineistoani laadullisesti ja ymmärrystä tavoittelevalla asenteella. Jouni Tuomi ja Anneli Sarajärvi kirjoittivat selittävän tutkimuksen ja ymmärtävän tutkimuksen eroista teoksessaan *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (2018), että ymmärtämisen metodiin kuuluu eläytyminen tutkimuskohteeseen. Sen myötä näkökulmani ja suhtautumiseni aineistoon, ja sen henkiseen ilmapiiriin on erityinen. Ymmärtävän tutkimuksen tekijänä pyrin parhaani mukaan eläytymään ajatuksiin, tunteisiin ja motiiveihin, joita tutkimuskohde välittää. Näin ymmärtämiseen liittyy myös intentionaalisuus, eli aikomuksellisuus.⁹⁶

Ihmiskäsitys on perustavanlaatuisen kysymys, jota eri tieteenalat tutkivat omista lähtökohdistaan. Myös uskontojen tutkimuksessa ihmiskäsitys on erityisen merkittävässä asemassa. Aineistoni ollessa laaja ja runsas, ja lähtökohtaisesti ihmiseen liittyvä, tarvitsen välineen sen rajaamiseen. Tutkielmassani ryhdyn aineistoni analyysiin tekemällä teemoiteltuja poimintoja filosofi Lauri Rauhalan ihmiskäsitys -näkemysten innoittamana. Rauhalan mukaan *Ihmisen ontologinen perusmuotoisuus* voidaan luokitella seuraavin jäsenyksin: 1) tajunnallisuus (psykkis-henkinen olemassolo), 2) kehollisuus (olemassaolo orgaanisena tapahtumisena), ja 3) situationaalisuus (olemassaolo suhteina todellisuuteen).⁹⁷ Näiden olemisen perusmuotojen olisi realistuttava ihmisolennossa, ja ihmistä koskevan tutkimuksen kannalta jäsentely vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta, sekä perinteikkäältä. Tutkimukseni teemoittelu mukailee tätä luokittelua sillä lisäyksellä, että olen lisännyt aineistolähtöisesti teemoitteluja otsikoiden tasolle. Toisinsanoen aineistosta kumpuavat merkitykselliset teemat täydentävät tätä ihmisen ontologian perusmuotoisuutta. Käsittelen ensimmäisessä analyysiosuudessa ihmistä eri tavoin, tajunnallisuuden ja kehollisuuden teemoissa. Rauhalan kolmatta teemaa eli situationaalisuutta käsittelen sekä ihmistä että kollektiivia käsittelevissä analyysiosuoksissa. Kollektiivia koskeva analyysiosuuteni kohdalla fokukseni on tarkennettu suhteiksi maailmaan ja toisiin ihmisiin, sekä Luojaan. Tämä ratkaisu on kytköksissä ihmiskollektiivia koskevaan tutkimusongelmaani. Analyysini teemoittelut sisältävät tarkentavia alaotsikoita, jotka ovat syntyneet aineistolähtöisesti, kuten edellä mainitsin. Näin ollen mukailtu analyysi on nimetty seuraavanlaisesti: Pääotsikon 5. *Esoteerinen sisääavaruus* -luvun alla analysoin ihmistä 5.1 *Ihmisen attribuutit*, 5.2 *Kerroksellinen tajuisuus*, 5.3 *Sielu*, 5.4 *Ruumiillisuus*

⁹⁶ Tuomi ja Sarajärvi 2012, 25.

⁹⁷ Rauhala 2014, 32–35.

ja 5.5 *Ärsykkeet situaatioina* -otsikoiden teemoissa. Kollektiivia ja ihmisen ulkopuolista maailmaa käsittelen 6. *Ihminen suhteina maailmaan* -pääotsikon alla teemoissa 6.1 *Kosmos*, 6.2 *Luoja ja ihminen*, 6.3 *Toiset ihmiset situaatioina* ja 6.4 *Kollektiivi* -otsikoin. Analyysin edetessä maailman selittäminen, eli *Kosmos* -luku tuntui oleelliselta, sen väistämättömästä ja saumattomasta ihmiseen ja kollektiiviin kytkeytymisestä johtuen.

Ihmisen tajunnallisuutta määritteli jo Aristoteles, jonka mukaan ihmisellä sielullisena olentona on myös ne ”sielut”, jotka liittyvät kasvien ja eläinten elämään, mutta niiden lisäksi ihmisellä on myös järki, eli *logos*.⁹⁸ Oikeaan käyttäytymiseen ohjaavasta logoksesta, ”sisäisestä hallitsijasta”, kirjoitti paljon myöhemmin myös Michel Foucault.⁹⁹ Tajunnallisuus on osittain teoreettinen, mutta myös käytännöllinen, sillä sen ohjaamana on pyrkimys totuuteen ja osaksi tietoon siitä, mitä on toivottavaa ja toisaalta vältettävää. Jo myöhäisantiikin uusplatonilaisessa ajattelussa alkoi hahmottumaan itsetietoisuus ja tajuisuus muusta luonnosta erottuvana ja erottautuneena. Ominaisuus on yhä edelleen nykyaikaisen ihmiskäsityksen yksi keskeisimmistä piirteistä.¹⁰⁰ Tajunnallisuuden nimissä tekemäni aineistopoinnit viittaavat analyysissäni teemoihin, jotka voidaan nähdä myös henkisinä, mielen, järjen ja tunteidenkin prosesseina. Sielu erityisluontoisena osana ansaitsi myös oman lukunsa. Vaikka henkisillä ja mielen prosesseilla on keskeinen asema aineistoni kannalta, on ihminen myös paljon muuta kuin sisäavaruutensa. Jo Aristoteles kiinnitti huomiota ihmisen kehollisuuteen ja pyrki etsimään ihmisen henkisen ja sielullisen puolen yhteyttä kehollisuuteen. Hänen mukaansa ihmisen korkeammat henkiset toiminnot omaavat vastaavuuden alemmissa sielullisissa toiminnoissa.¹⁰¹ Siten mieli ja henkisyys liittyvät yhteen – jos eivät saumattomasti, niin ainakin *jollakin tapaa*. Huss kirjoittaa, että aikaisemmissä käsityksissä ruumiillisuutta ja henkisyyttä pidettiin vastakkaisina, mutta nykyään niiden välinen ero on tullut epäselväksi – itseasiassa henkisyys on nykyään melko ruumiillistettua – kuin fyysistä tietämistä.¹⁰² Se, miten ruumiillisuus esiintyy ja näytetään aineistossani, on kiinnostava kysymys tässä kuitenkin henkisyyttä ja tajuisuutta korostavassa opissa.

Rauhala muistuttaa, että tajunnallisuus ja kehollisuus ei edellytä, että ihminen on pelkästään sisällä ihossaan. Näin ihmistä ei voida käsittää ilman maailmaa, jossa tämä elää. Rauhala täsmentää, että vaikka ihmisillä on yhteisiä jaettuja *situaatioita*, kuten yhteiskunnat, kulttuurit, uskonnot, arvot, normit ja tottumukset, on situaatio aina ainutkertainen.”*Situaatio* eli *elämäntilanne* on se osa

⁹⁸ Krohn 1991, 48.

⁹⁹ Foucault 2014, 274.

¹⁰⁰ Krohn 1991, 48–49.

¹⁰¹ Krohn 1991, 48–49.

¹⁰² Huss 2014, 50.

maailmaa, johon yksilö joutuu suhteeseen”.¹⁰³ *Situationaalisuus* nousee esiin myös Laitilan ja Vesalan avaamassa eksistentiaalifilosofisessa näkemyksessä, jonka mukaan ihminen on *situationaalisesti* elämässään aina tiettyssä tilanteessa, jossa tämä samanaikaisesti luo sekä maailmansa että itsensä. Näin ihmisenä -olon voi nähdä toistuvana valintana, jossa toiminta-aktit tekevät ihmisen. Tässä mielessä ihminen on valintojen prosessi tai muutoksen väline perimmäiseksi itsekseen tulemisessa.¹⁰⁴ Ihminen ja maailma ovat siis monipuolisissa ja hyvin merkityksellisissä suhteissa keskenään, ja näiden suhteiden esittämisen tarkastelu on yksi analyysini teema, joka saa tukea mm. posthumanistisesta tutkimuksesta, kuten kerron luvussa 4.2 *Immanentti postihminen*. Lisäksi analysoin luvun verran kosmosta, jota ihminen asuttaa, sekä ihmisen ja Luojan suhdetta, joka esitetään aineistossani hyvin merkittävässä asemassa kabbalan opin kannalta. Viimeiset kaksi analyysilukua keskittyvät ihmisten välisiin suhteisiin ja kollektiiviin kokonaisuutena. Kollektiivissa tuntuu summautuvan jotakin oleellista aineistoni kannalta.

Olen näin ollen kiinnostunut kaikesta, mitä ihmisestä yleensäkin sanotaan, mutta runsaan aineiston vuoksi aineistosta on tietenkin karsittava paljon tutkimuksen ulkopuolelle. Tätä karsimista tapahtuu analyysin edetessä ja ymmärryksen lisääntyessä. Tutkielman tekijänä tavoittelen selkeyttä, joka osaltaan vaikuttaa karsimiseen myös. Tutkimus etenee hermeneuttisen menetelmän keinoin: etenen kehämäisesti aineiston, tutkimuskirjallisuuden ja muistiinpanojeni parissa vuorotellen ja täydentäen analyysiä. Uudet lukukerrat avaavat uusia yhteyksiä, oivalluksia ja nostavat esiin yksityiskohtia, ja jopa muistoja. Jo merkityksettömänä hylätty yksityiskohta saattaa muuttua merkitykselliseksi, ja uusia yhteyksiä asioiden välille syntyy lukemisen ja kirjoittamisen ohella myös aktiivisen mielikuvituksen ja muistoista kumpuavien seikkojen yhteissummana. Aineiston läpiluvun jälkeen teemoittelin muistiinpanoni. Tämä ymmärretään Tuomen ja Sarajärven mukaan varsinaiseksi analyysivaiheeksi. *Teemoittelu* korostaa, miten aineisto on teeman esitelty.¹⁰⁵ Tässä tutkimuksessa etenen kaksivaiheisen teemoittelun keinoin. Ensin Rauhalan ihmiskäsityksen teemat ohjaavat poimintojani rajaten aineistoa karkeammalla kädellä: Mitä sanotaan ihmisyksilöstä yleensä, millä tavoin kehollisuus ja ruumiillisuus aineistossa ilmenee, ja miten ilmenee ihmisen situationaalisuus. Aineistossa on osia, jotka vaativat tarkempaa lähilukua, ja kokonaiskuvan hahmottuessa lisäsin analyysiin sisältöä. Toisessa vaiheessa analysoin poimimaani aineistoa luokitellen. Tässä vaiheessa syntyivät aineistolähtöiset otsikot täydentämään Rauhalan kolmea ihmiskäsityksen perusmuotoisuutta. Tässä vaiheessa alkoi hahmottumaan varsinainen esoteerisuuden tutkimukseen

¹⁰³ Rauhala 2014, 33.

¹⁰⁴ Laitila & Vesala 1987, 75–76.

¹⁰⁵ Tuomi & Sarajärvi 2018, 79.

pohjautuva analyysi. Tosin aineistojen kehämäinen läpikäynti jatkui aktiivisesti vielä sen jälkeen, kun jäsenitys muotoutui. Posthumanistiseen näkökulmaan syvennyin viimeiseksi, ja se toi väistämättä tutkielmaan joitakin tärkeitä muutoksia. Teoreettinen viitekehys auttoi rajaamisessa sen antaessa konkreettista fokusta teemojen sisältä tekemiini lopullisiin poimintoihin. Kohtaamani jäsentelyn ongelmat ratkaisin siten, että teorian näkökulma korostuu yhteenvedossa. Seuraavassa luvussa esittelen, kuinka teen tutkielmassa kuvittelun näkyväksi.

3.3 Kuvittelu näkyväksi

Sen lisäksi, että ymmärtävä lähestymistapani perustuu aikaisemmin oppimaani Bnei Baruchista ja uushenkisistä perinteistä yleensä, se perustuu myös mielikuvitukseen: mitä tämä voisi olla, miltä tuntua? Miten nämä liittyvät toisiinsa, vai liittyvätkö ne? Mitä aikaisempaa tietoa minulla on tästä? Tämä pohdinta viittaa myös Hanegraaffin esiin nostamaan ajatukseen kuvittelusta tärkeänä tutkimuksen työkaluna – tutkimus koostuu aineistosta, aikaisemmasta tutkimuksesta, menetelmistä, teorioista mutta myös kokoelmasta aikaisempia tietoja, aavistuksia, muistoja, tulkintoja, jotka kaikki kytkeytyvät jollakin tapaa kuvitteluun. Kuvittelu on usein piiloon jätetty tutkijan työkalu, josta koen nyt tässä tutkimuksessa olevan hyötyä sen kytkeytyessä niin kiinteästi myös tutkimaani aineistoon, joka ohjaa lukijaansa monella tapaa kuvitteluun ja visualisointiin. Kuvittelu on kuin yhteistä maaperää, jolla voin kohdata aineistoni. Sillä maaperällä on sekä yksilöllinen että yhteisöllinen kontaktialtis rakenne. Tällaisesta *kaksinaisesta* tai *sosiaalisesta imaginaarista* kirjoittaa uskontotieteilijä Aila Viholainen toimittamansa *Kuvittelu ja uskonto. Taustoja, tulkintaa ja sovelluksia* -teoksen (2020) Johdannossa. Hän kirjoittaa myös, että tulkinnan kehittäminen rinnastuu mielikuvitukseen, ja lainaa aatehistorioitsija Markku Hyrkkästä jatkaen, että kuvittelu on tutkijalle myös rekonstruktion väline.¹⁰⁶ Tämä tutkielman teko etenee kuviteltujen keskustelujen parissa, joita käyn sekä tutkijayhteisön että tutkimuskohteen kanssa. Tässä keskustelussa on väistämättä mukana myös aikaisempi aiheen parissa tehty tutkimus, joka vaikuttaa ajatteluun, näkökulmiin, poimintoihin ja tulkintoihin. Mielikuvitus ja muisti ovat aktiivisessa roolissa rekonstruktiossa, joksi analyysiä voisi kutsua.

Kuvittelun avulla pyrin myös haastamaan tottumuksiani, ehkä jopa mielikuvitukseni rajoja. Näin läheisesti aineistooni liittyen voisi ajatella, että kuvittelulla voi olla jopa ns. transformatiivisia voimia – siinä määrin, kun uuden ymmärryksen tavoittamisen voi katsoa muutokseksi. Näin olen

¹⁰⁶ Viholainen 2020, 14, 52.

oikeastaan tutkielman tekijänä velvollinen ajattelemaan, jos pyrin antamaan aineistolleni mahdollisuuden yllättää.¹⁰⁷

Tämä sosiaalinen imaginaari on kuvittelussani itselleni aineistosta nousseiden uusien käsitteiden ja näkemysten kohtaamisen paikka, jossa operoin aikaisemman tutkimuksen kera yrittäen saada siitä sen avulla selkoa. Kuvittelu on merkittävässä osassa tässä tutkielmassa myös siksi, että katson sen maaperäksi, jossa tutkijana tapaan aineistoni. Tutkijana sitoudun tiettyihin periaatteisiin, ja olemassaolevat sosiaaliset ja aineelliset reunaehdot vaikuttavat siihen. Tavoitteenani oli myös haastaa mielikuvituksen rajoja. Asioiden kuvitteleminen ei edellytä kuvitellun asian olevan tosi¹⁰⁸ siinä määrin, että kuviteltu asia olisi aidosti koettavissa. Toisaalta, mielikuvituksen tuotetta ei ole mielekästä tarkastella mahdollisen totuusarvon kautta.¹⁰⁹

Käsittelin tässä luvussa mielikuvitusta ja kuvittelua tehden näin näkyväksi menetelmän, joka on oleellinen työkalu tutkielman teossa. Tekstin tasolla kuvittelu saattaa usein jäädä pieniksi viittauksiksi. En korosta sitä analyysissäni, vaikka se on vaikuttavana tekijänä pitkin tutkimusta. Seuraavaksi esittelen teoreettisen viitekehysten.

¹⁰⁷ Viholainen 2020.

¹⁰⁸ Viholainen 2020, 17; viittaa imaginaation käsitteen määrittelyyn *Stanford Encyclopedia of Philosophy* -teoksessa (1995).

¹⁰⁹ Viholainen 2020, 35.

4 Esoteerinen ja posthumanistinen ihmiskäsitys

4.1 Länsimainen esoteerisuuden tutkimus ja Antoine Faivren typologia

Alkuperäisesti kabbala liitetään siis juutalaisuuteen, ja juutalaisuus puolestaan sen eri muotoineen kietoutuu Euroopan uskontohistoriaan.¹¹⁰ Kabbalaa on tulkittu juutalaisten keskuudessa eri aikoina eri tavoin, mutta 1400-luvulla sitä alkoivat opiskella muutkin kuin juutalaiset.¹¹¹ Kabbala kuuluu olennaisesti länsimaiseen esoteerisuuden tutkimukseen, sillä se näkyy vahvasti kulttuurisesti merkittävässä historiallisissa virtauksissa Euroopassa. ”Länsimainen esoteerisuus” kategoriana pitää sisällään toisistaan eroavia ideoita, näkökulmia ja suuntauksia, jotka eivät ole sitoutuneena sen enempää toisiinsa.¹¹² Esoteerisuuteen kuuluva piirre syntetisoida uskonto ja tiede renessanssin hermeetikkojen tapaan ”luonnon tutkimukseksi”, on sille luonteenomaista niin menneessä, kuin nykypäivänäkin.¹¹³ Akateemisessa tutkimuksessa esoteerisuuden käsite vilahteli jo 1800-luvulla¹¹⁴, mutta varsinaisesti se systematisoitui vasta 1990-luvulla. Esoteerisuuden ja historian tutkija Wouter J. Hanegraaff avaa länsimaiseen kabbalatutkimukseen liittyvää ymmärtämisen ongelmaa. Monikaan tutkija ei ryhdy tutkimaan kabbalaa puutteellisen kielitaidon vuoksi.¹¹⁵ Kabbalan tarkempi tutkimus länsimaisessa viitekehyksessä on kuitenkin perusteltua, sillä vaikka tutkimus ei kuuluisi klassisen tai autenttisen kabbalan tutkimuksen piiriin, on se erilaisten käännteiden ja evolvoitumisen myötä siitä syntynyt perinteen haara ja itsessään merkityksellinen. Juurikin länsimaalaisen esoteerisuuden tutkimuksessa kabbala mainitaan usein, ja niin Suomessa¹¹⁶ kuin muuallakin lännessä esoteerisuuden tutkimus on elinvoimaisessa tilassa.

Kabbalan tutkimusta Suomessa ei toistaiseksi tehdä. Juutalaisen kulttuurin tutkija Riikka Tuori on tosin kirjoittanut aiheesta mm. artikkelissaan *Nyky-kabbala Israelissa* (2013). Laajamittaisesta esoteerisuuden ilmiöstä kabbalan läntinen haara on vain yksi osa suurempaa kuvaa, jossa globaalisti

¹¹⁰ Hanegraaff 2013, 15.

¹¹¹ Huss & Kadary 2020, EdX:n *Introduction to Kabbalah* -kurssi, 1. luento.

¹¹² Hanegraaff 2013, 2–3.

¹¹³ Hanegraaff 1996, 396–397.

¹¹⁴ Hanegraaff 2013, 3.

¹¹⁵ Hanegraaff 2013, 17.

¹¹⁶ Viimeaikaista länsimaalaisen esoteerisuuden tutkimusta Suomessa on tehnyt mm. Tiina Mahlamäki tutkiessaan kirjailija ja antroposofi Kerstin Bergrothin elämää. Nina Kokkinen tutki väitöskirjassaan *Totuudenetsijät. Vuosisadanvaihteen okkulttuuri ja moderni henkisyys Akseli Gallen-Kallelan, Pekka Halosen ja Hugo Simbergin taiteessa* (2019) kolmen suomalaisen kultakauden maalarin henkistä etsijyyttä, ja em.tutkijat kuuluvat esoteerisuuden tutkimukseen perustuvaan Totuuden etsijät -hankkeeseen. Juuso Räsänen (2018) teki pro gradu -tutkielman pohjoismaalaisesta esoteerisuuden tutkimuskentästä, ja Ossi Korpi (2021) tutki pro gradussaan esoteerisuuden historiaa Helena Roerichin kirjeet aineistonaan.

ei-länsimaisista uskonnoista ja kulttuureista on paikannettavissa esoteeristen opetusten perinteitä.¹¹⁷ Esoteerisuuden tutkimuksen pioneeri, ranskalainen Antoine Faivre' (1934–2021) valitsi kuvailla ilmiötä ”esoteeriseksi spirituaalisuudeksi”, joka tekee sen monenlaisille traditioille avoimeksi kategoriaksi.¹¹⁸ Hän painotti, ettei ole lopulta tutkijan tehtävä määritellä, mitä esoteerisuus todella on.¹¹⁹ Tutkimuksessa sitä voidaan pitää kattoterminä, jota ohjaa länsimaalaisuuden näkökulma siitä huolimatta, että sen alaisuuteen on valunut piirteitä muista kulttuuripiireistä.¹²⁰

Tässä tutkielmassani tukeudun yleisesti käytettyyn Faivrén esoteeristen ilmiöiden tyypittelyyn. Hänen mukaansa opetukset voidaan laskea kuuluvaksi esoteerisen spiritualisuuden tutkimuksen piiriin vain, jos traditiossa esiintyy nämä neljä elementtiä: 1) *vastaavuusopista*, 2) *elävästä luonnosta*, 3) *mielikuvituksesta välittäjänä* ja 4) *muutoksesta*.¹²¹

Vastaavuusopin mukaan kaikki universumin palaset ovat liittyneenä toisiinsa joko symbolisen tai todellisen vastaavuuden myötä. Ajatus on peräisin antiikin mikrokosmoksen ja makrokosmoksen ajatuksesta; ”niin ylhäällä, kuin alhaalla”. Vastaavuuksien ajatellaan yleensä olevan piilossa:

Nämä vastaavuudet ovat enemmän tai vähemmän verhottuina tarkoitettu luettavaksi ja dekodattavaksi. Koko maailmankaikkeus on suuri peiliteatteri, joukko hieroglyfejä tulkittavaksi; se on täynnä merkkejä, jotka kätkevät ja ilmaisevat mysteeriä.¹²²

Vastaavuudet voivat löytyä joko näkyvästä tai näkymättömästä maailmasta, tai molemmista, mutta myös ajasta, paikasta, yhteiskunnasta tai traditiosta. Vastaavuuksia voi nähdä myös sekä materiaalisessa maailmassa että spirituaalisessa maailmassa.¹²³ Tätä vastaavuusoppia täydentää aineistoni kannalta osuvasti myös esoteerisuuden tutkija ja historioitsija Wouter J. Hanegraaffin esittämä ajatus *korkeammasta itsestä*. *Vastaavuusoppia* mukaillen se sisältää ajatuksen itsestä toisaalta tässä ja toisaalta ylemmässä maailmassa. Hanegraaffin näkemys antaa mielestäni mahdollisuuden täydentää Faivren typologiaa. Hanegraaffin mukaan *Korkea itse* on persoonallisuutta huomattavasti kasvuhakuisempi ja syvempi itse, joka on osa ikuisuutta, vaikka jokapäiväinen itse on osa aikaa. Hanegraaff tähdentää ajatuksen esiintyvän myös siinä muodossa, että opettelemalla tunnistamaan omaa sisäistä intuitiotaan ihminen itseasiassa opettelee avautumaan *korkean itsensä* opastukselle, ja siinä mielessä se muistuttaa esimerkiksi Aristoteleen *logosta*.

¹¹⁷ Hanegraaff 2013, 11.

¹¹⁸ Faivre 1992, xi.

¹¹⁹ Faivre 1996, xxviii.

¹²⁰ Hanegraaff 2013, 15.

¹²¹ Faivre 1992, xv; myös Hanegraaff 2013, 3; Mahlamäki 2020, 201.

¹²² Faivre 1992, xv. Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen lainaus: These correspondencies are considered more or less veiled at first glance, and they are therefore meant to be read, to be decoded. The entire universe is a great theater of mirrors, a set of hieroglyphs to decipher; everything is a sign, everything harbors and manifests mystery.

¹²³ Faivre 1992, xv.

Hanegraaff tuo esiin myös eri muodoissa esiintyvän ajatuksen *korkeasta itsestä* linkkinä persoonan ja sielun välillä.¹²⁴

Akateemisen kabbalatutkimuksen puolelta ihmisen sielun pyhää alkuperää esitelmöinyt Boaz Huss osoittaa kabbalan opeissa esitetyn saman suuntaisesti: Ihmisruumis kuuluu alempaan maailmaan, ja ylempi sielu Neshama on siihen kiinnittyneenä. Sielun ja ruumiin välillä on yhteys, joita kutsutaan pyhällä kielellä Ruah ja Nephass. Idea on Hussin mukaan peräisin kreikkalaisesta filosofiasta, josta juutalaiset ajattelijat poimivat sen keskiaikana. Luriaaninen kabbala lisäsi sielun kolmitasoisuuteen vielä kaksi tasoa lisää, joten perinteessä sielu koostuu viidestä spirituaalisesta elementistä, Neshamasta, Ruahista, Nephesistä, Hayasta ja Yehidasta. Ihmissielu tai ainakin sen korkeammat spirituaalielementit laskeutuivat ihmisen kehoon sefiroista, jonne ne myös palaavat.¹²⁵

Bnei Baruchin opista on aikaisemman tutkimani perusteella käynyt ilmi, että esimerkiksi elämänpuu, eli *kymmenen sefiroa*, ovat jumaluuden prinssiipit, joilla on vastaavuutensa niin maailmankaikkeudessa, luonnon elementeissä kuin ihmisruumiissakin. On mielenkintoista nähdä, onnistuuko tämä tutkielma ja *Kabbalah for the Student* -teos näyttämään tästä jotakin uutta ja avartavaa.

Elävä luonto -kategorian mukaan koko luomakunta on näkymättömän elämänvoiman lävistämä organismi. Luonto on näin kaikilla tunnetuilla tavoilla nähtynä, tiedettynä ja tunnettuna elävä. Renessanssi-kuvitteluun pohjautuen magia onkin sen harjoittamisen sijaan ennemminkin tietoa luonnon toiminnasta ja keskinäisistä sitoumuksista. Kompleksisia, monitasoisia ja rikkaita luomakunnan salaisuuksia on luettava niin kuin kirjaa, kirjoittaa Faivre, ja toisinaan niin tehdään kääntämällä omalakisesti selkä modernin luonnontieteen saavutuksille.¹²⁶ Tässä kohtaa on syytä palauttaa mieleen myös Hanegraaffin esoteerisuuden¹²⁷ ymmärtämistä häiritsevä kolmijaottelu tieteen, uskonnon ja magian välillä, ja suhtautua mielenkiinnolla ja avoimuudella vaihtoehtoisin näkökulmiin ”luonnosta” perinteen parissa. Aikaisemman perusteella mm. *Enter the Zohar* -kurssilla puhuttiin epämääräisestä ”luonnon takuusta,” jonka oikealla tiellä olija saa haltuunsa opiskellessaan kabbalaa aidosti ja pyyteettömästi. Luonto -käsite ylipäättään on epämääräinen, ja voi sulkea sisäänsä erilaisia asioita puhujasta riippuen – ihminen voi olla osa sitä, mutta toisinaan se voi olla olemattakin. Itselleni perinteikäs ajatus luonnosta liittyy metsiin, mutta aineistossa luonto tuodaan esiin uudella ja yllättävällä tavalla.

¹²⁴ Hanaegraaff 1996, 211–212.

¹²⁵ Huss & Kadary 2020, EdX:n luento 6.3 *The Human Soul and its' Divine Origin* [katsottu 22.9.2020].

¹²⁶ Faivre 1992, xvi.

¹²⁷ Alkuperäisesti: uskonnon

Mielikuvitus ja välitys, ja myös mielikuvitus välittäjänä on ymmärrettävissä uskona näkymättömiin todellisuuden tasoihin, joihin on mahdollista olla yhteydessä mielikuvituksen avulla. Faivren mukaan jo vastaavuusopissa on sisään kirjattuna ajatus, että mielikuvituksen avulla kaikenlainen rituaalinen ja symbolinen välitys ja yhteydet ovat mahdollisia. Etenkin esoteerisissa perinteissä sisäisen avaruuden ja mielikuvituksen avulla yhteydenpito jumalalliseen tai guruun tai kuudenteen elementtiin mahdollistuu, ja tämän piirteen korostuminen eroaa esimerkiksi mystiikan harjoittamisesta. Faivre´ kutsuu tällaista esoteerista kuvittelua sisäiseksi katseeksi ja ”sielun elimeksi”, jonka avulla ihminen on suhteessa jumalalliseen, *mesokosmokseen*¹²⁸ ja myös luontoon. Mielikuvitus ja kuvittelu¹²⁹ on aktiivinen työkalu niin itsen kuin maailman ja myyttienkin tuntemiseen, merkityksen luomiseen sekä sellaisen näkymättömän näkyväksi tekemiseen, jota ulkoiset silmät eivät näe. Pääpaino on vision vakuuttavuudessa enemmän kuin uskossa. Faivre´ käyttää esimerkkinä myös Zoharin mielikuvituksesta lukemista¹³⁰. Aikaisemman perusteella itselläni on myös näkemys, jonka mukaan kabbalassa on kyse mielen sisäisestä visualisoinnista. Tämä seikka erottelee Faivre´n mukaan esoteerisuuden mystisistä¹³¹.

Muutos, transmutaatio tai metamorfoosi -termit on alun perin lainattu alkemiasta, sillä ne viittaavat prosesseihin, jotka vievät ihmistä korkeammille henkisyiden asteille tai tapahtumaan, jota kutsutaan uudesti syntymäksi.¹³² Faivre kirjoittaa ytimekkäästi

Jos haluaa muuttaa hopean kullaksi, ei saa erottaa tietoa (gnosista) sisäisestä kokemuksesta eikä älyllistä toimintaa aktiivisesta mielikuvituksesta.¹³³

Lainaus viittaa vahvasti siihen suuntaan, että muutos ja metamorfoosi on esoteerisissa perinteissä valjastettu sisäisen kokemuksen ja mielikuvituksen intentionaalisuudella. Tämä tarkoittaa nähdäkseni sitä, että oppi antaa välineitä ohjata tätä intentionaalisuutta, joka tapahtuu ainakin luomalla järjestystä sisäiseen kokemukseen ja mielikuvitukseen erityisin termein ja diagrammeihin. Se tekee kabbalasta myös visuaalisen kokemuksen.¹³⁴ Bnei Baruchin kabbalan oppiin on aikaisempien tutkielmieni perusteella olevan suoraan sisään kirjattuna tavoite ihmisen tai

¹²⁸ Välimaaailma, mielikuvituksen maailma (Faivre 1992, xvii.)

¹²⁹ Faivre 1992, xvii: *imaginatio* -käsite, on sukua magneetille, magialle ja imagolle.

¹³⁰ Faivre 1992, xvii.

¹³¹ Faivre 1992, xvii.

¹³² Faivre 1992, xviii; myös Hanegraaff 2013, 5.

¹³³ Faivre 1992, xviii. Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen lainaus: If one wishes lead to become silver or silver gold, one must not separate knowledge (gnosis) from interior experience, or intellectual activity from active imagination

¹³⁴ KFTS tarjoaa sanallisten selityksien lisäksi lukuisia kuvallisia esityksiä kosmoksesta ja ihmisen sielun tasoista. Professori Giulio Busi Freien yliopistosta Berliinistä kirjoittaakin, ettei kabbala ole pelkästään teoria vaan myös ”visuaalinen kokemus”. (Busi 2010, 30.)

mahdollisesti sielun kohoamisesta korkeammille spirituaalisille elementeille. Se ilmenee aineistossa useilla eri tavoilla, kuten analyysistäni voi todeta, ja sen päämääränä on aina sielun muutos gilgul.¹³⁵ Typologian piirteet limittyvät osittain päällekkäiseksi kudelmaksi, ja niitä on toisinaan haastavaa erotella toisistaan. Tuomen ja Saramäen mukaan sisällönanalyysin keinoin voi tehdä monenlaista tutkimusta, ja menetelmään voidaan liittää erilaisia analyysikokonaisuuksia¹³⁶, ja tästä rohkaistuneena tarkastelen primääriaineistosta kartoittamiani käsityksiä ihmisestä ja kollektiivista myös posthumanistisessa kehyksessä. Kerron siitä seuraavassa luvussa lisää.

4.2 Immanentti post-ihminen

Posthumanistinen tutkimus ja ajattelu on monella tapaa noussut yhä ajankohtaisemmaksi erilaisissa nykypäivän ongelmien tarkasteluissa. Tämä varmasti, koska se ”etsii vaihtoehtoisia, ei-essentialistisia ja ei-hierarkkisia tapoja ymmärtää erilaisten olioiden ominaisuuksia ja keskinäisiä suhteita”, kuten kirjallisuudentutkijat ja -tieteilijät Karoliina Lummaa ja Lea Rojola kirjoittavat *Posthumanismi* -teoksen (2014) johdannossa.¹³⁷ Ei-inhimillistä tarkastellaan mahdollisena yhteistoimijana inhimillisen kanssa, ja täten erottamattomasti kuuluvaksi osaksi ihmistoimintaa. Erilaisten näkökulmien toivossa lähestyn aineistoa myös posthumanismista kumpuavien käsitteiden näkökulmasta. Esimerkiksi ”luontoa” lähestytään kiinnostavalla tavalla taiteiden tutkimuksen professori, tutkija ja taiteilija Tuija Kokkonen artikkelissa *Kun emme tiedä. Keskustelemassa ”meitä” uusiksi: Lajienväliset esitykset ja esitystaiteen rooli ekokriisin aikakaudella* (2014). ”Luonnon” muistutetaan siinä olleen aina ihmisen elämisen edellytys, vaikka itse luonto ja käsitykset siitä ovatkin aikojen kuluessa muokkautuneet. Itse Kokkonen keskittyy tutkimuksessaan luonnon kanssa olemiseen, toimimiseen, sen kanssa muuttumiseen ja kommunikointiin, menetelmänään *heikko toimijuus*.¹³⁸ Lisäksi Kokkonen nostaa esiin näkökulman, jossa luonnon monimuotoisuuden typistäminen toimii uhkana subjektifikaation prosesseille. Monimuotoisuuden typistäminen ei uhkaa näin pelkästään jotakin ulkopuolista luontoa vaan suorastaan köyhdyttää ihmistä lajina. Hän esittelee lisäksi filosofian professori Michael Marderin kasvi-ajattelua, jossa ”kaikki radikaalisti kontekstuaalinen ajattelumme on kasvielämän arvokas perillinen, joka kukoistaa ja lisääntyy toisissa paikoissa”. Toisin sanoen ja yllättävästi, ”olemme ympäristöönsä sulautuneille

¹³⁵ Huss & Kadary 2020, EdX:n luento 6.1 *Introduction: Kabbalistic Perception of the Human Body and Soul*. [katsottu 18.9.2020].

¹³⁶ Tuomi & Sarajärvi 2018, 78.

¹³⁷ Lummaa & Rojola 2014, 14.

¹³⁸ Kokkonen 2014, 181–183.

kasveille velkaa kykymme kontekstuaaliseen ajatteluun, kykymme ymmärtää toisia ja kanssakäymistä tietyn kontekstin, eli ympäristön sisällä.”¹³⁹ Marder tähdentää kasviajattelun olevan vastakkaista intentionaalisuudelle, ja nimeää sen *tiedostamattomaksi intentionaalisuudeksi* ja ”ajatteluksi ennen ajattelua”, joka edeltää kekselisäisyyden ja luovuuden tietoista ajattelua, ja on siksi tärkeä osa prosessia.¹⁴⁰ Kasviajattelua ajatteli jo Aristoteles, ajatellen ihmisellä olevan myös ne sielut, jotka liittyvät kasvien ja eläinten elämään.¹⁴¹ Selvittääkseni hieman yllättyneisyyttäni: on myönnettävä, että se, millaisin kääntein posthumanistisen tutkimus avaa ymmärryksen mahdollisuuksia aineistoa kohtaan, yllätti minut tässä kohtaa. En ollut olettanut tämän suuntaista apua, mutta kuten myöhemmin käy ilmi, monet palaset loksahelivat paikoilleen Kokkosen tutkimusta lukiessani. Käytännössä tämä toi toisistaan erillisiä ja itselleni jollakin tapaa irrallien jääneitä ja vaikeita aineiston osia yhteen, ja antoi mahdollisuuden uudelleenymmärtämisen tapaan. Tämä viimeistään osoitti posthumanistisen näkökulman hyödyllisyyden tässä tutkimuksessa.

Lähtökohta postihmisyyteen on tämän tutkielman kontekstissa, että ihmisten välisten suhteiden lisäksi, ihmisen kehitys on tapahtunut yhdessä erilaisten ei-inhimillisten muotojen, todellisuuksien ja objektien kanssa, eikä sillä ole erityisasemaa niihin verrattuna.¹⁴² Itseasiassa, *ekologisen bilateraalisuuden* mukaan ihminen on itsekkin objekti – ollen yhtä aikaa myös subjekti. Nämä kaksi ontologiaa, impressiivinen, eli kokemuksellinen (objekti), joka vastaanottaa vaikutelmia toisista ja ympäristöstä, ja ekspressiivinen (subjekti), joka puolestaan on ulospäinsuuntautunut viestijä, vaikuttavat *ekologisen bilateraalisuuden* nimissä ihmisessä saman aikaisesti.¹⁴³ Objektien identiteettejä määrittävät lisäksi dynaamiset prosessit, joita tutkijatohtori Juha Raipola käsittelee *immanenssin* käsitteen avulla artikkelissaan *Inhimilliset ja postinhimilliset tulevaisuudet* (2014). Hänen mukaansa immanentti maailma ei perustu muuttumattomiin, transsendenteihin ydinolemuksiin, vaan se on avoin sattumanvaraisille erilaistumisille.¹⁴⁴

Immanenssi on sisäänsä sulkevaa sulautumista, joka koostuu ... eriytymättömien elementtien vuorovaikutuksesta ja yksilöitymättömien tapahtumien jatkuvasta tulemisesta.¹⁴⁵

¹³⁹ Kokkonen 2014, 188; lainaten Marderia, teoksesta: Marder, Michael 2013: *Plant-thinking. A Philosophy of Vegetal Life*. New York: Columbia University Press; myös Marder 2013b, 138.

¹⁴⁰ Marder 2013b, 123; 126.

¹⁴¹ Krohn 1991, 48.

¹⁴² Lummaa & Rojola 2014, 14; Kokkonen 2014, 180; myös Raipola 2014, 35; 37.

¹⁴³ Lummaa 2014, 268; viittaa *ekologisen bilateraalisuuden* yhteydessä tartolaisen semiootikon Riin Magnusin artikkeliin: *How did man become unaddressed?* (2012). –Timo Majan & Kati Lindstöm & Riin Magnus & Morten Tønnessen (toim.): *Semiotics in the Wild. Essays in Honour of Kalevi Kull on the Occasion of His 60th Birthday*, 157–167. Tartu: University of Tartu Press.

¹⁴⁴ Vertaa ”vääriymmärryksen luova potentiaali”, s.15.

¹⁴⁵ Raipola 2014, 35; 38.

Sekä ihmiseen että ei-inhimilliseen kytkettynä niiden *immanenssit* vaikuttavat toisiinsa ja vaikutuksen myötä muuttuvat. Käsite määritellään 'tämänpuoleiseksi' tai 'omia rajojaan ylittämättömäksi'. Uskonnonfilosofisen määrittelyn mukaan *immanenssi* on käsitys jumaluuden jatkuvasta läsnäolosta. Lisäksi se selitetään transsendentin vastakohtaksi, jolloin se viittaa¹⁴⁶ Jumalan sisältyvän maailmaan tai olevan sen sisällä.¹⁴⁷ Antiessentialistinen postihminen on kytköksissä ei-inhimilliseen todellisuuteen ja näyttäytyy ympäristön vaikutuksille alttiina olentona, joka muokkautuu yhdessä ympäristössä olevien objektien prosessien myötävaikutuksessa. Uskontofilosofisesta näkökulmasta käsin yksi postihmiseen prosessinomaisesti vaikuttava objekti on maailmaan sisältyvä jumaluus.¹⁴⁸ Analyysi osoittaa ihmiseen ja maailmaan sisältyvän jumaluuden olevan käsitettävissä – ja tavoiteltavissa – myös muulla tavoin.

Post-ihminen ei tässä tutkielmassa viittaa populaariin posthumanismiin, joka operoi tulevaisuusskenaarioita geeniteknologian, farmakologian tai tekoälyn avulla mahdollisesti parannellusta ihmisestä.¹⁴⁹ Tämän tutkielman postihminen nojaa posthumanistiseen kulttuuriteoriaan, jonka avulla tarkastelen potentiaalista, tässä ja nyt olemassaolevaa entiteettiä, tuoreista, posthumanististen ajattelijoiden tarjoamista näkökulmista. Tällaiset uudenlaiset posthumanismista kumpuavat ymmärryksen tavat voivat auttaa havaitsemaan ja analysoimaan aineistoani uudesta näkökulmasta. Siksi tukeudun parhaani mukaan antiessentialistiseen ihmisen ja kollektiivin tarkasteluun aineistossa. Se palvelee aineiston fenomenologista ymmärrystä ja mahdollistaa uudenlaisia tulkintoja.¹⁵⁰ Tästä alkaa tutkielmani analyysi *Kabbalah for the Student* -teoksen ihmiskäsityksestä ja kollektiivista.

¹⁴⁶ Spinozan filosofian mukaan.

¹⁴⁷ Tieteen termipankki: Immanenssi [Poimittu 30.1.2010]

¹⁴⁸ Tieteen termipankki, emanaatio: Olioiden virtaaminen ulos jumaluudesta tai absoluutista [Poimittu 22.2.2022].

¹⁴⁹ Raipola 2014, 40.

¹⁵⁰ Tieteen termipankki, antiessentialismi: ”Näkemyks, jonka mukaan merkityt ei ole erillisiä, itsenäisesti olemassaolevia entiteettejä, joilla on pysyvä olemus, vaan merkityt on riippuvaisia kontekstista ja tavasta määritellä ju luokitella asioita.”

Ihmiskäsitys ja kollektiivi Kabbalah for the Student -teoksessa

5 Esoteerinen post-ihminen

5.1 Ihmisen attribuutit

Alotan analyysini kuvailemalla ensin, millaisena universaalina ja millaisin attribuutein ihminen esitetään teoksessa *Kabbala for the Student* (tästä eteenpäin *KFTS*). Analysoin tässä aineistossa noussutta ihmisen olemuksellisuuden kuvailuja posthumanismin käsittein. Määrittelen kuitenkin ensiksi ihmisen perusmuotoisuuden: Ihminen kuvataan teoksessa yleensä astiaksi – tarkemmin ilmaistuna ihminen sai syntymässä epäpuhtaan astian, *klipotin*. Lisäksi, kaikkia maailman ihmisiä, eli astioita, yhdistää *halu vastaanottaa* (will to receive). Luomisen perspektiivistä katsottuna se oli aivan uusi innovaatio. *Halu vastaanottaa* on olemassaoloa poissaolosta, kaiken muun ollessa olemassaoloa olemassaolosta.¹⁵¹ *Halu vastaanottaa* on siis attribuutti, joka on yhteinen kaikille ihmisille.¹⁵² Lummaan esittelemästä kahdesta *ekologisen bilateralisuuden* ontologiasta, impressiivisestä ja ekspressiivisestä, ihminen on *KFTS* -teoksen mukaan *impressiivinen*, eli kokemuksellinen, toisistaan ja ympäristöstään vastaanottava objekti.¹⁵³

Ihminen *impressiivisenä objektina* on siis *halu vastaanottaa*, ja tämä voima, joka on jokaiseen olentoon ja atomiin painettuna, on yksikkö, joka erottelee olennon ympäristöstään.¹⁵⁴ Ihminen luo jatkuvasti oppositiota itsensä ja luonnon välille – se on kirjautuneena ihmiseen¹⁵⁵, siihen tapaan kuin ihminen on *halu vastaanottaa*. Ylempien Maailmojen toimesta tämä vastaanottamisen halu on jaettu neljään vaiheeseen tai intensiteettiin, jotka ajan ja elämäkokemusten myötä muuttuvat ja kehittyvät – jokainen *halu vastaanottaa* on elämässään jossain haluamisen asteen vaiheessa. Itseasiassa jokainen ruumiillinen entiteetti maailmassamme sijoittuu johonkin kohtaa tuolle asteikolle.¹⁵⁶ Asteikko jaetaan neljään tasoon, joita kuvaillaan käsitteillä *liikkumaton* (still), *vegetatiivinen* (vegetatiivinen), *elollinen* (animate) ja *aistiva* (sensation of others)¹⁵⁷ (toisinaan myös puhuva).¹⁵⁸ Liikkumaton -kategoria on vastaanottamisen halun ensimmäinen ilmentymä

¹⁵¹ I. mm. ihmisen lisääntyminen on olemassaoloa olemassaolosta, eikä Luojan innovaatiota.

¹⁵² Ashlag 2009, 5; 104; 388.

¹⁵³ Lummaa 2014, 268.

¹⁵⁴ Ashlag 2009, 390.

¹⁵⁵ Jacques Derridan *différance*, ero toisista ihmisistä ja ei-ihmisistä, dekonstroituu ihmisessä kaiken aikaa. (Lummaa 2014, ym.16).

¹⁵⁶ 389

¹⁵⁷ Toisinaan neljännessä vaiheesta puhutaan myös ”puhuvana”.

¹⁵⁸ Ashlag 2009, 128.

ruumiillisessa maailmassa, se on totaalisen epäpuhtaan ABYAn tila¹⁵⁹, ja sillä on pelkästään ”kollektiivista liikevoimaa”, ja koska tässä kategoriassa on vain vähän halua, se hallitsee koko kategoriaa kerralla. Vegetatiivisessa tasossa vastaanottamisen halu on voimakkaampi kuin edellisessä ja halu dominoi jokaista yksikköä omassa liikehdinnässään, vaikka tunnetta yksilöllisyydestä ja vapaudesta ei olekaan. Tällä tasolla yksikkö laajenee kohti aurinkoa.¹⁶⁰ Analyysissä Marderin kasviajattelu auttoi hahmottamaan tätä jaottelua, etenkin tämän vegetatiivisen tason kohdalla. Samalla se toi perspektiiviä laajemmin, liittäen tämän seikan mm. seuraavassa luvussa tarkemmin käsittelemääni sieluun. Marderin mukaan ihmisen kyvyistä mm. kontekstuaalinen ajattelu ja toisten ymmärtäminen on peräisin kasveilta.¹⁶¹ Myös Aristoteleen mielestä ihmisen tajunnallisuutta määritteli sielut, jotka liittyivät kasvien ja eläimien elämään.¹⁶² Kolmannella vastaanottamisen halun, eli elollisella tasolla, halun määrä on selvästi kasvanut, ja siihen liittyy alkeellisella tasolla tuntemuksia toisista, vapaudesta ja jokaisen uniikiksi tekevästä yksilöllisyydestä (vrt. halu vastaanottaa erottaa ympäristöstä). Siltikään tällä tasolla ei vielä ole kykyä esimerkiksi jakaa toisten tuntemuksia, kuten tuskaa. Se kyky tulee vasta neljännessä vaiheessa, jossa myös vastaanottamisen halu on täydessä määrässään. Halun määrän on mahdollista kasvaa edelliseen verrattuna siitä syystä, että tällä tasolla on kyky tuntea toiset olennot, ja sen seurauksena syntyy esimerkiksi kateus. *KFTS* -teoksessa kuvaillaan tämän tason eroja verrattuna edellisiin siten, kuin vertaisi yhtä olentoa koko todellisuuteen.¹⁶³

Halun itsekkyyttä ja voimakkuutta täsmentää *laki singulariteetista ihmisen sydämessä*, joka kuvaillaan syntyneen siitä tapahtumasta, jossa ihminen erottautui Luojusta. Ihmisen luojankaltaisuus saa ihmisen luulemaan, että kaikki on täällä maailmassa vain häntä itseään varten, häntä palvelemassa.¹⁶⁴

Tämän edellisen lisäksi *KFTS*-teoksessa käy ilmi, että ihminen tietää omasta essentiastaan vain siitä kumpuavat tekonsa, eikä paljoa muuta. Ihminen tuntuu ymmärtävän itsensä lähinnä tekojensa kautta. Kabbalaa opiskelemalla ihminen voi oppia ymmärtämään ja valjastamaan itseään tekemään tietoisempia tekoja. Teoksessa ilmenevää ihmisten attribuuttia on hankalaa määrittellä lyhyesti, ja

¹⁵⁹ ABYA on rakkauden eri tasot. Tästä lisää luvussa 6.3. Myös LIITE 1 & LIITE 2.

¹⁶⁰ Ashlag 2009, 128.

¹⁶¹ Kokkonen 2014, 188; lainaten Marderia, teoksessa Marder, Michael 2013: *Plant-thinking. A Philosophy of Vegetal Life*, 169. New York: Columbia University Press.

¹⁶² Krohn 1991, 48.

¹⁶³ Ashlag 2009, 12

¹⁶⁴ Ashlag 2009, 89.

seuraavissa luvuissa lähestyn aihetta hieman eri näkökulmista; kerroksellisuuden, sielun ja ruumiillisuuden näkökulmista.

5.2 Kerroksellinen tajuisuus

Kabbalah for the Student -teoksessa esitetään monitasoisesti kerroksellisen ihmisen kehityskaari. Kuten tutkielmassa käy ilmi, on jaotteluita ja kerroksellisia esityksiä useita, mutta erään jaottelun mukaan ihmiselämän voi jakaa kehityksessään neljään osaan, joista jokainen kestää 100 vuotta. Tajunnallisuuden tai tietoisuuden Laitman kirjoittaa jakautuvan kahtia sen mukaan, mihin toisaalta sen hetkinen ymmärrys ulottuu ja toisaalta mitä jää sen ulkopuolelle. Tietoisuus on näin kautta sukupolvien jakautunut kahteen osaan: *paljastettuun (revealed)* ja *kätettyyn (concealed)*. Oppilaalle avautunut, löytynyt ja kokemuksen kautta aktualisoitunut oppi on *paljastettua*. Viisaudet, opit ja käsitteet, joita oppilas on opettajaltaan kuullut tai mulla tavalla kerryttänyt, muttei suorana tietona vielä ymmärtänyt, ovat puolestaan *kätettyjä*.¹⁶⁵ Tämä käsitepari *paljastettu (revealed)* ja *kätetty (concealed)* on merkityksellinen, mutta alati substanssiltaan muuttuva. Ne viittaavat jokaisen kabbalaa opiskelevan yksilön henkilökohtaiseen ymmärrykseen, jossa *paljastettu* on avautunut ja löydetty ja aktualisoitunut kokemukseen perustuvan ymmärryksen myötä. Ashlagin mukaan tämä tietoisuuden jakautuminen kahteen on ollut olemassa kaikkina aikoina ja kaikilla ihmisillä. Piilotettu selitetään uskoon perustuvaksi, teoreettiseksi tiedoksi, johon ei ole vielä syntynyt ymmärrystä kokemuksen perusteella.¹⁶⁶

Ihmisen kehittymisen vaiheita eritellään *KFTS*:ssa monella taapaa. Karkeasti sanoen ihmisen kehitys kestää noin 70 vuotta, jonka aikana ihminen on eri tavoin kiinnittyneenä pienenä linkkinä pitkään todellisuuden ketjuun. Ihmisen työ tämän todellisuuden ketjussa on jaoteltu myöskin neljään (The Four Division). Syntymässä saimme halun vastaanottaa. Se on samalla epäpuhtaan kulkuvälineen Klipotin¹⁶⁷ ensimmäinen vaihe, jonka antama valo lisää halua vastaanottaa. Epäpuhtas Klipot on käytössä ihmisellä ensimmäisen 13 vuoden ajan. *Piste sydämessä*, joka edeltää pyhyttä, alkaa kasvaa ja voimistua sen jälkeen. *Antamisen halu* alkaa toisessa vaiheessa vasta heräillä, ja antaa viitteitä siitä, että aletaan menemään sisään puhtaisiin maailmoihin. Tuon ajan ensisijainen tavoite on saavuttaa spirituaalinen halu vastaanottaa, erona syntymässä saatuun

¹⁶⁵ Ashlag 2009, 62

¹⁶⁶ *ibid.*

¹⁶⁷ Myös epäpuhtaan ABYAn vaihe.

ruumiilliseen haluun vastaanottaa. Kun saavutetaan spirituaalisen tason halu vastaanottaa, halu kohdistuu omaan nautintoon, iloon ja hyvinvointiin seuraavassa, ikuisessa maailmassa. Tämän vaiheen viimeinen aste on rakastua intohimoisesti Luojaan, samaan tapaan kuin rakastutaan ruumiillisessa rakkaudessa. Vaihetta kutsutaan pyhäksi palvelijattareksi, joka palvelee emäntäänsä, Pyhää Shekinaa.¹⁶⁸ Kolmannessa vaiheessa Tooran ja Mitsvojen avulla puhdistetaan vastaanottamisen halu kokonaan, ja se muuttuu haluksi antaa. Intensiteetti, jolla halua puhdistetaan, myös saavutetaan sielun viisi osaa NRNHY¹⁶⁹. Ne eivät voi tulla ruumiiseen, jota hallitsee vastaanottamisen halu.¹⁷⁰

Sitoutumisessa Tooraan on nähtävissä kolikon kaksi puolta: Tooran tie, jossa valmistellaan ruumista ja puhdistusta, mutta ei olla sitä vielä saavutettu. Toora ja Mitsvot Lo Lishma (ei -Hänen nimeensä) tarkoittaa tilaa, jossa uskotaan kyllä Luojaan ja on sitouduttu Häneen, mutta tila sisältää vielä omaa hyötyä tuodessa nautintoa Luojalle. Tätä pidetään tasona, jossa pyhä piika palvelee emäntäänsä Pyhää Shekinaa, joka on jumalallinen feminiininen prinssiipi. ”From Lo Lishma we will come to Lishma” (for Her name), ja se tarkoittaa antamisen halun syntyä pelkästään antamisen halusta, josta on halu saada poistunut kokonaan. Tooran valo valaisee samalla voimakkuudella, kun siihen sitoudutaan.¹⁷¹ Tässä on nähtävillä muutoksen toinen ja kolmas vaihe. Faivre kuvaa esoteerisuuden piirissä yleensä nähtävää toista muutoksen vaihetta valaisuksi tai valaistumiseksi, ja kolmatta vaihetta käsitteellä yhdistyminen (unification), joka onkin varsinainen Luomisen tarkoitus, kuten on tullut jo ilmi. Tooran valon sanotaan valaisevan sillä voimakkuudella, kun siihen uskotaan ja myös Faivren sanoin yleensä vihjaillaan siihen suuntaan, että transmutaatio tapahtuu Luonnossa sillä voimakkuudella, kun siihen on sitouduttu. Faivren mukaan samankaltainen kolmivaiheinen transmutaatio, eli muutos, oli nähtävissä alkemistisissä perinteissä toisenlaisin käsittein ja menetelmin. Tässä hän viittaa alkemian ja magian, ja esoteerisuuden olemuksellisiin eroihin.¹⁷²

Luriaaniseen kabbalaan tyypilliseen tapaan vastaava kehityskaari luonnehtii niin ihmistä kuin jumalallista sefiroiden perhettä, ihmiskunnan historiaa kuin myös vuotuista ja joka viikkoista ajankiertoa. Eli samaan tapaan ihminen, ihmiskunta ja jumalallinen sefiro-perhe ovat prosessissa alkioista pikkulapseksi ja siitä aikuisuuteen, ja niin kauan kuin jumalallinen piiri ei ole saavuttanut aikuisuutta, pysyy maailma epätäydellisenä.¹⁷³ Prosessi, muutos ja transformaatio koskettaa niin

¹⁶⁸ Ashlag 2009, 125.

¹⁶⁹ NRNHY viittaa sielun tasoihin, joka on lyhenne sanoista Nefesh, Ruach, Neshama, Haya ja Yechida (Ashlag 2009, 126).

¹⁷⁰ Ashlag 2009, 126.

¹⁷¹ Ashlag 2009, 126; 370.

¹⁷² Faivre 1992, xviii.

¹⁷³ Huss & Kadary 2020, EdX:n luetno 3.4 *The Relationship within the Divine Family* [Katsottu 10.9.2020].

jumalallista, ihmistä kuin ihmiskuntaakin, mutta myös elämämankaarta ja aikaa sen laajassa merkityksessään. Transformaatioprosessilla on näin myös ulottuvuutensa vastaavuusopissa. Se osoittaa selvästi, kuinka Faivern esoteerisen typologian piirteet voivat olla limittäisiä ja sisäkkäisiä, ja joskus jopa hieman hankalasti eroteltavia tarkastellessa kokonaiskuvaa.

5.3 Sielu

Tässä luvussa esittelen näkökulmia ihmisen sieluun, jota voisi ajatella myös ihmisen syvimmäksi itseksi. *KFTS* -teoksessa sielu kuvataan muuttumattomana, kuten tässä luvussa kerron eri näkökulmista: *sielun inkarnation salaisuuden ja kausaliteetin lain* näkökulmista, joista jälkimmäinen eritellään ja puretaan tuttuun tapaan ns. atomeiksi. Lähtökohtaisesti ja perusteiltaan sielu käsitetään ihmisen spirituaaliseksi olemukseksi, joka asustaa materiaalista kehoa.¹⁷⁴

Aineistostani nouseva käsitys sielusta kuvastuu ehkä parhaiten reinkarnaatioprosessin kuvailusta: sielut ovat muuttumaton itsen olemus, joka ei katoa kuolemassa vaan siirtyy ruumiista toiseen. Näin on käynyt luomisen alusta tähän päivään saakka: samat sielut, jotka pakenivat Egyptin orjuutta, asuttavat myös nykymaailmaa. Sielu ei kärsi lainkaan näistä muutoksista, eikä sieluja synny maailmaan samaan tapaan lisää kuin ruumiita. Sielut kiertävät ruumiista toiseen, kunnes määränpää on saavutettu – eli koko sukupolvi on korjaantunut. Sielujen koko kiertokulkua korjaantumiseen asti nimitetään sukupolveksi – yksi sukupolvi vaihtaa ruumistaan muutamia tuhansia kertoja, ja vain tietty määrä sieluja inkarnoituu transformaation pyörään. Korjaantumiseen menee muutama tuhat vuotta, kuten on määrätty. Aistimme erehtyvät väittäessään, että kaikki on ohimenevää. Se on vain, kuinka asiat näemme, sillä vaikka mikään ei ole paikallaan eikä lepää hetkeäkään, eivät sielujen inkarnaatiot menetä muutoksen pyörässä mitään olemuksestaan. Tämän ovat fyysikot todistaneet, kirjoittaa Rav Yehuda Ashlag, nimeten tämän viisauden ”sielujen inkarnation salaisuudeksi”, jota ei kuitenkaan lähde avaamaan sen enempää.¹⁷⁵

KFTS ohjeistaa miettimään hetken ”itseä”, jota jokainen ajattelee uniikkina, itsenäisiä päätöksiä tekevänä entiteettinä, johon eivät ulkopuoliset voimat vaikuta. Tunneimme tämän ”itsen”, kysyy Ashlag.¹⁷⁶ *KFTS* osoittaa, että ihminen tai emergenssi on eri tasoisesti ulkopuolisten voimien ja menneiden sukupolvien muokkaama olento, sillä ihminen on olemassaolevasta tehty: hän kantaa mukanaan lähes kaikkea kantaisiltään tullutta. Jokaista käytöksen muotoa, jota olento elämässään

¹⁷⁴ Huss & Kadary 2020, Edx: n luento 6.3 *The Human Soul and its Divine Origin*. [Luettu 7.4.2022]

¹⁷⁵ Ashlag 2009, 269–270.

¹⁷⁶ Ashlag 2009, 377.

noudattaa tässä maailmassa, ajaa muinaiset syyt, ja kantaisiltä saatu esiintyy ihmisessä abstrakteissa muodoissa. Nämä muodot ovat emergensseissä piilevinä, ja vaikuttavat emergenssiin neljällä eri tasolla. Emergenssissä vaikuttaa yhtä aikaisesti a) *lähde raa'assa muodossaan* (the first reason), b) *lähteen atribuutti* (the second reason), c) *sisäiset vaikutukset ympäristön kausaaliteettisista vaikutuksista* (the third reason) ja d) *syyt ja seuraukset ulkoisista voimista* (the fourth reason).¹⁷⁷ Näin kaikkea olemassaolevaa yhdistää pitkä syiden ja seurauksien ketju, eli *kausalliteetin laki* – jonka alaisuudessa toimii jokainen olento huolimatta siitä, onko kehityksessä liikkumattomalla, vegetatiivisella, elollisella ja tuntevalla tasolla. Nähdäkseni inkarnaatioprosessi ja kausalliteetin laki ei koske näin pelkästään ihmistä, vaan kaikkea elollista. Tulkitsen lähteen a ja b sielun eri osiksi, joista a) lähde, on alkuperäisestä Lähteestä tai Luojusta irrotettu osa, niin kuin siemenen näkymätön voima, ja b) lähteen atribuutti on materiaallinen siemen, joka kantaa mukanaan muuttumattoman lähteen – vaikka muoto muuttuu nuoresta versosta aina maassa makaavaan mädäntyneeseen korteen. Sisäiset ympäristön vaikutukset (c) ovat sananmukaisesti niitä muutoksia, joita kohtaaminen ympäristön kanssa aiheuttaa sisäisesti, esimerkiksi maan mineraalien vaikutukset siihen, mitä siemenestä kasvaa. Ulkoiset voimat (d) ovat emergenssiin epäsuorasti vaikuttavia voimia, kuten tuulella saattaa olla vaikutusta siemenen kasvuun.¹⁷⁸

Itse kuitenkin, kuten sanottu, kantaa mukanaan joitakin satoja sukupolvia ja tuhansien ihmisten kohtaloita, menneitä elämiä. Se tarkoittaa kaikkia niitä menneitä kokemuksia, joihin esi-isänsä ovat olleet sitoutuneita – *KFTS*:ssa niistä puhutaan käsitteinä (concepts). Esi-isien käsitteet ilmenevät lähteessä taipumuksina, jotka ympäristön vaikutuksissa voivat muuttua käsitteiksi. Ne eivät välttämättä kuitenkaan paljastu samassa muodossa, kuin esi-isillä, vaan ne ilmenevät abstrakteissa muodoissa, joita on mahdoton selittää. Näille perinnöllisyyksille on aivoissa oma alueensa, *medulla oblongata*, eli pidentyneet aivot, jota kutsutaan tuttavallisemmin alitajunnaksi. Perityt taipumukset eivät ole pelkästään materiaalisia vaan myös spirituaalisia. Ominaisuudet, jotka eivät ole kaikein ominta omaa, vaan perintöä, ovat kuin piilossa olevia voimia – esimerkiksi vaistoja ja taipumuksia. Yhtenä teoksen esimerkkinä toimii anteliaisuus – esi-isän ominaisuus voi periytyä anteliaisuutena, tai se voi periytyä sen negaationa eli sairautena. Nämä periytyneet abstraktiot siis esiintyvät taipumuksina meissä – ne ovat kuin siemeniä, joissa on kasvin alku. Abstrakti voima vaikuttaa kasvuun, mutta ei täysin määrää, millainen kasvi siemenestä kasvaa, sillä siihen vaikuttaa myös ulkoiset voimat.¹⁷⁹ Joskus on niin, että itse pyrkii poistamaan itsestään ominaisuuden, joka on ei-

¹⁷⁷ Ashlag 2009, 380;

¹⁷⁸ Ashlag 2009, 379.

¹⁷⁹ Ashlag 2009, 377–388.

toivottu. *KFTS*-teoksessa tähän ei suhtauduta suopeasti, sillä jos jokin taipumus ”hävitetään juurineen” niin aiheutetaan ”ihmeellisen mielteen menetys”, jonka oli tarkoitus tulla esiin ketjun lopussa ja joka ei koskaan enää voi tulla sellaisena yhteenkään ruumiseen.¹⁸⁰ Näistä ulkoisista voimista, ja c ja d -tekijöistä kirjoitan lisää luvussa 6.3 *Toiset ihmiset situaatioina* ja 6.4 *Kollektiivi*.

Sen lisäksi, että lähde tai sielu käy läpi edelläkuvatun reinkarnaatioprosessin ja kantaa perittyjä ominaisuuksia mukanaan, se on myös jakautunut perinteestä riippuen kolmeen tai viiteen spirituaalielementin tasoon NRNHY¹⁸¹ – josta kerroin luvussa 5.2. *Kerroksellinen tajuisuus*. Luriaaniseen perinteeseen nojaten Bnei Baruchin opeissa esiintyy viiden spirituaalisen elementin pyhät nimet NRNHY, joita kutsutaan toisinaan myös ylempien sefiroiden nimillä Keter, Hokhma, Haya, Binah, ja Neshama.¹⁸² Kaikilla näillä ihmissielun osilla on vastaavuudet jumalallisessa systeemissä. Näistä puhutaan sefiroiden jumalallisena perheenä ja ”viitenä kasvona” (myös viisi Parzufimia). Boaz Huss esittelee tarkemmin elementtien sijaintia, ja perinteestä riippuen määrittellään elementtien jumalallinen alkuperä. Usein ajatellaan, että vain Neshamalla on jumalallinen alkuperä, ja mm. Zoharissa kerrotaan jokaisen juutalaisen syntyvän sielussaan jumalallinen Neshama.¹⁸³ Toisinaan, kuten esimerkiksi Rabbi Yehudan mukaan jumalallinen sielu on kytköksissä henkilön käytökseen: jos henkilö tahtoo puhdistaa itsensä, hän saa apua pyhältä Neshamalta, mutta jos henkilö on syntinen, on tällä vain kaksi tietä: Nefashin ja Ruahin tie, eikä pyhää tietä.^{184 185}

Valmistaakseen luotujaa edellämainitun tason saavuttamiseen, Luoja jakoi vaiheiden vastaanottamisen halun neljään kehitysasteeseen, liikkumattomaan, vegetatiiviseen, elolliseen ja puhuvaan, joista kerroin 5.1. *Ihmisen attribuutit* -luvussa. Kabbalan oppien tavoitteena on juuri näiden vaiheiden korjaus ja korjaaminen (corrections). Toisinaan *KFTS*:ssa kirjoitetaan myös puhdistamisesta, joka tehdään Tooran 613 tavalla. Se ei liity ruumiiseen, vaan on täysin sielullinen asia. Sielu kohoaa pyhyiden asteita ja puhtautta, antamisen halun parannus laajenee ja kasvaa sielun myötä. Sen intensiteetin mukaan, jolla puhdistus tapahtuu, ihminen saavuttaa kaikki viisi sielun ymmärryksen (hepr. Behinot) tasoa Nefeshin, Ruachin, Neshaman, Hayan ja Yeschidan (myöhemmin NRNHY)

kun ihminen saavuttaa antamisen halun, joka ei halua vastaanottaa itselleen, hänet palkitaan muodon vastaavuudella hänen Ylemmän NRNHY:nsä kanssa, joka ulottuu

¹⁸⁰ Ashlag 2009, 382.

¹⁸¹ NRNHY, jotka ovat nimeltään Nefesh, Ruach, Neshama, Haya ja Yechida. (Ashlag 2009, 126)

¹⁸² Huss & Kadary 2020, EdX:n luento 6.4 *Doctrine of the Soul* [Katsottu 22.9.20].

¹⁸³ Huss & Kadary 2020, EdX:n luento 6.3 *The Human Soul and its Divine Origin* [Katsottu 22.9.2020].

¹⁸⁴ Huss & Kadary 2020, luento 6.3.[Katsottu 22.9.2020].

¹⁸⁵ LIITE 4.

Ein Sofin puhtaan ABYAn¹⁸⁶ tilaan, joka välittömästi ja asteittaisesti pukee hänet (Valolla).¹⁸⁷

Kaikki viisi sielun astetta NRNHY eivät voi tulla ruumiiseen, jota hallitsee vastaanottamisen halu. Kuvailuissa käy ilmi myös, että intohimo täytettynä on Elämän Puu, joksi myös kymmenen sefiroa joskus kuvataan. Tämä tarkoittaa, että siis kaikki viisi sielun astetta täydellistyneenä NRNHY on myös Elämän Puu.¹⁸⁸ Sielu tuodaan esille myös ruumiiseen kiinnittyneenä: sielu on koostunut kahdesta oikeamielisestä, vanhurskaasta osasta, ylemmästä ja alemmasta. Sielu on jakautunut navan kohdalta kahtia. Näin sielu on kytkökissä napaan.¹⁸⁹ Sielu on pala Luoja, kuten edellisen luvun perusteella tiedämme. Luojan luota alas tullessaan, ja pukeutuessaan saastaiseen ruumiiseen, sielu jakautui, eikä voinut enää tarttua. Sielun tarkoitus on kuitenkin palaaminen juurilleen, eli tarttua kiinni Häneen – siihen tapaan, kun sielu oli ennen, kun sai ruumiin puettavaksi ylleen. Tämä tapahtuu asteittaisesti kasvattamalla asemaansa ja saavuttamalla 620 Pyhää Nimeä, joilla Tooran Valo on vaatetettu. Näin saavutetaan täydellistyminen NRNHY.¹⁹⁰ Seuraavaksi analysoin ruumiillisuuden esiintymistä aineistossa hieman tarkemmin.

5.4 Ruumiillisuus

Analysoin tässä luvussa *KFST* -teoksessa esitettyä ruumiillisuutta, ensin harjoittamisena, jonka avulla pyritään löytämään yhteys Luojaan. Sen jälkeen tarkastelen, millaisin käsittein ja vastaavuuksin siitä *KFST* -teoksessa ylipäätään puhutaan. Selvää on, että ruumiin suhde esimerkiksi sieluun on dialektinen. Sen toi ilmi emergenssin neljä vaikuttavaa tekijää. Kabbalassa juutalaisuudesta kumpuavilla ruumiillisilla harjoituksilla saattaa olla vaikutusta jumalalliseen valtapiiriin. keinoja jumalallisen kipinän hoitoon ovat mm. päivittäinen rukoilu, sapatin ja muiden juhlapyhien vietto, juutalaisen ruokavalion noudattaminen ja Tooran opiskelu.¹⁹¹ *KFST* -teoksen luvussa *Introduction to the Study of the Ten Sefirot* esitellään tarkemmin kurinalaisuutta vaativa harjoitus itsen puhdistamiseksi vastaanottamisen halusta ja elämisestä oikein Tooran ja Mitsvojen

¹⁸⁶ LIITE 1 & 2.

¹⁸⁷ Ashlag 2009, 126–127. Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen: [...]when one is rewarded with being entirely in the will to bestow and not at all for oneself, he will be rewarded with obtaining equivalence of form with his Upper NRNHY, which extend from one's origin in *Ein Sof* in the first state, through the pure ABYA, and will immediately extend and clothe him in a gradual manner.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Ashlag 2009, 228.

¹⁹⁰ Ashlag 2009, 227–229.

¹⁹¹ Huss & Kadary 2020, EdX:n luennolla 4.5 *The Effect of Jewish Ritual on the Divine Realm*. [Katsottu 11.9.2020]

mukaan. Tarkan määritelmän mukaan oikea niiden mukaan eläminen tuottaa tyytyväisyyttä Luojalles, eikä ihmiselle itselleen. Tooran tie kuvataan ensin askeettisena tienä: ”Syödä vähän leipää suolan kera, juoda vettä, ja nukkua maassa eläen surullista elämää Tooran kanssa”, mutta Ashlag huomioi, ettei tämä vielä erota kabbalaa muista maailman opeista, vaan Tooran ja Mitsvojen mukaan eläminen on mahdollista saavuttaa vain puhdistamalla keho suurin ponnisteluin. Fyysisyyden puhtaus onkin ollut kabbalassa tärkeää myös aikaisempina aikoina.¹⁹² Myös Faivre kirjoittaa puhdistuksen (purgation) olevan ensimmäinen osa muutoksen tavoittelua.¹⁹³ Taktiikkana on kieltäytyä kaikista, jopa välttämättömistä nautinnoista kuten nukkumisesta, syömisestä ja juomisesta. Näin ihminen irrottautuu kaikista nautinnoista ja elää kirjaimellisesti surullista elämää, kuten on määrätty.

Ja sen jälkeen, kun ihminen on tottunut siihen eikä hänen ruumiillaan ole halua saada mitään nautintoa itselleen, hänen on mahdollista harjoittaa Tooraa ja elää Mitsvojen mukaan tyydyttääkseen Luojaa, ja eikä ollenkaan omaksi ilokseen.¹⁹⁴

Kun ihminen on päässyt tilaan, jossa tuottaa tyytyväisyyttä Luojalles täydellisen puhdistamisen myötä, saa hän maistaa onnellista elämää, maailma on hänelle palkitseva ja myöntöväinen. Elämä Tooran salaisuuksien kuvataan paljastuvan, ja ihmisestä tulee kuin virtaava lähde. Hän saa myös nähdä itse Luomisen intention, joka tehdä pelkkää hyvää luoduilleen.¹⁹⁵

Tämä luku vaati hyvin intensiivistä lähilukua, ja lopulta se tuottikin tuloksena muiston *Enter the Zohar* -verkkokurssilta¹⁹⁶, jossa esiteltiin erityinen työkalu ”the screen”. Yhdessä rakkauden kanssa, se kuvailtiin avaimena hyvän ja tarkoituksenmukaisen elämän tavoitteluun. Askeettisen menetelmän tavoitteista lukiessani *the screen* sai uudenlaisia merkityksiä; halun kuolettamisen jälkeen itselle haluaminen lakkaa, mutta kaikki elämän sisältö on olemassa Luojalles. Elämä ikään

¹⁹² Vrt. saksalaisen uskonnotutkijan ja orientalistin tutkimus kabbalasta 1900 -luvun alkupuolella, jossa fyysinen puhtaus nousee esiin. Kysymys ja vastaus -muotoon kirjoitetussa teoksessa *Kabbala: An Introduction to Jewish Mysticism and its Secret Doctrine* (1985/ 1910) kertoo tietyn jumalan nimen *Shem* ’n avulla pystytään ihmeisiin, kuten kuulemaan puhumattomia ajatuksia, kuiskauksia ja enkelten sekä demonien keskusteluja, ymmärtämään ihmisten eri kieliä, ymmärtämään sekä eläinten että puiden ja merten ääntä ja kieltä. Tärkeää on se, että *Shemiä* käyttävä on fyysisesti totaallisen puhtas. Epäpuhtaan käyttäjän kohtalo on kuolema tai ainakin varma riski. (Bischoff 1985, 52; 57.) Tämän teoksen myötä näyttö selvästi myös kabbalaoppien muutos kulloiseenkin aikakauteen sopivaksi opiksi. Kabbala tällaisessa muodossaan enää tuskin vetäisi opiskelijoita puoleensa.

¹⁹³ Ensimmäinen vaihe esoteerisuudestakin löytyivistä kolmesta vaiheesta. Mystiikan ja alkemian puolella vastaavat tasoja nigredo (kuolema, mestaus ensimmäinen aine), albedo (työskentely valkoisella), ja rubedo (työskentely punaisella, viisasten kivi) (Faivre 1992, xviii).

¹⁹⁴ Ashlag 2009, 318. Suomennos tutkielman tekijän. Alkuperäinen: And after one becomes accustomed to that, and his body possesses no desire to receive any pleasure for itself, it is now possible for him to engage in the Torah and keep Mitzvot in that manner, too, in order to bestow contentment upon his Maker and not at all for his own pleasure

¹⁹⁵ Ashlag 2009, 318.

¹⁹⁶ *Enter the Zohar* -verkkokurssi on Bnei Baruchin tarjoama selittävä ja avaava johdatus Zohariin. Huomio, että Kabbalah for the Student -teoksen sanotaan olevan juuri Zoharia selittävä teos. Itse tein kurssista pienoistutkielman vuonna 2019.

kuin virtaa Luojalle, joka kokee elämän nautintoja ihmisen (*the screen*) kautta. Ihmisestä tulee näin puhdistuessa välikappale, jonka välityksellä Luoja kokee maailmaa, ja sen myötä suhteita toisiin ihmisiin. Se on koko Tooraan ja Mitsvoihin sitoutumisen tarkoitus – puhdistua ja tulla sen arvoiseksi, että voi vastaanottaa kaiken sen hyvän, jota Luoja on tätä varten intentiossaan ”tehdä hyvää luoduilleen” (to do good to His creations).¹⁹⁷

Ruumiillisuus tuodaan esiin tehdessä selvää siitä, mitä kabbala oikeastaan on – esimerkissä kerrotaan anatomian opiskelusta, jossa saadaan ymmärrystä, kuinka eri elimet vaikuttavat toisiinsa. Ihmisen mielikuvituksen kerrotaan auttavan ja käyttävän mieltä, niin kuin mikroskooppi palvelee silmää. Ilman mikroskooppia silmä ei näkisi mitään haitallista sen pienuuden tähden. Kun ihminen on nähnyt harmillisen olennon mikroskoopilla, hän etäännyttää itsensä siitä. Mikroskooppi saa ihmisten tekemään etäännytyksen harmista. Tässä mielessä mieli ja mielikuviutus kontrolloi ruumista estäen ja etäännyttäen pahaa ja ohjaamalla lähemmäs hyvää.¹⁹⁸ Näillä kaikilla elimillä ei kuitenkaan ole samankaltaisuutta kokonaisuuden subjektin, eli elävään ihmiseen. Aikojen kuluessa, kun ihminen saavuttaa viisauden, yhteinen relaatio on löydettävissä kaikista yksityiskohdista, joiden kokonaissummana keho on muodostunut. Samaan tapaan aineistossa tehdään rinnastus astronomiaan.¹⁹⁹ *The Peace* -luvussa Ashlag esittelee Jumalan töiden tunnistamista, tarkastelua ja vahvistamista analyttisesti ja käytännöllisesti, todeten kaiken materian ja kaikkien asioiden välillä olevan yhtenäisyyttä.²⁰⁰

Vaikka kabbalan opiskelussa korostuu spirituaalisuus, ja haluttujen ja tietynlaisten intentioiden tuottaminen, *Zoharissa* on sanottu ”sitoumukset ilman aikomusta on kuin ruumis ilman sielua”. Ihmissielun ja ruumiin yhteyttä on lähestytty eri aikoina eri tavoin. Niitä voi kutsua esimerkiksi nimillä *Ruah* ja *Nephas*. Elämä on riippuvainen *Ruahista*, sillä se sijaitsee sydämessä, jossa sijaitsee elämän voima. Se on myös kaiken vihaisuuden ja kiukun lähde. *Nephas* puolestaan sijaitsee maksassa, ja sieltä kumpuaa mm. ruokahalu ja halu seksiin. Sielu, eli pyhä *Neshama*, on kaikkien tunteiden ja tahdon ilmaisujen lähde²⁰¹. Se on myös viisaus, ja se sijaitsee aivoissa.²⁰² Tällaisen kokonaisvaltaisuuden ajatuksen vie aivan toiselle tasolle Hussin kertoma seikka *Introduction to Kabbala* -kurssillaan: Talmudin 613 määräystä vastaavat ihmisruumiin 248 jäsentä ja 365 jännettä

¹⁹⁷ Ashlag 2009, 319.

¹⁹⁸ Ashlag 2009, 385.

¹⁹⁹ Ashlag 2009, 45.

²⁰⁰ Ashlag 2009, 262.

²⁰¹ LIITE 4.

²⁰² Huss & Kadary 2020, luento 6.3 The Human Soul and its Divine Origin [Katsottu 22.9.2020].

ja suonta.²⁰³ Ajatus ihmisruumiin jäsenten vastaavuudesta jumalallisen struktuurin kanssa on ollut valloillaan jo 1200-luvulla.²⁰⁴ On silti oleellista tehdä selväksi, että ihmisen ja Jumalan samankaltaisuus on kautta aikojen kielletty, sillä Jumalalla ei ole ruumiillisuutta – samankaltaisuudesta puhuttaessa se on ymmärrettävä metaforisesti. Ihmisruumis ja jumalallinen sefiro -järjestelmä omaavat strukturaalista samankaltaisuutta – tätä voisi Hussin mukaan kutsua *teoformismiksi*²⁰⁵. Molemmissa on jumalallista alkuperää, ja se mahdollistaa jumalallisen yhteyden. Samankaltaisuus mahdollistaa Luojaan vaikuttamisen ruumiillisten performanssien avulla, joiden välittäjiä sefirot ovat.²⁰⁶ Seuraavassa luvussa analysoin ihmisen situationaalisuutta.

5.5 Ärsykkeet situaatioina

Tässä luvussa analysoin KFTS -teoksen näkemyksiä ärsykkeistä kohtaamisina. Nostan esiin posthumanistisen aäkökulmana, ja Ashlag kohottaa aistimusten kokemisen ihmisen kyvyistä korkeimmalle ja tärkeimmälle paikalle. Koska nähdäkseni kohtaaminen maailman kanssa on aina situationaalista, tulkitsen aistimuksen syntyvän suhteessa maailmaan, joskin aistimus liittyy kiinteästi myös sekä sisäavaruuteen että ruumiillisuuteenkin.

Tärkeintä koko todellisuuden moninaisuudessa on olentojen kyky aistimukseen. Ihmisen aistimuksista tärkein on noeettinen eli ymmärtävä aistimus.²⁰⁷ Sen avulla ihminen voi tuntea toisenkin ihmisen tuskan ja lohdun.²⁰⁸

Ashlagin mukaan tärkein ihmisen ominaisuus on siis kyky aistimukseen. Aistimukset ovat aistien reaktioita sisäisiin tai ulkoisiin ärsykkeisiin, ja ne ovat ikään kuin havaintojen raaka-ainetta²⁰⁹. Toisin sanoen aistimukset ovat reaktioita erilaisiin situaatioihin, joissa ihminen on osallisena. Tällaisten aistimukseen ja reaktioihin perustuvan kyvyn myötä keskeiseen asemaan näyttäisi nousevan aistimusten välityksellä koettu empatian kyky, johon ”kyky tuntea toisenkin ihmisen tuska ja lohtu” viittaavat. Tämän suuntaiseen päätelmään olen Bnei Baruchin opetuksista tehnyt myös *Enter the Zohar* -kurssia tutkiessani päätenyt. Aineistopojintani pohjannee aikaisempaan

²⁰³ Huss & Kadary 2020, luento 4.5 [Katsottu 11.9.2020].

²⁰⁴ Huss & Kadary 2020, luento 6.2 *The Divine Structure of the Human Body* [Katsottu 19.9.2020]. Joseph Gigatilla kirjoitti 1200 -luvulla ihmisruumiin elimistä merkinä jumalallisesta struktuurista.

²⁰⁵ vrt. antropomorfismi.

²⁰⁶ Huss & Kadary 2020, luento 6.2 *The Divine Structure of the Human Body* [Katsottu 19.9.2020].

²⁰⁷ Tieteen termipankki, noesis: intentionaalinen akti, jolla pyritään tavoittamaan ilmiöt todellisina, sellaisina kuin ne ovat. [poimittu 10.6.2020]

²⁰⁸ Ashlag 2009, 31.

²⁰⁹ Tieteen termipankki, aistimus: aistien reaktio sisäisiin tai ulkoisiin ärsykkeisiin. Aistimus on havainnon raaka-ainetta, ärsytystä, esimerkiksi se koetaan hajuna tai näkökuvana. [poimittu 11.6.20]

oppimaani, mutta postuloinnin jämäkkyys ei anna syytä vähätellä poimintani merkitystä – aistiva empaattisuus on keskeisimpiä ihmisen ominaisuuksia, joita *KFTS*-teoksesta voi lukea.

Ashlag kuitenkin tähdentää, ettemme ihmisinä voi saavuttaa kiinnittymistä esimerkiksi puihin tai kiviin, sillä emme tunne niiden olemusta. Asutamme samaa maailmaa ja osallistumme maailmaan niiden kanssa suhteessa niiden toimiin, jotka kohtaavat meidän aistiemme kanssa.²¹⁰ Marderin kasviajattelu nousee tässä kohtaa tärkeänä esiin – jos ihmisen kontekstuaalinen ajattelu on ”ajattelua ennen ajattelua”, joka mahdollistaa toisten tuskien tuntemisen, silloin on tärkeää kysyä, onko perusteltua rajata jotakin osaa luonnosta *olemisemme* ulkopuolelle? Ashlag kirjoittama ”ihmeellisen mielteen menetys” (luvussa 5.3 *Sielu*) voisi mielestäni viitata juuri siihe, että ihminen kieltää tai torjuu, jopa *köyhdyttää* joitakin tärkeitä puolia itsestään näin rajaamalla ulos. Onko tällaisessa kategorisoinnissa yksi syy universaaliin *KFTS* -teoksessa esitettyyn ongelmaan, jonka mukaan ihminen ei tunne itseään?

Myös Rauhalan ihmiskäsityksen analyysissä nostetaan esiin noettinen aistimus. Siinä aistimus kuvataan siten, että noema annetaan tajuntaan jostakin maailmassa eli tilanteessa”. Noemaa ilmentävää potentiaalia kutsutaan noesikseksi.²¹¹ Se on tulkintani mukaan ihmisen kyky vastaanottaa noema. Tulkintani mukaan noema-noesis -pari on tässä yhteydessä ymmärrettävissä karkeasti tarkasteluna objekti-subjektina, joiden välissä kuitenkin tapahtuu jotakin, mikä onkin kiinnostavaa. Posthumanismin antiessentialistista näkemystä hyödyntäen tässä välissä voisi aikaisempaan viitaten olla paikka intentionaalisuudella: Ihminen tilanteessa suuntautuu toiseen, ärsykkeeseen ja tilanteeseen sellaisella avoimuudella, joka mahdollistaa vaikutuksen eli *KFTS* -teoksen sanoin *aistimuksen*, tapahtua. Koska mainitsin subjekti-objektin, se asetelma puretaan aistimuksen yhteydessä, sillä sen seurauksena objektista tulee subjekti, ja toisinpäin. Kuten sanottu, aineistostani nousee ilmi noettisen aistimuksen tärkeys, ja sen voisi koettaa posthumanistisesti ymmärtää esimerkiksi kuvaamalla tavalla. On kuitenkin muistettava, kuten Laitman sanoi, ettei ihminen voi kiinnittyä esimerkiksi puihin. Kyse ei siis ole kiinnittymisestä, vaikka se intuitiivisesti tulikin mieleeni. Vaikutus, eli aistimus, on jotakin muuta. Suhteena maailmaan ärsykkeeseen ja kokemuksen välinen jana tulisi olla mahdollisimman suora ja häiriötön, jotta aistimus olisi mahdollisimman

²¹⁰ Laitman 2009, 46.

²¹¹ Rauhala 2014, 203: esitellen Edmund Husserlin fenomenologisen tiedon synny mekanismeja, joissa lähtökohtana on ihmisen tajunta ja jokin maailmassa eli tilanteessa esiintyvä ilmiö, josta noema ”annetaan” tajuntaan. Jokaisella tajunnan elämyksellisellä tilalla on ’potentiaali’ ilmentää noema jostakin havaintokohteesta, ja noemaa ilmentävää potentiaalia kutsutaan käsitellä noesis. Noesista ei voi edellyttää muutoin olemassa olevaksi, kuin elämyksellisen tajunnantilan yhteydessä. Se ei siis ole mitään havaittavaa, eikä myöskään psykologisesti tutkittavaa. Noema taas on Husserlin mukaan reaalisäältä, mielellinen perustekijä, jonka avulla objekti tai ilmiö ymmärretään joksikin.

puhdas. Toisten samankaltaisten empaattisen aistimisen lisäksi Tooraan ja Mitsvoihin perehtymisen myötä ihminen kehittyessään antamisen haluun, saavuttaa samankaltaisuuden Luojan kanssa niillä Ylempien Maailmojen aisteilla, joita kutsutaan NRNHY. Sen myötä ihminen pätevoityy ymmärtämään Luomisen Ajatuksen.²¹² Seuraavassa analyysin vaiheessa siirryn käsittelmään tarkemmin ihmisen suhteita maailmaan ja toisiin ihmisiin.

²¹² Ashlag 2009, 129.

6 Ihminen suhteina maailmaan

6.1 Kosmos

Aloitin tämän kollektiivia ja yhteisyyttä koskevan luvun avaamalla *KFTS* -teoksen kuvailuja todellisuuden rakentumisesta, kosmoksesta. Lurianisen kabbalan narratiivi alempien maailmojen synnystä menee yksinkertaistaen siten, että jumalallisen emanaation prosessissa alemmat sefirot hajosivat valon voimasta. Näin meidän maailmamme koostuu rikkoutuneiden sefiroiden eli astioiden osista, mutta myös kipinöistä, jotka ovat peräisin jumalallisesta valosta. Ihmisen tehtävä maan päällä on erottaa kipinät astian palasista, ja nostaa ne takaisin ylös noudattamalla Jumalan sitoumuksia.²¹³

Teoksessa esitetään myös maailmankaikkeuden koostuvan todellisuuden kerrostumista. Meidän käsinkosketeltava, ruumiillinen maailmamme on *Assiya*. Siitä ylöspäin kohotaan *Yeziraan*, *Beriaan* ja Ylempään Maailmaan *Atzilutiin*. *Atzilut* on substanssiltaan puhtain maailma, ja juuri aste-eroina esitetään näiden maailman kerrosten erot. Kaikki mitä löytyy ylemmästä maailmasta, löytyy myös alemmista maailmoista: ”Jokainen alempi maailma on jäljennös ylemmästä maailmasta”.²¹⁴

Näin vastaavuusoppi tulee näkyväksi niin maailman kerroksellisuuden käsityksessä kuin myös ihmisen ja maailman suhdekäsityksessä – maailma on kerroksista rakentunut, ihminen on kerroksista rakentunut. On myös ilmeistä, että juuren ja oksan lain mukaan jokaisella ihmisellä on myös korkealla *Atzilutissa* hienojakoisempi itse. Ylemmät maailmat ovat tämän lain ja kaiken juuret, Alempien ollessa siitä pelkkä oksa. Itseasiassa ihminen on Ylemmissä maailmoissa myös tekoineen, sillä vastaavuudet löytyvät siellä kaikesta ja kaikista. Ylhäällä *Atzilutissa* kaikki on hienojakoista ruumiillisen maailman ollessa siitä maailmasta karkeampi versio.²¹⁵ *The Tree of Life* -luvussa Ashlag kirjoittaa maailmojen luodun vain Luojan nimien paljastamiseksi²¹⁶. Ihmiselämän kerroksellisuudesta kertovassa luvussa esitetystä nelijakoisesta vaiheesta viimeiseen, joka saavutetaan vain harvoin tämän elämän aikana, käydään ylösnousemuksen kautta. Kuolemassa vastaanottamisen halu oli hetken aikaa poissa, mutta se elvytetään pahimmassa ja liiallisimmassa muodossaan, tai kuten viisaat sanovat, kirjoittaa Ashlag: ”kuolleet elvytetään puutteistaan”. Sen jälkeen vastaanottaminen saa antamisen muodon. Ylemmissä maailmoissa ihmisen sielu on jaoteltu

²¹³ Huss & Kadary 2020, EdX:n luento 4.4 *Lurianic Teurgy: Uplifting the Divine Sparks* -video [Katsottu 11.9.2022].

²¹⁴ Ashlag 2009, 25.

²¹⁵ Ashlag 2009, 25-26.

²¹⁶ Ashlag 2009, 229.

jo esiteltyihin haluamisen tason, eli *liikkumattomuuden* (still), *vegetatiivisen* (vegetative), *elollisen* (animate) ja *puhuvan* tai *aistivan* (speaking/sensing), asteisiin.²¹⁷

Teoksessa kuvataan aste-eroja myös siten, että alempi maailma on kuin jälki ylemmän maailman sinettileimasimesta. Maailman muodot mutkikkaimpia yksityiskohtia myöten ovat täydellisesti painuneena sinettiin. Samoin on maailmojen kanssa. Jokainen alempi maailma on jälki sitä ylemmästä maailmasta²¹⁸.

Kerroksellisen maailman korkeimmalla tasolla Atzilutissa kaikki substanssi on puhdasta. Kaikki mitä löytyy ensimmäisestä maailmasta, löytyy samanlaisena alemmista maailmoista mutta vain karkeampina versioina. Samoin on ihmisen laita. Jokaisella ihmisellä on Atzilutissa korkein, hienoin ja alkuperäisin versio itsestään.²¹⁹

Ylhäältä käsin tutkitaan alempaa maailmaa. Ollessaan kyllin viisas ymmärtämään oman mielensä avulla, kabbalan opiskelijalla on lupa opiskella myös itsenäisesti. Ensin puhtaalla sitoutumisella on oppilaan saavutettava ylimmät juuret (upper roots), kuten ne ovat henkisyydessä kaiken mielikuituksen yläpuolella. Kun on saavuttanut sen ylimmän juuren mielessään, voi ryhtyä tutkimaan ja opiskelemaan konkreettisia oksia tässä maailmassa, ja ryhtyä ymmärtämään millä tavalla ne ovat suhteessa juureen ylemmässä maailmassa.²²⁰ Tämän tulkitseen logokseksi eli sisäiseksi hallitsijaksi, joka ohjaa toimintaa oikealla tavalla kehittyessään. Tämä viittaa ehkä sisäiseen katseeseen ja ymmärrykseen vastaavuuksien toiminnasta niin syvällisellä tasolla, että ymmärtää alemman mailman teon vaikutuksen ylempiin maailmoihin.

Ashlag kirjoittaa kabbalistisesta näkemyksestä alempien maailmojen asukkaiden eroista korkeampien maailmojen, eli materiaalisesta maailmasta täysin irrallisten entiteettien kanssa siten, että ne ovat ylevämpiä, hienompia ja abstrakteja olentoja, joilla on kuitenkin keho ja mieli saman tapaan kuin fyysisellä ihmiselläkin.²²¹ Tämän voisi selittää maailman kerroksellisuus, jossa korkeimmissa maailmoissa olennot ovat puhtaita ja hienojakoisia, kuten yllä on selitetty. Kehollisuus ja sen hienojakoisuus on ehkä ymmärrettävissä vain sen omilla tasoilla, joissa todellisuus on kokonaisvaltaisesti hienojakoisempaa. Seuraavassa tarkastelen *KFTS* -teoksessa esitettyä Luojan ja ihmisen suhdetta.

²¹⁷ Ashlag 2009, 127.

²¹⁸ Ashlag 2009, 25.

²¹⁹ Ashlag 2009, 26.

²²⁰ Ashlag 2009, 27–28.

²²¹ Ashlag 2009, 103.

6.2 Luoja ja ihminen

Tässä luvussa analysoin *KFTS* -teoksessa kuvattua ihmisen ja Luojan suhdetta. Suhdetta tarkastellessa siinä on nähtävissä selvästi esoteerisuuden piirteitä Faivren typologian tavoin. Etenkin tämän suhteen tarkastelussa korostuu muutos, sillä ainaeiston perusteella ihmisen olisi pyrkii muuttumaan Luojansa kaltaiseksi. Lisäksi teen Luojan ja ihmisen suhteeseen Marderin kasviajattelusta kumpuavan katselmuksen. *KFTS* -teoksessa ihmisen jaloksi päämääräksi kerrotaan tuleminen Luojan kaltaiseksi. Huss kertoo 1200 -luvulla eläneen Joseph Gikatillan kirjoittaneen teoksessa *Shaarei Ora*, Jumalan tutkailevan, katselevan ja näkevän ihmisolentojen tekemisiä,²²² samaan tapaan kuin tulkitsin *Ruumiillisuus* -luvussa. Luojan olemuksen selvittäminen ja paljastaminen ei kuitenkaan ole teoksen mukaan yhdellä kerralla avautuva, kertaluontoinen tehtävä, vaan eteenpäin menevä ja kaiken aikaa käynnissä oleva prosessi, jossa Luoja paljastaa uudelleen ja uudelleen palan jostakin puolesta itseään.²²³ Tämä asteittainen saavuttaminen (attainment) on jaettu 125 asteeseen, joista on kirjoitettu myös tikkaina²²⁴, ns. ”henkisenä muistina”, joita edetään hitaasti askel askelelta.²²⁵ Tässä on nähtävillä toisaalta antiessentialiset dynaamiset prosessit, joissa itseensä sisäänsulkemalla työstetään sisäistä aistia ja spirituaalisuuden tasoa. Näin kabbalisti on kaiken aikaa muuttuvassa situaatiossa uudelleen muotoutuva ja saavutettu itse. Toisaalta tässä on nähtävissä selvästi myös esoteerisuuden typologiaan kuuluva metamorfoosi. Oppi ohjaa mielikuvituksen intentionaalisuutta sanoittamalla, visualisoimalla ja kuvittelemalla sisäistä kokemusta ja sisäavaruutta.²²⁶ Jokaisella kabbalistilla ”askelmat” ovat kuitenkin yksilöllisiä, itsessään monitasoisia ja monien osan summa ja kabbalan ohjeistukset on käsitettävissä metatasolla ja symbolisesti.

Kabbalassa on yleisemminkin valloillaan ajatus, että ihminen voi suoraan käytöksellään vaikuttaa jumalalliseen harmoniaan. Kuten aikaisemmin on jo tullut ilmi, niin etenkin Tooraan oikealla tavalla sitoutuneena ja juutalaisten rituaalien suorittamisella on niihin vaikutusta. Ihminen on näin käytöksellään vastuussa alemman maailman ohessa myös ylemmistä jumalallisista maailmoista, sanoo Huss, ja esittää lisäksi näkemyksen, jonka mukaan Jumala tarvitsee ihmisen toimia pysyäkseen vahvana.²²⁷ Aineistossa tämä tuodaan esiin mainintana siitä, kuinka Tooran ja

²²² Huss & Kadary 2020: EdX:n luento 4.3 *Kabbalistic Theurgy*. [Katsottu 6.2.2020]

²²³ Ashlag 2009, 35; myös Laitman 2012, 78: 86.

²²⁴ LIITE 3.

²²⁵ Ashlag 2009, 75–76.

²²⁶ Raipola 2014; Faivre 1992, xviii.

²²⁷ Huss & Kadary 2020, EdX:n luennot 3.8 *Reading Primary Text: The Serpent Defiles Malkhut* [Katsottu 2.4.2020] & 4.1 *Human Influence on God in the Bible and Rabbinic Sources* [Katsottu 6.4.2020].

Mitsvojen mukaan elävä ihminen tuottaa Luojalta tyytyväisyyttä. Asteittain tällaiset ihmiset saavuttavat toisen luontonsa, ”toisten rakastamisen”. Silti, hieman kryptisesti, emanoituneen kehon pääasiallinen essentia on olla vastaanottava astia Hänen hyvydellensä.²²⁸

Ihminen, tai se ihmisen osa, jota aineistossa nimitetään valoksi tai sieluksi, erotettiin Luojusta Luojan toimesta. Tämä siksi, koska Luojan Ajatus oli tehdä hyvää luodulle. Näin Hän loi jokaiselle sielulle halun vastaanottaa nautintoa. Luoja loi kaikki Ylemmät Maailmat ja aineellisen maailman kokonaan ihmistä varten, ilahduttaakseen luotujaan. Ihminen Luojan luomuksena voidaan ymmärtää Luojan osana, sillä sielu on pala Luojaa, joka on joutunut irti Luojusta. Samaan tapaan kuin kalliosta irti leikattu kivi on pala kalliota, kuuluu sielukin Luojaan. Sielulla ei ole eroa Luojaan, paitsi Luoja on kokonainen ja sielu vain osa kokonaisuutta.²²⁹ Näin sielu irrotettuna Luojusta on täysin samanlainen myös allegoriassa, jossa elin leikattiin irti ruumiista. Niistä niistä tuli kaksi erillistä entiteettiä, jotka eivät enää aikaisempaan tapaan pystyneet vaihtamaan tuntemuksiaan, ajatuksiaan ja aistimuksiaan keskenään. Voi kuitenkin ajatella, että esiin nousut ihmiseen kuuluva piirre, jossa kaikki muut olisivat vain häntä itseään hyödyttämässä (vrt. laki singulariteetista ihmisen sydämessä), on peräisin Luojalta, jota ihmiset palvovat Kaitselmuksessa. Se on ikään kuin jäännös Lähteen luonnosta, jonka tarkoitus on olla ihmisten palvonnan kohteena. Kun sielu on saavuttanut samanlaisuuden Hänen kanssaan, tämä tietää Hänen Ajatuksensa jälleen, kuten tiesi ennen, kun joutui erotetuksi.²³⁰ Samaan tapaan Raipolan posthumanistisessa näkemyksessä ei-inhimillinen on linkitetty osaksi ihmistoimintaa. Rationaalinen ihminen ei ole ainoa toiminnan alkuperä, vaan ihmisen toiminnan ja ajattelun voidaan katsoa tapahtuvan yhteistyönä ei-inhimillisen – eli tässä Luojan – kanssa²³¹, ja se juuri on *KFTS* -teoksessa ilmaistu ihmisen päämäärä. Tätä päämäärää ihminen tavoittelee 125:llä tikkaalla²³² kohti *dvekutia*. *KFTS* -teoksen mukaan täydellinen saavuttaminen on mahdollista vain Messiaan päivinä.²³³ Tästä perimmäisestä päämäärästä ja uudelleen avautuvasta yhteydestä ihmisen ja Luojan välillä kirjoitetaan *KFTS* -teoksessa *dvekut* -käsitteen avulla. *Dvekut* on Luojan merkityksellisessä ohjauksessa elämisen tavoitteena. Koska spirituaalisuus ei vie tilaa maailmassa, *dvekut* ei tarkoita läheisyyttä tai kaukaisuutta. Ennemmin *dvekut* ymmärretään hengen samankaltaisuutena. Aineistossa selvennetään *dvekut* -käsitettä biologiasta ja ympäristötieteistä tutun termin, *adeesion*

²²⁸ Ashlag 2009, 247.

²²⁹ Ashlag 2009, 109-112; 228.

²³⁰ Ashlag 2009, 35; 72; 89.

²³¹ Raipola 36–37.

²³² LIITE 3.

²³³ Ashlag 2009, 75.

käsitteen avulla. Latinan *adhaere* tarkoittaa biologiassa ”tarttua kiinni”.²³⁴ Ihmisen tarkoitus on siis päästä adeesioon Luojan kanssa, antaa Hänen oleskella vierellä ja keskuudessa, samankaltaisena. Spirituaalinen *dvekut* voi tapahtua ainoastaan muodon vastaavuudessa. Muodon vastaavuudessa toistuu aineistossa lukuisia kertoja uudelleen ja uudelleen, mutta on selvää, ettei ihminen ole ilman pitkäjänteistä työstämistä valmis vastaanottamaan *dvekutia*. Se tapahtuu asteittaisesti 125 asteella/tikkaalla²³⁵, eli kun *dvekut* Luojan kanssa tapahtuu, on palkintona pääsy Tooran salaisuuksiin, ja ihmisestä tulee ehtymätön lähde.²³⁶ Ihminen ei joudu enää olemaan erossa *dvekutista*, kun hän saavuttaa kaikki sielun tasot NRNHT ja halun antaa, kirjoittaa Ashlag.²³⁷ Hussin mukaan kyse ei ole kuitenkaan pelkästään strukturaalisesta samankaltaisuudesta, vaan myös ihmisen kantaman jumalallisen olemuksen, eli sielun, jumalallisesta alkuperästä.²³⁸ Tämä ohjaa tulkitsemaan *dvekutia* muistamisen näkökulmasta. Marder esittää kasviajattelussa muistamisen olevan itseensä varastoimista, sisällyttämistä. Tästä hän käyttää esimerkkiä, kuinka kasvit varastoivat auringon valon itseensä, kun ihmisillä muistaminen on vain muistamista. Tässä mielessä kasviajattelun muistaminen muistuttaa *dvekutia*. Kasviajattelun tavoin muistamalla Luojan voi ajatella liittyvän *dvekutissa* osaksi ihmisen olemuksellisuutta. Luoja on näin immanenttina läsnä ihmiseen itseensä sulautettuna.²³⁹ Teos ohjeistaa siis valitsemaan elämän adeesiossa, ja se tuodaan ilmi myös lopullisena päämääränä, toisena luontona, joka on mahdollista saavuttaa sellaisen vaivan näön avulla, joka on tyhistettävissä ohjeeseen *rakastaa ystävää, kuten itseä*. Tätä avaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Lisäksi *KFTS* tuo esiin ihmisen mitättömyyden ja vajavaisuuden. Luoja on kuitenkin täydellinen eikä täydellisen tekijän käsistä voi koskaan syntyä mitään epätäydellistä. Täten luomisessa kävi niin, että Luoja loi ihmisen kaikkine kehoineen ja ihastuttavine ominaisuuksineen, mutta ei saattanut luotua loppuun. Se on kaikissa hetkissä nähtävissä: jos jokin aiheuttaa harmia tai on vahingollista, se on todistus siitä, että se on vielä kehittymätön ja prosessissa. *KFTS* -teos esitteleekin useasti *kehityksen lakia*, joka kattaa kaiken alaisuuteensa – kaikki pahuus muuttuu takaisin hyväksi. Luoja antoi kehityksen lain auktoriteetin ihmisen käsiin, ja antoi kyvyn nopeuttaa prosessia tahtonsa mukaan vapaasti ja itsenäisesti. Maan auktoriteetti kuuluu ihmisille, jotka ovat sitoutuneet kehityksen lakiin. Heillä on kyky irrottautua ajan hampaista ja kiihdyttää aikaa saadakseen korjausta tapahtumaan – korjaus, eli *tikkun*, onkin kaiken päämäärä. Ihminen maan

²³⁴ Tieteen termipankki, adeesio: ”Molekyylivoimista aiheutuva aineiden kyky tarttua toisiinsa.”

²³⁵ LIITE 3.

²³⁶ Ashlag 2009, 74.

²³⁷ Ashlag 2009, 123.

²³⁸ Huss & Kadary 2020, EdX: luento 6.3. *The Human Soul and its Divine Origin*. [Poimittu 7.4.2022]

²³⁹ Raipola 2014, 35–38; Marder 2013, 125.

auktoriteettina kärsii hirmuisesti tuon kehityksen myötä. Taivaan auktoriteetti muuttaa haitallisen hyväksi ja käytännölliseksi. Luomisen tarkoitusta voi yrittää ymmärtää teon lopputuloksen kannalta. Mitään ei voi ymmärtää kesken prosessin, vaan vasta lopussa. On myös selvää, että ei ole toimintaa tai tekoa ilman tarkoitusta, sillä vain hullu toimisi ilman tarkoitusta. Luomisen Ajatus on ollut ilahduttaa luotuja ja luoda halu vastaanottaa. Se on täysin uusi luomus, olemassaoloa poissaolosta – jotain täysin muuta kuin Hän. On väistämätöntä, että halu vastaanottaa on olemassa emanoituneessa, mutta se ei ole Hänen olemuksensa osa. Toinen emanaatio, jossa hyvä ja Hänen Valonsa on vastaanotettu, laajenee ikuisesti emanoituen. Se lahja, mikä vastaanotetaan, on siis osa Hänen olemustaan, mutta keholla ja vastaanotetulla yltäkyläisyydellä on selvä ero.²⁴⁰

Luoja on kokonainen Absoluuttinen Hyvyys, joka ei aiheuta lainkaan harmia. Häneltä on peräisin pelkästään hyvyys. Luoja ei ole lainkaan halua vastaanottaa, vaan Hän pelkästään antaa. Hänen ohjauksessaan ihminen on pakotettu läpikäymään vaiheita elämässään, kunnes on päteväitynyt saavuttamaan vaaditun hyvyyden, jota kuvataan kauniina kypsänä hedelmänä.²⁴¹

Hänen ohjauksessaan todellisuus on Luotu merkitykselliseksi kokonaisuudeksi. Se tarkoittaa hidasta ja asteittaista kasvua syyn ja seurauksen vaikutuksessa. Niin kuin puun hedelmä, joka on hyvän ohjeistuksen mukaisesti kasvamassa hienoksi makeaksi ja kauniiksi hedelmäksi. Ihminen on myös tarkoituksenmukaisessa ohjauksessa. Mitä makeampi lopussa, sitä kitkerämpi alussa ennen kehitystä.²⁴²

Kun Hän antoi ihmiselle elämän eli loi tämän, Hän ei jättänyt ihmistä oman onnensa nojaan, vaan Luoja auttaa luotujaan luomistyönsä jälkeen – siihen nähdäkseni viittaa lainauksen maininta ”Hänen ohjauksestaan”, jolla vain on mahdollisuus tehdä todellisuudesta ”merkityksellinen kokonaisuus”. Tätä merkityksellistä kokonaisuutta käsittelemisen lisää luvussa 6.4

Luoja loi maailmat koska halusi manifestoida Hänen Pyhät Nimensä, ”Armollinen” ja ”Suopea”, – jos ei olisi olentoja, ei olisi ketään ketä kohtaan olla armollinen. Ihmisen ensimmäinen emanaatio on halu vastaanottaa, kuten olen tuonut esille. Ihminen on todellisuuden keskipiste, ja keskus, jonka tavoitteena on kehittyä adeesioon Luojan kanssa, jonka voi nähdä Luojan liittämisenä ja itseen sulauttamisena. Tällainen prosessinomaisuus tähtää ihmisen muutokseen, eli metamorfoosi on keskeinen piirre *KFTS* -teoksessa. Se on mahdollista oikeanlaisen ekspressiivisen toiminnan avulla, jossa ihminen kehittyy asteittaisesti ja jonka päämääränä on tuoda tyytyväisyyttä Luojaalle. Toinen

²⁴⁰ Ashlag 2009, 83–85; 104; 111.

²⁴¹ Ashlag 2009, 54; 111.

²⁴² Ashlag 2009, 53.

ekspressiivisyyden mittari kiteytyy ohjeeseen rakastaa ystävää, kuten itseä. Seuraavassa luvussa käsitellen ihmistä yhteydessä toisiin ihmisiin.

6.3. Toiset ihmiset tilanteina

Tässä luvussa analysoin tarkemmin edellä lyhyesti esiin nousutta ohjetta *rakastaa ystävää kuin itseä*, sillä se kiteytyy tärkeäksi ohjeeksi ihmisten väliseen kanssakäymiseen ja yhteiseloön *KFTS* -teoksessa. Tarkastelen tässä lisäksi prosessin kuvauksia, joilla *KFTS* -teoksessa esitetään kahdensuuntainen vaikutus ihmisten ja ympäristön välillä. Toorassa on kaksi osaa, joiden tarkoitus on sama – auttaa luotu viimeiseen päämääräänsä, eli edellä esitettyyn yhteyteen, dvekutiin, Luojan kanssa. Nuo kaksi Tooran osaa ovat Mitsvot eli *sitoumukset* ihmisten välillä, ja Mitsvot ihmisen ja Jumalan välillä. *Luonnon lain* mukaan kuitenkin kaikkea oman kehon ulkopuolella pidetään epätodellisena ja tyhjänä, ja hyvät teot ystäville tai Jumalalle eivät kumpua rakkaudesta toisiin, vaan itsen. Kuitenkin ne, jotka levittävät Tooran ja Mitzvoje sisältöä Luojalle, astuvat asteittaisesti seuraavaan luontoonsa ja saavuttavat ”toisten rakastamisen”.²⁴³ Rakkaus puolestaan, kuten luvussa 5.2 lyhyesti esittelin, on jaoteltu *KFTS*:ssa ABYA-lyhenteellä, joka tulee sanoista *Atzilut*, *Beria*, *Yetzira* ja *Assiya*²⁴⁴. *KFTS* selvittää niiden eroja lahjan antamisen esimerkin avulla: kehittymättömällä tasolla lahjan antaja ajatellaan lahjasta irrallisena, ja lahjan antajaa ei ajatella rakastavana, eikä tasapuolisena vastaanottajan kanssa. Lyhyesti kuvailtuna *Assiya* on ”lankeava sattumus” ja *Yetzira* kuvaillaan ”toistuvana lahjan antona”, mutta lahja ilman rakkautta on arvoton. *Beriassa* rakkaus itsessään ilmaantuu – siitä alkaa kabbaan opiskelu, kun rakkaus on erotettu lahjasta, ja Valo on poistettu *Yetzirasta*. Valo laajenee suoraan Hänen olemuksestaan, eli on suoraan Hänestä. Se ei siis viittaa heijastavaan, silmin nähtävään valoon, eikä ihmisellä ole siitä käsitystä. Termi Valo on vain epätodellinen, lainattu viittaus siihen mielikuvaan, millä tavalla astia affektoituu olleessaan kosketuksissa Valon kanssa. Kun tämä Valo on poistettu *Yetzirasta*, siitä puhutaan ”pimeyden luomisena”. Tällöin rakkaus on olemassa ilman Valon lahjoja. Kun rakkaus on irrallaan Valosta, silloin rakkaus vain *on*. Vasta silloin rakkauden taso on *Atzilutin* arvoinen. *Atzilutissa* muoto pukeutuu substanssiin jälleen, eli Valo ja rakkaus yhdistyvät. Tällöin spirituaalinen astia, eli voima ja Valo, muoto ja substanssi, yhdistyvät jälleen.^{245 246}

²⁴³ Ashlag 2009, 247.

²⁴⁴ LIITE 1 & 2.

²⁴⁵ Ashlag 2009, 101–102.

²⁴⁶ Tämä yhdistyminen kuvataan joskus myös tärkeimpänä kabbalistisena rituaalin aiheena, josta puhutaan myös feminiinisen periaatteen *Shekinan/ Malkhutin* ja maskuliinisen *Tiferetin* yhdistymisenä (Dan 2006, 46).

Hän, jonka olemus on pelkkää rakkautta toisia kohtaan, voidaan käytännöllisemmin puhua ”toisille antamisena”. Todellinen rakkauden manifestaatio on siis Luojan esimerkin mukaisesti antaa hyvää toisille. Vain tämä varmistaa tarkoituksen täyttymisen.²⁴⁷ Ihminen ei kuitenkaan oman luontonsa vuoksi usein tee hyviä tekoja ystäville (tai edes Jumalalle) rakkaudesta toiseen, vaan rakkaudesta itseen. Kuten edellisessä luvussa kirjoitin, se on kuitenkin mahdollista olla myös toisin: ihmisen toinen luonto on ”toisten rakastaminen”. Itserakkaudesta Ashlag kirjoittaa antamalla esimerkin siitä, kuinka itserakkaat palvovat jumaliaankin vain itserakkaudesta, eivätkä koskaan suorita tekoa, joka ulottuisi ruumiinrajonsa ulkopuolelle.²⁴⁸ Luonnon laki viittaa tässä kohtaa siis ihmisen perusmuotoiseen immerssiiviseen haluun vastaanottaa, mutta *KFTS* -teoksessa esitetään *seuraava luonto* ”toisten rakastamisena”. Se ohjaa minut ajattelemaan Kokkosen menetelmää, *heikkoa toimijuutta*, joka on toisiin suuntautuvaa ”luonnon kanssa olemista, sen kanssa toimimista, sen kanssa muuttumista, ja kommunikointia”.²⁴⁹ Itserakkaus on näin immerssiivistä vastaanottamista ekologisen bilateraalisuuden mukaan, kun taas ihmisen *toinen luonto* ”toisten rakastaminen” on ekspressiivistä. Palaan luonnon kategoriaan seuraavassa kollektiivia käsittelevässä luvussa.

Tooran lahjoista kertovassa luvussaan Ashlag kirjoittaa Tooran Mitsvosta ”rakasta ystävää, kuin itseäsi”, suureksi kollektiivia koskevaksi säännöksi (Klal-collective/rule). On tärkeää ymmärtää, että kaikki 613 Tooran Mitzvoa eli periaatetta/ohjenuoraa kaikkine tulkintoineen, on niiden yksityiskohtien summa.²⁵⁰ Koko muu Toora on tämän Mitzvon /periaatteen/ ohjenuoran tulkintaa, kirjoittaa Ashlag, sillä ohje rakastaa ystävää kuten itseä ei voisi toteutua ilman niitä.²⁵¹ Mitzvot on myös sitoutumista, ja myöhemmin se käännetään myös toiminnaksi, joka mm. puhdistaa kehon kaikesta epäselvästä.²⁵² Mitsvojen elämisestä todeksi täydessä muodossaan palkitaan ”pyhänä kansana” *dvekutissa* eli adeesiossa Jumalan kanssa, josta kerroin edellisessä luvussa. ”Dvekutissa tulemme pyhitetyiksi”, ja tällöin puhdistamisen palaset ja kipinät kulkevat ihmisten lävitse muille ihmisille, ja jopa kansoille, jotka eivät ole vielä valmiita.²⁵³ Tulkitsen tämän toisin sanoen siten, että jumalalliset kipinät ulottuvat *dvekutissa* ja adeesiossa elävien ihmisten ja kansojen ruumiiden ulkopuolelle – päinvastoin kuin Ashlagin lainauksessa esitetyt itserakkaat, jotka eivät palvo jumaliaan ruumiin rajojensa ulkopuolella, eikä heidän hyvänsä ulotu myöskään itsen ulkopuolelle. *Dvekutissa* elämiseen on siis, kuten sanottu, sisään koodattuna itsestään ekspressiivisesti

²⁴⁷ Ashlag 2009, 261.

²⁴⁸ Ashlag 2009, 247–248.

²⁴⁹ Kokkonen 2014, 181–183.

²⁵⁰ Vrt. Ruumillisuus -luvussa näiden kerrottiin vastaavan ihmisen elimiä ja jänteitä.

²⁵¹ Ashlag 2009, 241.

²⁵² Ashlag 2009, 253.

²⁵³ Ashlag 209, 259.

laajemmalle leviävä hyvyys, joka toteutuu automaattisesti leviävien ”kipinöiden” avulla. Vastaanotettuna Hanen Valonsa ja hyvyytensä emanoituu ikuisesti laajentuen.²⁵⁴ Marderin kasviajatteluun liittyvän *tiedostamattoman intentionaalisuuden* näkökulmasta rakkaus ei ole johonkin kohteeseen kohdistuvaa, vaan olemuksellinen elementti, josta puuttuu suuntautuneisuus. Se leviää kontrolloimattomasti eri suuntiin yhtä aikaa, mutta aina ekspressiivisesti itsestä poispäin.²⁵⁵ Kysymys, onko tässä kohtaa kyse ekspressiivisestä intentionaalisuudesta vai kenties *KFTS* -teokseen viittaavasta Valon voimasta rikkoutuneesta astiasta, jonka vastaanottama Valo ”tulvii yli”, nousi mieleeni, vaikka olinkin aikaisemmin yhdistänyt em. tapahtuman jollakin tapaa maailman luomiseen. Maailman luomisen näkemys kumpuaa ehkä aikaisemmista oletuksista ja tarinoista, joita olen kuullut. Oikeampi tulkinta saattaisikin olla halun suunnan muutoksen tapahtumasta, jota voi pitää myös eräänlaisena maailman luomisen tapahtumana – ja joka ei suinkaan sulje pois ekspressiivisyyden näkökulmaa. Päinvastoin nämä kaksi näkökulmaa kytkeytyvätkin ehkä erottamattomasti toisiinsa.

Ulkoisilla voimilla on vaikutusta ”itseän” sisäisesti (kuten esitin luvussa 5.1 *Ihmisen attribuutit*, kohta c), kuten maan laadulla on vaikutusta kasviin, joka siemenestä kasvaa. Lisäksi syyn ja seurauksen lain mukaiset ulkoiset ja vieraat tapahtumat, esimerkiksi tuuli, vaikuttavat, vaikka eivät olisi suorassa relaatiassa (d-kohta). Uusien ilmenemisien ketjussa lähde (jonka tulkitsen sieluksi inkarnaatioprosessissa) ottaa samanlaisen muodon, joka kuitenkin jatkuvasta ympäristön vaikutuksesta johtuen muuttaa sitä. Vaikutuksia, käsitteitä ja taipumuksia napataan ympäristöstä tiedostamattomasti. Ihmisellä on mahdollista vaikuttaa ympäristön vaikutuksiin sen vapauden myötä, jonka perusteella ihmisellä on valta valita sellainen ympäristö, joka tuo mukanaan hyviä käsitteitä, ja joilla on sisäisesti toivottavia vaikutuksia itseän. Siitä valinnasta kirjoitetaan jopa ”välttämättömyytenä”, ja sitä rangaistaan, joka ei ole valinnut olla hyvässä ympäristössä. Vaikka kaikilla on ”oma lähteensä”, voimat paljastetaan avoimesti vain niissä paikoissa, joissa *olla*an *sisällä*.²⁵⁶ Edellä on esitetty tekijät, jotka *KFTS* -teoksen mukaan vaikuttavat itseän. Mikä sitten on se itse? Tämän *kausaliiteetin* lain alaisen kokonaisuuden myötä voikin kysyä uudelleen itsen itsenäisyyttä ja vapaata tahtoa, kun lopulta jokainen yksilö on kuin kone, valmiina palvelemaan sitä yhteisöä, johon se kuuluu. Ashlagin mukaan ihminen on alisteinen yhteisölle kahdella tasolla: ensimmäisen vaikuttimen, eli lähteen, perspektiivistä ihminen on alisteinen menneiden sukupolvien yhteisöille. Toisaalta ihminen on kolmannen tekijän perspektiivistä käsin alisteinen sille yhteisölle,

²⁵⁴ Ashlag 2009, 83–85; 104; 111.

²⁵⁵ Marder 2013b, 125.

²⁵⁶ Ashlag 2009, 377–378.

jossa hän elää.²⁵⁷ Täten itse ei olekaan niin selvärajainen, itsenäinen ja ympäristöstään irrallinen entiteetti.

Kuitenkin, *KFTS* -teoksessa kerrotaan, että elävien olentojen toiminta elämässään on ihmelliistä viisautta ja jumalallista yltäkylläisyyttä. Se yhdistettynä kaikkiin ihmeellisiin maailman tasoihin, ”luo viisautta enemmän kuin tiede tai fysiikka”. Kaikista hienoin ihme tässä viisaudeksi kutsutussa seikassa on sen integraatio ja yhteisyys: todellisuuden valtavat elementit yhdistyvät, kunnes tulevat kaikki yhdeksi.²⁵⁸ Ihmiset vaikuttavat toisiinsa, samoin ympäristö vaikuttaa eri tasoisesti ihmisen olemukseen. Jossain määrin ihmisellä on mahdollisuus vaikuttaa näihin vaikutuksiin. *KFTS* -teos ohjeistaa ihmistä suuntamaan tekonsa itsen ulkopuolelle ja rakastaa ystävää kuten itseä. Se on kaikkein tärkein Mitsvo ihmisten välisessä kanssakäymisessä. Tämä saadaan huomata kaikkien järjestysten, opetusten ja viisauksien yhdistyessä totuuteen, *kymmeneen sefiroon*.²⁵⁹ Tässä nähtävästi viitataan merkitykselliseen kokonaisuuteen, joka liittyy ihmisten väliseen situationaalisuuteen, mutta myös seuraavassa käsiteltävään kollektiiviin.

6.4 Kollektiivi

Tässä luvussa analysoin aineistossa esitettyjä kollektiivin kuvauksia. Analysoin ensin kollektiivin kuvausta sinänsä, ja sen jälkeen tuon ilmi, millaisia vastakkaisia näkökulmia kollektiiviin *KFTS* -teoksen mukaan kuuluu. Lähdän etenemään Marderin kasviajattelun näkökulmasta. Kuten olen edellä tuonut esille, kasviajattelun mukaan ihminen on kasveille velkaa mm. kontekstuaalisesta ajattelustaan ja empatiakyvystä. Tärkeimmän ohjeen ”rakasta ystävää, kuin itseäsi” voi hyvin perustein liittää empatiaan, ja ohje on keskeisessä asemassa kollektiiviin liittyen, ottaen huomioon kollektiivin koostuvan joukosta ihmisiä. Kollektiivin luonne on historian tarkastelussa muuttunut. Menneessä yksilö vastasi toimistaan perheelleen. Perhe-yhteisö oli laajin kollektiivi, joka määritteli ihmisen toimintaa. Aikojen kuluessa kollektiivi laajeni käsittämään kyläyhteisöjä, joista kollektiivi laajeni edelleen kaupungeiksi. Kaupungistumisen myötä yhteisöt kasvoivat, syntyivät osavaltioita yhteisine asioineen, sekä valtioita. Valtiot linkittyvät ihmisten tarpeiden tyydyttämiseen siten, kuin perheet aikaisempina aikoina. Nyt olemme Ashlagin mukaan ihmiskuntana siinä pisteessä, että voimme tarkastella koko maailmaa yhtenäisenä kollektiivina. Jokainen on kytköksissä toisiinsa, jokaisen yksilön onnellisuutta palvellaan kaikista maailman kolkista, ja jokaisen hyvinvointi riippuu

²⁵⁷ Ashlag 2009, 377–387.

²⁵⁸ Ashlag 2009, 377–387.

²⁵⁹ Ashlag 2009, 43–44.

jokaisesta. Siksi ihmiskunnan olisi palveltava ja välitettävä koko maailman, eli koko ihmiskunnan kollektivistisesta hyvinvoinnista.²⁶⁰ Raipola kirjoitti artikkelissaan samaan tapaan vastuunkannon piirin laajentumisesta postinhimillisen subjektiviteetin näkökulmasta²⁶¹, *kaikki on yhteydessä*. Ihmiskunta hyötyisi ihmisten auttamishalusta toisia kohtaan, globaalisti. *KFTS* -teoksen mukaan ihmisen hyötyä ei määritellä hyvydellä, vaan yhteisölle tekemiensä palvelusten perusteella. Samaan tapaan pahuus määritellään yhteisön vahingoittamisen, eikä yksilön arvojen perusteella.²⁶²

Jokainen yhteiskunnan yksilö on kuin pyörä kytkettynä koneeseen ja koneen muihin pyöriin. Yksittäisellä pyörällä ei eole liikkumisen vapautta, vaan sen jatkaa tiettyyn suuntaan yhdessä muiden koneen pyöriten kanssa, jotta kone täyttäisi tehtävänsä. Jos koneessa on jokin vika, sitä ei arvioida yhden pyörän vaan koko koneen näkökulmasta.²⁶³

Totuuden ja hyvyyden perspektiivistä asia on selvää: mitä on nähtävissä ihmiskollektiivissa, on väistämättä myös sen yksilöissä, ja saman tapaa kollektiivin hyöty on myös yksilön hyöty. Kollektiivin summa ei ole muuta kuin sen yksilöiden summa. Tästä *KFTS* -teoksessa tehdään päätelmä, että kollektiivi ja yksilö ovat yksi ja sama asia. Ashlag kirjoittaakin, että kun koko kollektiivi ymmärtää, että jokaisen oma hyöty ja kollektiivin hyöty on sama asia, niin maailma korjaantuu.²⁶⁴ Tämä potentiaalinen tilanne on yhtä kuin sukupolven korjaantuminen, josta kerroin luvussa 5.2. Sosiaalisen elämän ohjaaminen ja siitä huolehtiminen onkin ihmislajille annettu *Luojan Kaitsemuksen* mukainen tehtävä. *Kaitsemuksessa* eläminen on osa luonnon luotua suunnitelmaa, josta voidaan puhua ”luonnon Mitzvoina” eli ”luonnon sitoumuksina”.²⁶⁵ Luojan ihmiselle luomasta paikasta ihmisyhteisössä ei ole ihmisellä oikeutta erottautua eikä eristäytyä.²⁶⁶ Edellisessä luvussa luonnon kategoria nousi esiin luonnon lakina, joka on myös *laki singulariteetista ihmisen sydämessä*. Ihmisen on mahdollista nousta kuitenkin *toiseen luontoonsa*, ”toisten rakastamiseen”.²⁶⁷ Se on ekspressiivistä, itsestä pois päin suuntautuvaa ja koko kollektiiviin suuntautuneena heikkoa toimijuutta, jossa kommunikoidaan ja muututaan yhdessä.²⁶⁸ Päädyin tähän tulkintaan Marderin *tiedostamattoman intentionaalisuuden* perusteella: *Kaitsemuksessa* ihminen palvelee kollektiivia,

²⁶⁰ Ashlag 2009, 92.

²⁶¹ Raipola 2014, 51.

²⁶² Ashlag 2009, 86.

²⁶³ Ibid.

²⁶⁴ Ashlag 2009, 86–87.

²⁶⁵ Hebrean kielen HaTeva trakoittaa luontoa. Sillä on sama numeraalinen arvo 86, kuin on myös Jumalaa tarkoittavalla Elokim -sanalla. Siksi Laitman kirjoittaa Jumalan laeista ”luonnon Mitsvoina”, eli luonnon sitoumuksina. (Ashlag 2009, 265.)

²⁶⁶ Varoittavana esimerkkinä Laitman esittelee erakon, joka erottautuessaan saa osakseen väistämättömiä vaikeuksia ja tuskaa, sillä ihminen ei kestä ilman kaltaisensa apua. Erakkoa ei kuitenkaan pidä tästä syystä sääliä, sillä tämä elää vastoi Luomisen suunnitelmaa, erossa *Kaitsemuksesta*, ja tästä syystä tulee luonnon toimesta myös rangaistuksi. (Ashlag 263–265.)

²⁶⁷ Ashlag 2009, 263–265.

²⁶⁸ Kokkonen 2014, 181–183.

jolloin toisten rakastamisella ei ole sen tarkempaa kohdetta – siitä puuttuu siis suuntautuneisuus, eli intentionaalisuus. Sen sijaan, että *Kaitselmuksessa* rakkaus olisi johonkin tarkkaan kohteeseen suuntautunutta, se laajenee kontrolloimattomasti ja yhtä-aikaisesti eri suuntiin²⁶⁹, palvelen näin *Kaitselmusta*. Tämä selittää myös ”kipinöiden leviämisen omien rajojen ulkopuolelle”, kuten toin esille edellisessä luvussa. Se on Luojan tarkoitus, joka on peräisin Hänestä ja laajenee Hänestä, jolla ei ole koskaan toimia vailla tarkoistusta. Ihmislaji on velvoitettu ylläpitämään tätä sitoomusta, eli *luonnon lakia*, tai hän muutoin rikkoo ja häiritsee tarkoituksen toteutumista. Se on kuitenkin tehtävä ensisijaisesti Luojaa palvelen, eikä niinkään ihmiskuntaa.²⁷⁰ Vaikka tämä on tiedossa, sitä ei olla käsitetty kunnolla. Ashlagin mukaan syy siihen on kehityksen luonteesta: toiminta tulee ennen ymmärrystä, ja vain teot vievät ihmiskuntaa eteenpäin – niin hyvässä kuin pahassa.

KFTS -teoksessa luonto-kategoria ilmenee näin hieman yllättävässä muodossa, *Luojan Kaitselmuksessa*, joka merkitsee yhtäaikaisesti Mitsvoihin sitoutumista yhteisön hyväksi.

Kaitselmuksesta puhutaan toisinaan myös Luojan temppeleinä, jota kuvaa käsite *the Arvut*. Tulkitsen sen vakuudeksi siitä, että *Kaitselmuksen* piiriin pääsee vain siihen sitoutumalla. Jos jokin vaikuttaa haitalliselta, on se itsessään todistus sen olevan vielä prosessissa. Kaikki paha selittyy kehittymättömyydellä, mutta *kehityksen lain* mukaan haitallinen ja paha muuttuu hyväksi.²⁷¹

Mielestäni *KFTS*:ssa kerrotaan tästä myös *maan auktoriteettina*, joka muodostuu ”kehityksen lakiin” sitoutuneista ihmisistä. Kaikki ihmiset ovat lain alaisuudessa, mutta lakiin sitoutuneet myös hallitsevat sitä, ja pystyvät esimerkiksi vapauttamaan itsensä ajan hampaista kiihdyttäen sitä aikaansaadakseen todellisen päämääränsä, eli objektin korjaantumisen.²⁷² Toisisanoen tulkitsen, että yhteisö ja kollektiivi on *elävä luonto*, joka Faivren esoteerisuuden kategorian mukaan on näkymättömän elämänvoiman lävistämä kokonaisuus.²⁷³ Elävän luonnon muodostavat ihmiset yhdessä *Kaitselmuksessa* eläessään, mutta opin mukaan tähän prosessiin on sitoutuneena kaikki tasot liikkumaton, vegetatiivinen, elollinen ja aistiva, sen lisäksi, että ihminen kantaa näitä kaikkia tasoja mukanaan. Vegetatiivisen tason *tiedostamaton intentionaalisuus* mahdollistaa *Kaitselmuksen*, jossa kollektiivi elää toisiaan ja Luojaa palvelen. Luonnon laki saa näin aivan uuden merkityksen. Se ei kuitenkaan paljastu muuten, kuin olemassa paikoissa, situaatioissa, aidosti sisällä.²⁷⁴ Näin *Kaitselmuksessa* on vastaavuusopin piirteitä – vain elämällä Mitsvojen mukaista elämää Luojaa ja kollektiivia palvelen voit olla osa sitä. Kaitselmus on luonnosta, ihmisen kyky rakastaa on

²⁶⁹ Marder 2013b, 125.

²⁷⁰ Ashlag 263–265.

²⁷¹ Ashlag 83; 92.

²⁷² Ashlag 2009, 85.

²⁷³ Faivre 1992, xvi.

²⁷⁴ Ashlag 2009, 377–378.

luonnosta, aivan kuin ajattelu ennen ajattelua olisi käyttöliittymä kasviajatteluun. Juuri käyttöliittymän käsitteellä rakensin ymmärrystäni tähän, mutta se ei suinkaan ole erillinen ja pelkästään kasviajatteluun tyypistettävä aspekti, vaan siihen tuntuu yhdistyvän *KFTS* -teoksen useat piirteet.

Kaikki kuvailut ihmisyyhteisöstä eivät ole ihmislajia mairittelevia, eikä edellä kuvattu vielä käden ulottuvilla. Luvussaan *Peace in the World* Ashlag esittelee toisen erityisen, ihmisluontoa määrittävän lain. Sen mukaan mikään ei ole kauempana ihmisluonnosta kuin kollektiivin tasavertaisuus. Jokainen individuaali tuntee olevansa sen mukaan ainoa hallitsija maailmassa, jonka elämää muut ihmiset on luotu parantamaan ja helpottamaan – ilman että on annettava mitään takaisin.

Syynä on se, että jokaisen oksan luonne on lähellä juuriaan, ja koska ihmisen sielu on Luojusta, joka on yksi ja ainutlaatuinen, ja kaikki on Hänen, niin ihminen, joka ulottuu siulultaan Häneen, kokee, että kaikkien ihmisten maailmassa tulisi olla hänen hallinnassaan ja käytössään.²⁷⁵

Tämä laki singulariteetista ihmisen sydämessä on Ashlagin mukaan absoluuttinen totuus ihmisen luonnosta; ihmisen luonto on hyödyttää kaikkien muiden ihmisten elämää omaksi hyödykseen.²⁷⁶ Kuitenkin ihmisten olisi pyrittävä keksimään keinoja yhteisen hyvän saavuttamiseksi. Ashlagin mukaan armon, totuuden, oikeuden ja rauhan attribuutit ovat olleet käytössä kaikissa maailman uudistuksissa, ja ne ovat tuoneet ihmiskunnan kehityksessään siihen pisteeseen, jossa se on nyt. Nämä neljä attribuuttia ovat yhä käyttökelpoisia, ja tarkempi tutustuminen niihin on Ashlagin mukaan tärkeää. Voisi kaikesti olettaa, ettei ole totuutta tärkeämpää attribuuttia: jos ihmiskollektiivi totuuden mukaisesti palvelisi yhteistä hyvää, se olisikin näin. Mutta totuuden attribuutti on heikko ja hankala, sillä sen määritelmä on kaapattu ”kelmien ja vahvojen” käsiin, eikä kollektiivi näin voi hyväksyä totuutta ominaisuuksineen. Totuus ei ole koskaan ollut heikkojen ja oikeamielisten hallussa, Ashlag kirjoittaa, ja lähestyy aihetta yksilön työkyvyn kautta: laiska uupuu tunnissa enemmän kuin työteliäs tekijä uupuu kahdessaakaan, mutta on vain luonnollista, että jokaisen voima työskennellä vaihtelee yksilöittäin. Monimutkaiset fyysiset ja mentaaliset ominaisuudet eivät vain ole kaikilta osin verrannollisia keskenään. Ilmeisen totuuden nimissä ei kuitenkaan olisi oikein pakottaa toista yhteiskunnan osaa työskentelemään enemmän toisen tarpeiden tyydyttämiseksi. Luonnollisesti vahva ja ketterä hyötyy muiden työstä, käyttäen toisia –ilmiselvää enemmistöä – totuuden nimissä hyödykseen. Teoriassa kai jokainen ajattelee, ettei poikkea totuudesta. Todellisuudessa ihmiset toimivat kuitenkin päinvastoin. Siten totuuden kohtalo on aina ollut olla

²⁷⁵ Ashlag 2009, 89.

²⁷⁶ Ibid.

petollisten käsissä, eikä koskaan heikkojen, oikeamielisten ja synnittömien, jotka voisivat edes jossain määrin olla perillä totuudesta.²⁷⁷ Tämän esimerkin mukaisesti koko ihmiskunnan kollektiivi typistetään kahdenlaisiin ihmisiin: kelmeihin ja vahvoihin eli ”tuhoajiin”, joiden periaatetta kuvaa Ashlagin mukaan ”mikä on minun, on minun, ja mikä on sinun, on sinun”, sekä heikkoihin ja oikeamielisiin, eli ”rakentajiin”, jotka antavat muille omastaan ja rakentavat yhteistä hyvää. Heikot ja oikeamieliset loivat armon ja oikeuden, koska eivät hyväksyneet toimimatonta totuutta. Armo ja oikeus syntyi rakentajien huolehtiessa toisistaan yhteisön hyväksi. Luonnollisesti ”rakentajien” joukon kasvaessa ryhdyttiin protestoimaan ”tuhoajia” vastaan. Protestien seurauksena yhteisöihin ilmaantui ”rauhantekijöitä”, jotka totuudellisesti uudistivat sosiaalisen elämän perustaa rauhallisen yhteiskunnan saavuttamiseksi. Valtaosa rauhantekijöistä nousee ”tuhoajien” joukosta, eli ”totuuden etsijöistä”, koska heillä on valtaa ja he ovat rohkeita ”sankareita”, valmiina uhraamaan itsensä ja koko kollektiivin mielipiteensä vuoksi.²⁷⁸

Ashlag esittää totuuden etsijät subjekteina, joilla on valta rakentajiin, eli predikaatteihin. Rakentajat ovat yhteiskunnan heikolla puolella, koska eivät koskaan riskeeraa itseään eikä kollektiivia. Siksi rakentajia, eli armon etsijöitä, kutsutaan myös ”heikkosydämisiksi” ja ”pelkureiksi”. Ashlagin mukaan rauhan tavoite on toivoton sekä subjektin että predikaatin kannalta.²⁷⁹ ”Totuuden etsiminen ja maailman tuho ovat yksi ja sama, ja myös armonhalu ja maailman rakentaminen ovat yhtä ja samaa. Siksi meidän ei pitäisi toivoa tuhoajien tuovan rauhaa”, Ashlag kirjoittaa.²⁸⁰ Näin totuuden attribuutin heikkouden vuoksi saivat alkunsa armo, totuus, oikeus ja rauha.²⁸¹ *KFTS*:ssa tarkennetaan, että nämä taistelevat atribuutit eivät luonnehdi pelkästään kollektiivia, vaan ne kaikki löytyvät myös jokaisesta persoonasta, jonkinlaista valtataistelua ylläpitäen. Tämän sekasorron juurisyy on singulariteetissa. Vaikka kaikki on Luojalta, singulariteetin lain mukaan egoismimme ohjaa aistimuksiamme johdattaen kohti näitä sekasortoja.²⁸² Aikaisemman perusteella voi siis hyvin sanoa, että ihmiskunta on hyvinkin prosessissa erinäisten isompien ja pienempien harmien perusteella. Se myös kaiketi osoittaa, että siinä prosessissa edetään jotenkin eritahtisesti. Mutta mikä määrittää sen, mikä on hyvää? Ihmistenkeskeinen, ohjeiden mukainen elämä, jossa intentio on omien ruumiin rajojen tuolla puolen, rakastamassa, eli antamassa toiselle enemmän kuin itselle – joka on Luojan attribuutti, mutta silti tuntematon. Tällainen kuvatuunlainen kehitys ei ole saavutettavissa muuten kuin hitaasti ja asteittaisesti puhdistumalla ja sitoutumalla Mitsvoihin.

²⁷⁷ Ashlag 2009, 87–89.

²⁷⁸ Ashlag 2009, 91.

²⁷⁹ Ashlag 2009, 91.

²⁸⁰ Ashlag 2009, 91,

²⁸¹ Ibid.

²⁸² Ashlag 2009, 94.

7 Yhteenveto

Bnei Baruchin kabbalaan kohdistuvan tutkielmani aiheena oli tarkastella *Kabbala for the Student (KFTS)* -teoksen ihmistä ja kollektiivia. Tässä luvussa teen yhteenvedon analyysistä, jossa tukeuduin esoteerisuuden typologiaan ja posthumanistiseen ajatteluun. Aloitan ensimmäisen tukimuskysymykseni näkökulmasta, eli *Millainen on Kabbalah for the Student- teoksen esoteerinen ihminen?*

KFTS -teoksen mukaan ihminen on monitasoisesti kaikenlaista, ja oikeastaan teoksessa esitettiin ihminen kahdella tapaa: sellaisena kuin ihminen on ja se mitä ihminen voisi olla. Ihminen on objektiluontoinen *halu vastaanottaa*, joka nimetään toisinaan myös *astiaksi* (Klipot). Halu vastaanottaa rajaa ihmisen muista erilliseksi. Sen on mahdollista vastaanottaa impressiivisesti mm. Luojan Valoa. Ihminen on haluna vastaanottaa monella tapaa kerroksellinen: attribuuttina vastaanottamisen halu on kehitystasostaan riippuen jossakin kohtaa neljää tasoa liikkumaton, vegetatiivinen, elollinen tai aistiva/puhuva. Nämä vastaanottamisen halun tasot koskevat kaikkia entiteettejä, jotka tulkintani mukaan ovat osallisena koko kosmosta luonnehtivassa reinkarnaatioprosessissa. Ylemmillä tasoilla kaikki aikaisemmat tasot ovat mukana, ja näin ihmisessäkin vegetatiivinen taso vaikuttaa piilevänä – eikä pelkästään piilevänä, vaan Marderin mukaan tasolta on peräisin aineistossakin tärkeänä piirteenä esiin nostettu kyky empatiaan. Prosessissa ihmisen sielun syvin itse on muuttumaton, joka reinkarnatio-opin mukaan siirtyy ruumiista toiseen. Sielussa vaikuttaa myös osia, jotka muokkautuvat eri tasoisesti ympäristön vaikutuksesta. Sielut kiertävät tässä prosessissa, eikä ihmisen syntymä tarkoita uutta sielun syntymää. Sielun kehittyneisyyden tasoista NRNHY löytyy myös jumalallisista periaatteista, eli kymmenen sefiron järjestelmästä vastaavanlaisina. Samat lainalaisuudet ovat löydettävissä taivaankappaleista, ihmiskunnasta, sen historiasta, ja jokaisesta olennosta *Kaitselmuksessa*. Näin myös ihminen ja kollektiivi on nähtävissä analogioina toisilleen. Tämä piirre on kytköksissä vahvasti Faivren esoteerisuuden *vastaavuusoppiin*.²⁸³ Lisäksi Tooran 613 ohjetta/lakia vastaavat ihmisen elimiä. Näin mikrokosmoksen ja makrokosmoksen vastaavuudet ovat kautta *KFTS* -teoksen opissa vahvasti läsnä.

KFTS -teoksen mukaan ihminen etenee eri tavoin lukuisien erilaisten kerroksien kautta ylöspäin kohti puhtaampia maailmoja, jossa sijaitsevat mm. halujen juuret. Niitä voi ryhtyä tutkimaan vain,

²⁸³ Faivre 1992, xv.

kun saavuttaa riittävän ymmärryksen. Ylemmissä maailmoissa todellisuus on kuin Alemmissä, mutta jotenkin hienojakoisempaa. Alempi maailma on kuin sinettileimasimella painettu Ylemmän maailman karkeampi kopio. Sieltä Ylemmiltä tasoilta löytyy myös persoonallisuutta kasvuhakuisempi, Korkea Itse. Korkeammilla tasoilla ihmiselle avautuu intuitio, joka on Hanegraaffin mukaan avautumista Korkean itsen opastukselle.²⁸⁴ Se muistuttaa mielestäni Luojan *Kaitselmusta*, jonka voi saavuttaa elämällä Mitsvojen sitoumusten mukaisesti Luojaa ja toisia palvelleen. *Kaitselmus* voi paljastua vain olemassa aidosti sisällä siinä, se on siis vähintään kahdensuuntainen, mutta tosiasiaassa moneen suuntaan leviävää hyvyttä. Tämä piirre viittaa *metamorfoosiin*, mutta myös vastaavuusoppiin.²⁸⁵ Siihen viitaten *KFTS* -teos esittää, ettei mikään ole koskaan paikoillaan, vaan kaiken aikaisessa muutoksen tilassa. Näin on myös ihmisen ymmärryksen laita paljastettujen ja piilotettujen maailmojen muuttuessa kaiken aikaa. Oppiessaan syvällisesti joko käytännön tai viisaalta opitun avulla, ihmiselle paljastuu kaiken aikaa enemmän. Näin sekin muuttuu, mikä jää piiloon – piilossa oleva on jotain, mistä ihmisellä on aavistus tai mihin hän uskoo, mutta johon ei ole vielä syntynyt syvempää ymmärrystä ja tietoa, joka paljastaisi sen.

KFTS -teos esittelee ihmisen potentiaalia eri tavoin ohjaten samalla ihmistä kabbalan tielle. Sitoumuksen myötä halu vastaanottaa muuttuu hitaan prosessin myötä *haluksi antaa*. Muutos alkaa tapahtumaan spirituaalisuuden halun herättyä. Tämä halun suunnan totaallinen muutos on Luomisen perimmäinen tarkoitus. Tooraan sitoutumisen ainoa tarkoitus on tehdä ihmisestä sen arvoinen, että hän voi vastaanottaa kaiken hyvyyden, mikä Luomisen intentio on. Halun suunnan muutoksen tapahtuessa ihminen alkaa elää elämäänsä antaen Luojalle tyytyväisyyttä. Ihmisen ja Luojan *dvekut* on tulkintani mukaan ihmisen oman itsen tarjoamista Luojalle kokonaan siten, että ihminen elää elämänsä Luojalle – ikään kuin Luoja eläisi ja tarkastelisi maailmaa ihmisen kautta (the screen). *Dvekut*, eli adeesio Luojan kanssa on siis elämää yhdistyneenä Luojaan. Raipolan immanenssin käsitteen avulla tarkasteltuna *dvekut* on jumalallinen kipinä ihmisessä. *Dvekut* on *adeesiota* Luojan kanssa. Se on todellinen ja olemassaoleva tässä maailmassa, ja tässä yhteydessä ihmisen ruumiillinen ja sielullinen ominaisuus, kiinnittyneenä ihmiseen. Luojan immanenssi on kuitenkin olemassa potentiaalina jo ennen *dvekutia*, joten *dvekut* ei ole koskaan olematta. *Dvekutia* on edeltänyt halun suunnan muutoksen aikaansaama pitkä prosessi, joka on muuttanut ihmisen samankaltaiseksi Luojan kanssa. Muutos on edellytys, jotta adeesio voi tapahtua. *Dvekut* tuo myös

²⁸⁴ Hanegraaff 2006, 211–212.

²⁸⁵ Faivre 1992, xv; xviii.

ihmiselle itselleen ennenkokemattoman täyttymyksen, ilon ja onnellisuuden, joka tekee ihmisestä ”pulppuavan lähteen”. Tämä on tiiviisti yhteydessä tärkeimpään Mitsvoon ”rakastaa ystävää, kuten itseä”. Tähän ohjaa aistiva empaattisuus, joka on vegetatiivisen tason piirre, joka on ihmisessä vähintään piilevänä ominaisuutena, joka on inkarnaatioprosessissa säilynyt. Kieltämällä itsestään joitakin Lähteestä pulppuavia piirteitä, ihminen pysyy vieraana itselleen, mutta myös olemuksellisesti *köyhtyy*. *Metamorfoosi* eli muutos, mitä kabbalan opiskelulla ja Mitsvojen mukaan elämisellä tavoitellaan, on keskeinen Faivren esoteerisuuden typologiassa.²⁸⁶ Nostan esiin vielä toisen analyysini *dvekutista*. Teen sen kasveihin liityvän vertauksen avulla Marderin tapaan.²⁸⁷ Vegetatiivinen kyky muistaa on säilyttää ja sisällyttää muisto itseensä. Esimerkkinä tästä toimii auringon valo, jonka kasvi varastoi itseensä. Tämä vegetatiivinen muistojen varastointi ja itseän sisällyttäminen muistuttaa *dvekutista* Luojan kanssa – eli *adeesiosta*, kyvystä kiinnittyä. Analysoin *adeesion* olevan vegetatiivisen tason jäännös, jossa se kykynä ja tapana muistaa, mahdollistaa yhdistymisen Lähteeseen – siihen samaan Lähteeseen, josta itse on alun perin lähtöisin. Koska muistamista pidetään mielikuvitukseen rinnastettavana toimintana, voin näin mielestäni perustellusti todeta *Kabbalah for the Student* -teoksessa selvästi viitteitä *mielikuvituksesta välittäjänä*. Myös Faivren mukaan tämän sisäisen katseen tai sielun elimen avulla ihminen voi olla yhteydessä ”mesokosmukseen”, ja luontoon – joka nousee merkittävällä tavalla esiin analyysissäni kollektiivin luonteesta.²⁸⁸

Vastauksena toiseen tutkimuskysymykseeni: *Miten kollektiivi määritetään Kabbalah for the Student -teoksessa?*, voisin vastata lyhyesti: *Kaitselmuksen* käsitteen avulla, joka viittaa mm. esoteerisuuden *elävän luonnon* käsitteeseen.²⁸⁹ Etsiessäni vastausta kysymykseen, sain helposti suoria vastauksia. Samaa tapaan, kuin ihmisenkin analyysin kohdalla, teemoittelun tapoja olisi voinut olla useita. Varsinaisen analyysin perusteella en ryhdy toistamaan kaikkea ihmisestä kirjoittamaani, vaan tyydyn toteamaan teoksesta löytyvän useita analogioita ihmisen ja ihmiskollektiivin (ja muiden seikkojen) välillä. Kuten ihminen, samoin ihmiskollektiivi on asteittaisella kehityksen polulla korjausta tai puhdistusta kohti – joka on Luomisen tarkoitus. Ihmiskunta yhtenä sukupolvena on sieluinensa jatkuvassa kiertokulussa. Sieluja ei synny lisää, vaan sielut siirtyvät. Samat sielut ovat olleet tämän kehityksen kelkassa joitakin tuhansia vuosia. Ihmiskollektiivia yhdistää toisaalta halu vastaanottaa, mutta toisaalta tavoitteena olisi saavuttaa *dvekut*. Toisaalta vastaanottamisen halun

²⁸⁶ Faivre 1992, xv.

²⁸⁷ Marder 2013b, 127.

²⁸⁸ Faivre 1992, xvii.

²⁸⁹ Faivre 1992, xvi.

piirre juuri erottaa ihmisen kollektiivista. Kollektiivin näkökulmasta ihmisiä yhdistävä seikka olisi tässä tapauksessa ja analyysiäni johdonmukaisesti seuraten, elää elämäänsä Luojaalle.

Aikaisemmasta tutkimuksesta napattu *the Screen* -käsite tuo mieleen, kuin ihmiskollektiivi dvekutissa antaisi Luojan kokea maailma kauttansa. Entiteettinä ihmiskunta olisi yhdistyneenä Luojaan kaikkine aisteinensa, kuin antaen silmänsä Hänelle.

Ihmisen valtapiiriä on sosiaalisesta elämästä huolehtiminen. Vaikka ihmiskunnan palveleminen rakastamalla on hyvä, se ei vielä riitä, kuten aikaisemmin mainitsin. Rakastaminen on tehtävä Mitsvoihin sitoutuneena ja suuntaamalla rakkaus Luojaalle. *Kaitselmus*, joka viittaa vahvasti myös kollektiiviin, kuvataan kollektiivin yhteydessä Luojan temppelinä. Tässä yhteydessä esiteltiin termi *the Arvut*, jonka avattiin merkitsevän vakuutta. Tulkitsen sen vakuudeksi *Kaitselmuksen* luonteesta: yksilö voi olla varma, että temppelissä jokainen palvelee kollektiivia antamisen halusta samaan periaatteen mukaisesti, kuin tekee itsekkin. Luojaalle vakuutena temppeliä ei voi asuttaa, kuin elämällä *Kaitselmukseen* sitoutuneena. Siihen viittaa myös Ashlagin kirjoittama ”voimat paljastuvat vain niissä paikoissa, joissa ollaan sisällä”, ja termi *the Arvut*.²⁹⁰ Näin kollektiivin jäsenet voivat luottaa ympäristöönsä ja ihmisiin kollektiivissa. Tässä temppelissä Luojan kipinät ulottuvat myös kollektiivin ulkopuolelle, sillä kaikesta siitä hyvästä riittää myös *Kaitselmuksen* rajojen ulkopuolelle. Tähän liittyy vahvasti teoksessa hyvin useasti toistettu ja painotettu ohje rakastaa ystävää, kuin itseä, ja *Kaitselmus* kuvataan kiinnostavasti ja yllättävästi luontona. Tästä kirjoitetaan teoksessa usein ”ihmisen kohoamisena toiseen luontoonsa”, jota voidaan tarkastella Luojan palvelemisella, toisiin suuntautuneena ekspressiivisenä toimintana ja toisten palvelemisena ja ”ystävän rakastamisena”. Faivren *Elävä luonto* -kategoria esiintyy näin hieman yllättävässä muodossa. Tulkitsen kollektiivin teoksen *Kaitselmus* -muodossa eläväksi luonnon kategoriaksi. *Kaitselmuksessa* kollektiivi elää, muttuu, kommunikoi ekspressiivisesti, ja sen edellytys on rakastaa ystävää, kuin itseä. Eihän ole yllättävää, että ihminen paljastuu luonnon osana – Silti aineiston tuoma uudenlainen ajatus yllättää. Mielikuvitus eli analyysini perusteella Marderin kasviajattelusta täydentynyt immanentti muistaminen ja sisäänsulautuminen on näin ”sielun elin”, jonka avulla ihminen on yhteydessä *Kaitselmukseen*.

Faivren typologian mukaisesti teemat menevät limittäin ja lomittain, ja ovat päällekkäisiä. Ongelmana oli päättää, mistä näkökulmasta aihetta ryhtyy käsittelemään. *Kaikki on yhteydessä kaikkeen*, kirjoitti Ashlag ja se luonnehtii myös analyysiäni. Bnei Baruchin kabbalassa vaikuttaisi sen lisäksi *Kabbala for the Student* -teoksen perusteella olevan kyse toisenlaisesta tavasta katsoa

²⁹⁰ Ashlag 2009, 377–378.

maailmaa, eikä niinkään mystiikasta. Olen siis samoilla linjoilla Boaz Hussin kanssa mystiikan käsitteen käytön kritiikistä kabbalan kohdalla – ainakin tämän tutkimani kabbalan. Asiat ovat järjestäytyneet ja ovat yhteydessä toisin, kuin mihin olen tottunut. Toisinaan teoksen riveillä oli tunnistettava, aivan tuttu maailma, tai ainakin aavistus tuttuudesta, joka sitten selitettiin tavoilla, jotka olivat uusia ja vieraita, ja jotka onnistuivat jollakin tapaa nyrjäyttämään. Monillekaan käsitellyille asioille ei koskaan aikaisemmin ollut tullut miettineeksi selityksiä. Siten, useat asiat tulivat mieleeni ensimmäistä kertaa siinä lukiessa, ja kuten teoksen tekijä itse määrittelee kabbalan kielen ansioina mahdollisuuden tavoittaa asiat aivan suoraan ja hienovaraisen yksityiskohtaisesti, niin siten myös lukijana tuntui helpolta – jos ei omaksua niin ainakin hyväksyä – annettuja selityksiä monimutkaisesti järjestäytyneestä ja kytkeytyneestä ihmisestä, ja koko kosmoksesta. Toisinaan maailma vaan *tuntuu* kerrokselliselta.

Kabbalassa vaikuttaisi olevan kyse myös hyvinkin holistisesta näkemyksestä tarkastella – tai kokea – maailmaa. Näkökulma voisi olla hyvä lähestymistapa tutkia teosta. Runsaassa aineistossa on tarjolla monenlaisia muitakin tutkimuksen mahdollisuuksia. Kabbalan kuvamaailman tutkimusta lukisi mielellään, ja siihen *Kabbalah for the Student* -teoksen loppuosasta löytyvät diagrammit ovat käypää materiaalia. Teoksen kieli on rikasta, joten sitä voisi lähestyä retoriikan tai tekstitutkimuksen keinoin. Suuntauksen historiallinen tutkimus olisi myös hyödyllinen lisä tutkimuskenttään.

Lähteet

Primäärilähteet:

Laitman, Michael (toim.)

2008 *Kabbalah for the Student*. Toronto, Laitman Kabbalah Publishers.

2010 *Kabbalan valo. Johdatus kätkettyyn viisauteen*. Suom. Kaija Holstikko. Ranua, Mäntykustannus.

2012 *Johdanto kabbalaan. Opas rauhallisempaan elämään*. Suom. Zeeva Ehrola. Ranua, Mäntykustannus.

Primäärit verkkolähteet:

www 1

Dr. Michael Laitman -sivusto

International Best-selling Author. Saatavilla:

<https://www.michaellaitman.com/person/internationally-best-selling-author/> [Poimittu 13.4.2022]

www2

Kabbalah.info -sivusto

About Bnei Baruch. Saatavilla:

<https://www.kabbalah.info/engka/bnei-baruch> [Poimittu 18.6.2020]

www3

Kabbalah and the Meaning of Life – Michael Laitman’s Personal Blog. Saatavilla:

<https://laitman.com/blog/#gsc.tab=0>

www4

Laitman.com -sivusto

My profile. Saatavilla:

<https://laitman.com/profile/> [Poimittu v.2020]

www5

Kabbalahbooks -verkkokauppa.

Kabbalah for the Student -teoksen esittelyteksti. Saatavilla:

www.kabbalahbooks.info/products/kabbalah-for-the-student?variant=34617936838789

[Poimittu 13.4.2022]

www6

Enter the Zohar -verkkokurssi. Luento 3.

<https://kabacademy.eu/> [Poimittu v.2019]

Tutkimuskirjallisuus:

Asprem, Egil

2007 Kabbalah Recreata: Reception and Adaptation of Kabbalah in Modern Occultism.

Julkaisussa *Pomegranate: The International Journal of Pagan Studies* 12/17/2007, Vol.9 (2).

Bischoff, Erich

1985 *Kabbala: An Introduction to Jewish Mysticism and its Secret Doctrine*. York Beach, Red Wheel/Weiser.

Busi, Giulio

2010 Beyond the Burden of Idealism: For a New Appreciation of the Visual Lore in the Kabbalah.

Teoksessa Boaz Huss, Marco Pasi & Kocku von Stuckrad (toim.), *Kabbalah and Modernity. Interpretations, Transformations, Adaptations*, 29–46. Leiden, Brill.

Dan, Joseph

2006 *Kabbalah, A very short introduction*. New York, Oxford University Press.

Dan, Joseph & Ronald C. Kiener

1986 *The Early Kabbalah*. New York, Paulist Press.

Eco, Umberto

1977 Oppineisuuden osoittaminen eli miten tutkielma tehdään. Italiankielinen alkuteos *Come si fa una tesi di laurea*. Tampere, Vastapaino.

Eskola, J. & Suoranta, J.

- 2014 *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (10. painos) Tampere, Vastapaino. (Siteerattu Tuomi & Sarajärvi (2018) -teoksen nojalla: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, 79. Helsinki, Tammi.)

Faivre, Antoine

- 1992 Introduction. Teoksessa Antoine Faivre & Jacob Needleman (toim.), *Modern Esoteric Spirituality*, xi. New York, Cross Roads Publishing Company.
- 1996 *Theosophy, Imagination, Tradition. Studies in Western Esotericism*. State university of New York Press, Albany.

Hanegraaff, Wouter J.

- 2006 *New Age Religion and Western Culture. Esotericism in the Mirror of Secular Thought*. Brill, Leiden.
- 2010 The Beginnings of Occultist Kabbalah: Adolphe Franck and Eliphas Le'vi. Teoksessa Boaz, Huss, Marco Pasi ja Kocku von Stuckrad (toim.), *Kabbalah and Modernity. Interpretations, Transformations, Adaptations*, 107–128. Leiden, Brill.
- 2013 *Western Esotericism. A Guide for the Perplexed*. Lontoo, Bloomsbury.

Huss, Boaz

- 2005 All You Need is LAV: Madonna and Postmodern Kabbalah. Julkaisussa *The Jewish Quarterly Review*, Vol 95 (4). 611–624.
- 2014 Spirituality: The Emergence of a New Cultural Category and its Challenge to the Religious and the Secular. Teoksessa *Journal of Contemporary Religion*, 29:1, 47-60.
<https://doi.org/10.1080/13537903.2014.864803>
- 2016 *The Zohar: Reception and Impact*. Liverpool University Press.
- 2020 *Mystifying Kabbalah: Academic Scholarship, National Theology, and New Age Spirituality*. Oxford University Press. <https://search-ebSCOhost-com.ezproxy.utu.fi/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=2628895&site=ehost-live>
[Poimittu 30.3.2022]
- 2020 Huss & Kadary, kts. verkkolähteet.

Idel, Moshe

1988 *Kabbalah – The New Perspectives*. New Haven & London, Yale University Press.

Introvigne, Massimo

2017 Pragmatic Kabbalists: Bnei Baruch and the Globalization of Kabbalah. Julkaisussa *Interdisciplinary Journal of Reserch on Religion*, Vol 13 (2).

Korpi, Ossi

2021 ”*Ennalta määrätty kauneuden kuva*”: Uusi aikakausi Helena Roerichin kirjeissä 1929–1935. Uskontotieteen pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos.

Lummaa, Karoliina & Virpi Rojola (toim.)

2014 *Posthumanismi*. Turku, Eetos.

Mahlamäki, Tiina

2020 Kuvittelu esoteerisuuden ja taiteen tekniikkana. Teoksessa Aila Viholainen, Jaana Kouri & Tiina Mahlmäki (toim.), *Kuvittelu ja uskonto. Taustoja, tulkintaa ja sovelluksia*, 199–225. Helsinki, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Marder, Michael

2013b What is plant-thinking? Teoksessa *Klesis – revue philosophique. Philosophies de la Nature*, 2013: 25, 125–143. Saatavilla: <https://www.michaelmarder.org/articles/texts-in-pdf/>
[Katsottu 28.4.2022]

Myers, Jody

2011 Kabbalah for the Gentiles: Diverse Souls and Universalism Contemporary Kabbalah. Teoksessa Huss, Boaz (toim.), *Kabbalah and Contemporary Spiritual Revival*, 181–211. Beer-Sheva, Ben-Gurion University of the Negev Press.

Nolan, Greg & William West

2015 Researching therapy, culture and spirituality. In Greg Nolan and William West (edit.): *Therapy, culture and spirituality: Developing therapeutic practice*. UK, Palgrave Macmillan.

Odeneheimer, Micha

1999 Kabbalah goes mainstream. Julkaisussa *The Jerusalem Report*, 12.
<https://www.proquest.com/magazines/kabbalah-goes-mainstream/docview/218686468/se-2?accountid=14774>. [Poimittu 20.3.2022]

Ouaknin, Marc-Alain

2000 *Mysteries of the Kabbalah*. New York, Abbeville Press Publishers.

Raipola, Juha

2014 Inhimilliset ja postinhimilliset tulevaisuudet. Teoksessa Karoliina Lummaa & Virpi Rojola (toim.), *Posthumanismi*, 35–56. Turku, Eetos.

Rauhala, Lauri

2014 *Ihmiskäsitys ihmistyössä*. Helsinki, Gaudeamus.

Remes Pauliina

2008 *Neoplatonism*. London: Taylor & Francis Group.

Räsänen, Juuso

2018 *Länsimaisen esoterian tutkimus Pohjoismaissa 2000 -luvulla*. Uskontotieteen pro gradu - tutkielma, Turun Yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos.

Sakaranaho, Tuula

2001 Uskontotieteen kohtaustaikka. Retorisen tutkimuksen tavat ja mahdollisuudet. Teoksessa Sakaranaho (toim.), *Retorinen tutkimus uskontotieteessä*, 15. Helsingin yliopisto.

Schäfer, Peter

2018 *Mirror of His Beauty: Feminine Images of God from the Bible to the Early Kabbalah*. Princetown, Princeton University Press.

Taira, Teemu

2001 Ymmärtävän uskontotieteen välttämätön täydennys. Julkaisussa *Tieteessä tapahtuu* 19 (7), 50–54.

Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi

2018 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (Uudistettu laitos, 2002) Helsinki, Tammi

Tuori, Riikka

2013 Nyky-kabbala Israelissa. Teoksessa *Lukemista Levantista. Suomalaisten tutkijoiden kirjoituksia Lähi-idästä*. Toim. Ari Kerkkäinen & Lotta Aunio. Suomen Itämainen Seura, Helsinki.

Viholainen, Aila

2020 Johdanto. Teoksessa Aili Viholainen, Jaana Kouri & Tiina Mahlamäki (toim.), *Kuvittelu ja uskonto. Taustoja, tulkintaa ja sovelluksia*, 9 – 49. Helsinki, SKS.

Kultainen vuori ja saunavihta. Teoksessa Aili Viholainen, Jaana Kouri & Tiina Mahlamäki (toim.), *Kuvittelu ja uskonto. Taustoja, tulkintaa ja sovelluksia*, 50 – 84. Helsinki, SKS.

Tutkimukselliset verkkolähteet:

Huss, Boaz & Yoed Kadary

2020 EdX: *Introduction to Kabbalah* -kurssin luennot. Saatavilla:

https://www.edx.org/course?search_query=kabbalah

[Katsottu ja luettu vuosina 2020 ja 2022]

Hyvä tieteellinen käytäntö

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). Saatavilla:

<https://www.tenk.fi> [Poimittu 27.4.2020]

Tieteen termipankki: adheesio

<https://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Nimitys:adheesio> [Poimittu 16.6.2020]

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Biologia:adheesio>. [Poimittu 16.6.2020]

Tieteen termipankki: aistimus

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:aistimus>. [Poimittu 11.6.2020]

Tieteen termipankki: emanaatio

<http://tieteentermipankki.fi/wiki/filosofia:emanaatio>. [Poimittu 23.11.2019]

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:emanaatio> [Poimittu 22.2.2022]

Tieteen termipankki: noesis

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:noesis>. [Poimittu 10.6.2020]

Jatkotutkimuksen paikka:

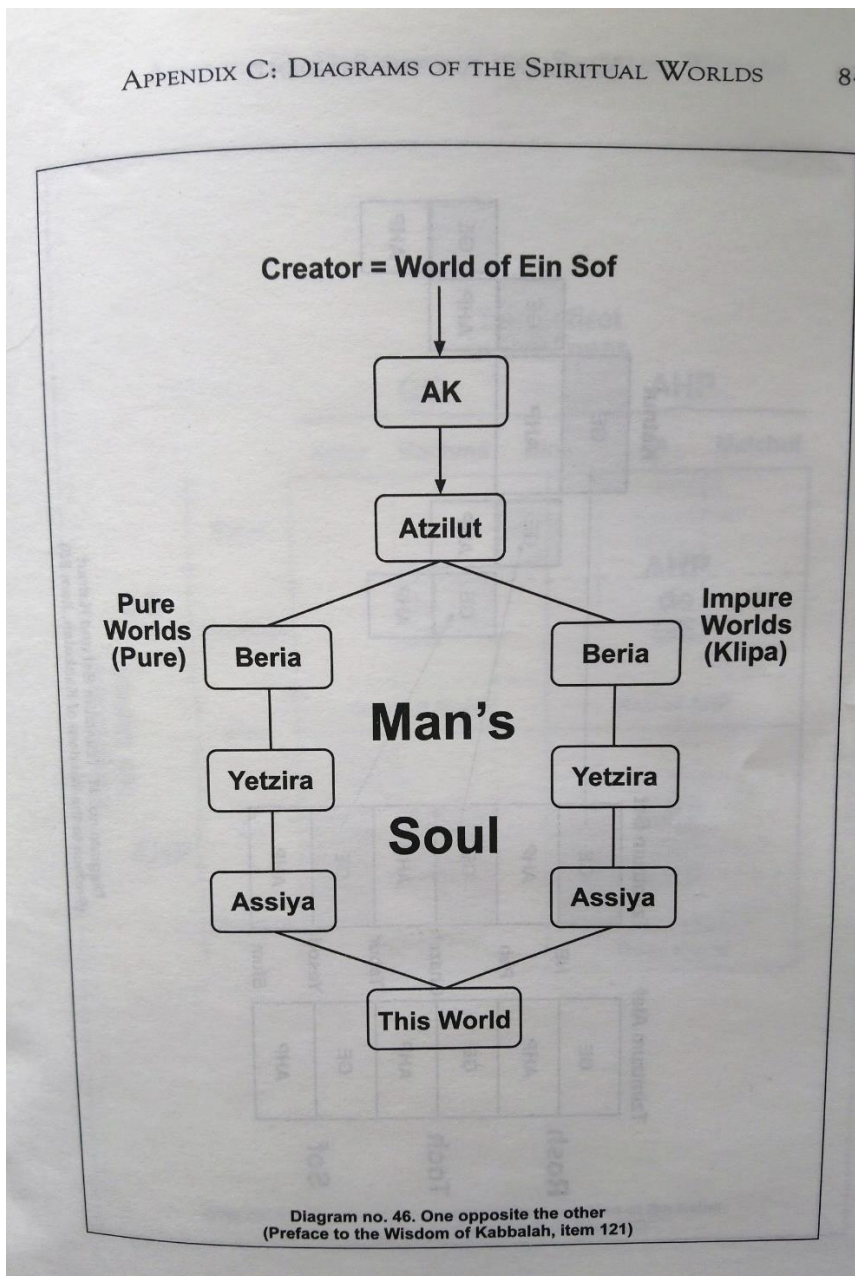
kielenrakentuminen, narratiivi, retoriikka jne

Liitteet

Liite 1. Ihmisen sielu ja ABYA

Laitman, Michael (toim.)

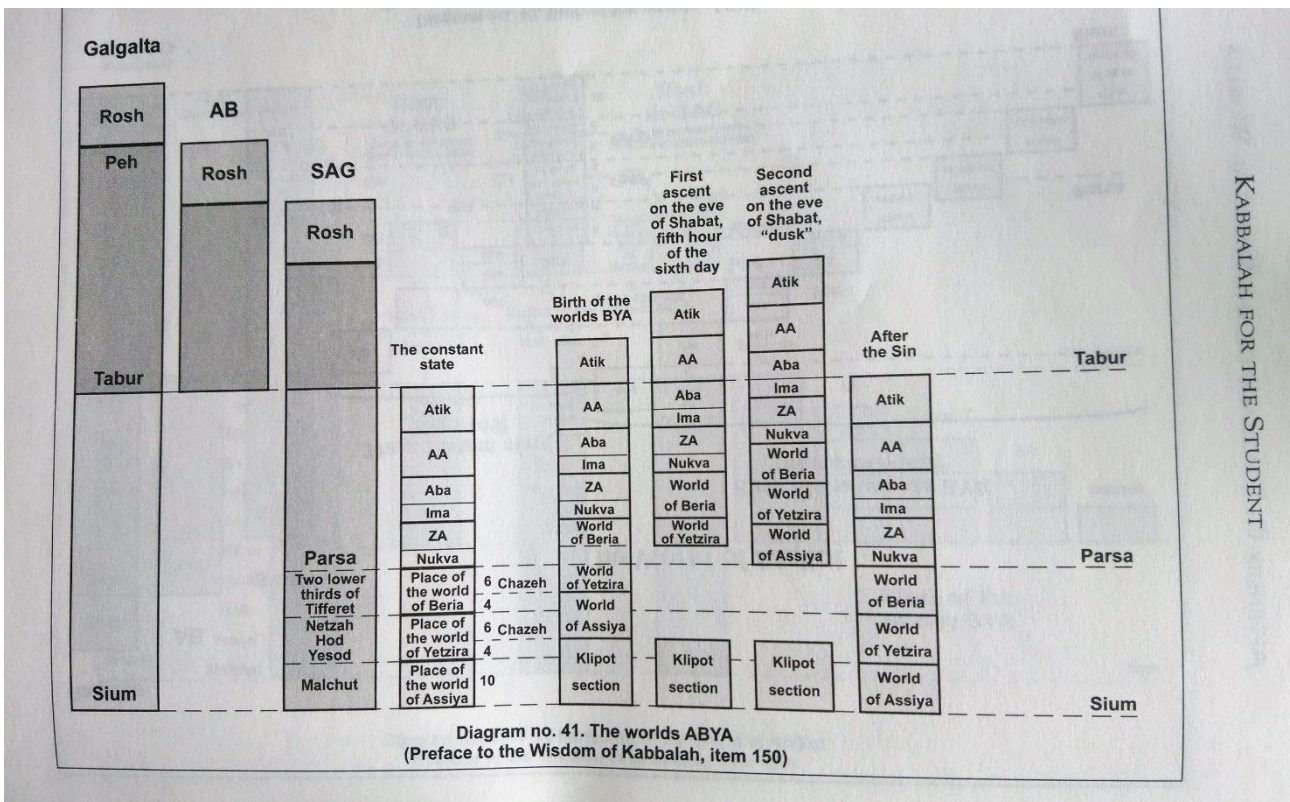
2009 Valokuva primääriaineiston lisämateriaalista. Kabbalah for the Student, 846. *Lisämateriaalit C, diagrammi 46*. Toronto, Laitman Kabbalah Publishers.

Liite 2. ABYAn paikka

Laitman, Michael (toim.)

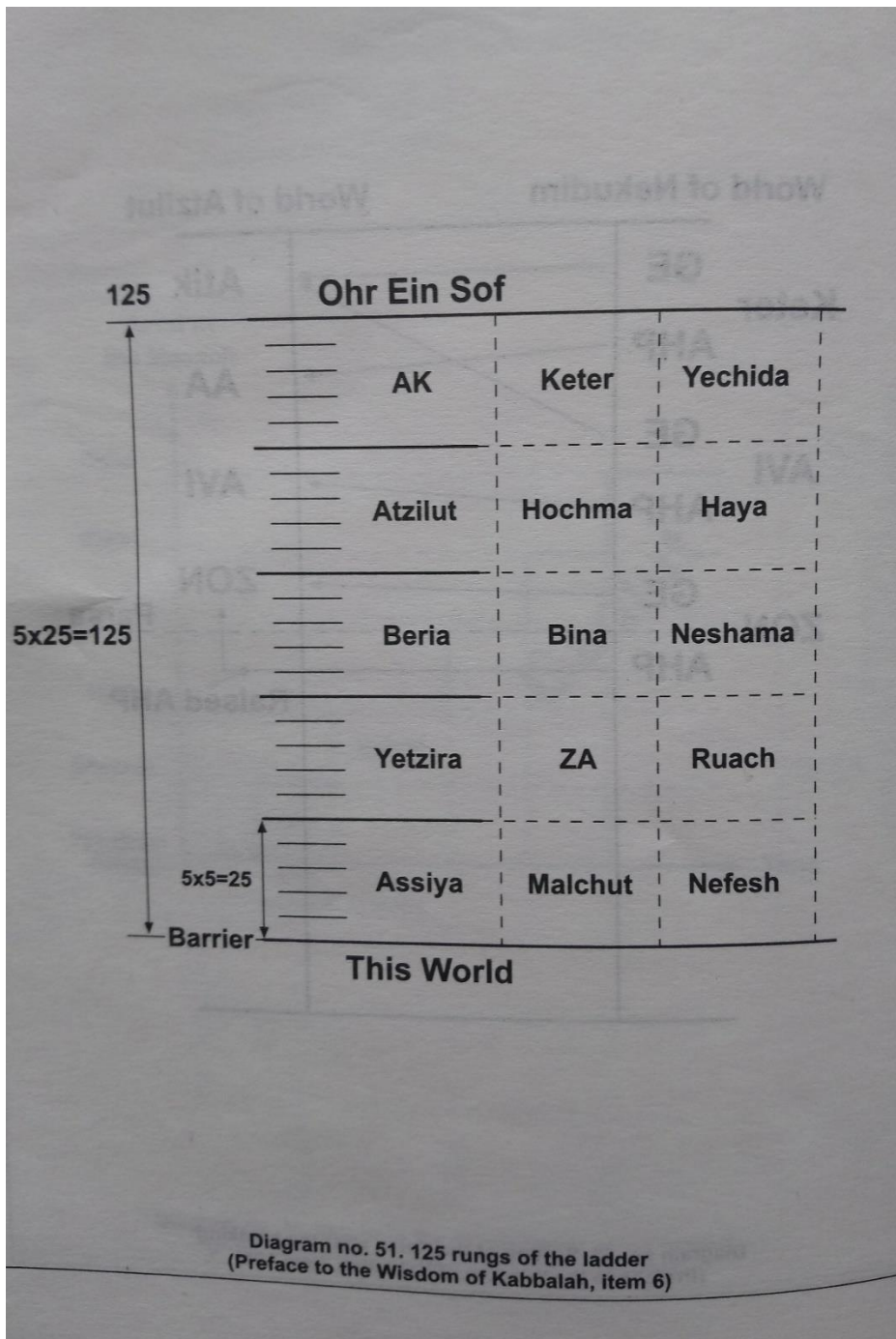
2009 Valokuva primääriaineiston lisämateriaalista. Kabbalah for the Student, 838. *Lisämateriaalit C, diagrammi 35.* Toronto, Laitman Kabbalah Publishers.

Liite 3. Tikkaat

Laitman, Michael (toim.)

2009 Valokuva primääriaineiston lisämateriaalista. Kabbalah for the Student, 854. *Lisämateriaalit C, diagrammi 51*. Toronto, Laitman Kabbalah Publishers.

Liite 4. Neshaman ja Ruahin tie

Laitman, Michael (toim.)

2009 Valokuva primääriaineiston lisämateriaalista. Kabbalah for the Student, 830. *Lisämateriaalit C, diagrammit 25 & 26*. Toronto, Laitman Kabbalah Publishers.

